

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 47 LETO: XVI

JESENICE, DNE 28. NOVEMBRA 1974

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

OSNUTEK SINDIKALNE LISTE 75 V JAVNI RAZPRAVI

V današnji in prihodnji številki Železarja bomo objavili osnutek Sindikalne liste 75 kot skupen dogovor organizacij sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije. Usklajevanje vprašanj, ki jih Sindikalna lista obravnava, so nemalokrat v preteklosti zahtevali člani sindikata, ki so lanskoletni dogovor tudi pozdravili. Usklajenost teh vprašanj bo nedvomno dala sindikalnim organizacijam več časa, da svoja prizadevanja usmerijo na področje produktivnosti, izgradnjo spodbudnega sistema nagrajevanja po delu in druge probleme sindikalne aktivnosti. V Sindikalni listi 75 so spremenjene točke, kjer zaradi spremenjenih stroškov dosežanja višina ne ustreza, vnešene pa so tudi nekatere manjše spremembe, za katere so pobude prišle iz osnovnih organizacij sindikata ali podpisnic samoupravnih sporazumov. Nove ali bolj spremenjene so le točke, ki obravnavajo najvišje osebne dohodke, minulo delo in regres za prehrano med delom. Javna razprava v osnovnih organizacijah sindikata in na občinski ravni bo trajala do 10. decembra.

ZARADI PRODORA NA PLAVŽU BODO JEKLARJI DELALI TUDI NA PRAZNIK

Vse do 23. novembra so si jeklarji z dobrim delom nabirali presežek nad sprejeto obveznostjo z antiinflacijskim programom, da bi ob novem letu dosegli letno obvezo 500.000 ton surovega jekla. V nedeljo pa je prišlo do nepričakanega prodora grodlja na plavžu ena, ki je zahteval tridnevno popravilo, zaradi česar je izpadla proizvodnja okrog 750 ton grodlja. Ker na zalogi ni grodlja, železarna Smederevo pa je namesto 8.000 ton dogovorjene količine dobavila le 3.000 ton, martinarna nima ustreznega vložka in je zato tudi sorazmerno dnevna proizvodnja nižja in je tako skoraj splahnel presežek, ki so si ga nad obvezo ustvarili v 23 dneh.

Sodelavci v elektro jeklarni sicer delajo zelo dobro, saj dosegajo povprečno deset šarž dnevno, vendar izpada v martinarni ne morejo nadoknaditi.

Sodelavci v vseh treh obratih: plavž, martinarna in elektro jeklarna bodo zato delali tudi čez državne praznike, da bi svojo obvezo, ki so jo sprejeli pred desetim kongresom ZKJ, tudi izpolnili.

Ceprav so v teh obratih dobili nekaj novih delavcev, še vedno največje breme sloni na delavcih z daljšim delovnim stažem, ki dobro razumejo položaj in se maksimalno prizadevajo, da dosežejo kar najboljše rezultate. Nekaj novih delavcev se je sicer normalno vključilo v proizvodnjo, drugi pa neupravičeno izostajajo in bolujejo. Tak odnos je vreden tudi vse graje, kakor pridni delavci zaslužijo vso našo pozornost in priznanje.

V teh obratih pa imajo tudi težave s pomanjkanjem surovin, ker dobavitelji ne izpolnjujejo pogodb in imajo zato zelo majhne zaloge koksa, rude in grodlja.

Ker so pri normalnem obratovanju vseh treh obratov, sodelavci s plavža, martinarne in elektro peti sposobni dati odlične rezultate, jim želimo, da bi v zadnjem jurišu na 500.000 ton surovega jekla ne imeli več težav.

UVODNE DOLOČBE

Ta sindikalna lista predstavlja skupen dogovor organizacij in organov sindikatov in Zveze sindikatov

*Ob dnevu republike
čestitamo vsem
sodelavcem
v Železarni
in delovnim ljudem
ter občanom
jeseniške in
radovljiške občine.*

TUDI V TOZD HLADNA PREDELAVA OSEBNI DOHODEK NA HRANILNE KNJIŽICE

Za delavskim svetom Skupnih služb, ki so v Železarni z mesecem septembrom letos prešle prve na izplačevanje dela osebnega dohodka na hranilne knjižice, bo v decembru sledila tudi TOZD Hladna predelava — jeseniški obrati.

Nov način izplačevanja — gotovinsko in potom hranilne knjižice — bo postopoma izveden za celotni kolektiv Železarne. Naša železarna se je obvezala pri Ljubljanski banki ob priliki odobritve investicijskega kredita za novo hladno valjarno Bela, da bo poleg ostalih pogojev izvedla tudi izplačevanje dela osebnega dohodka na hranilne knjižice. Vse pogoje banke je sprejel in odobril delavski svet podjetja.

Osební dohodek v gospodarsko razvitih deželah že več let ne izplačujejo več v gotovini temveč potom tekočega računa, hranilnih knjižic, čekov, itd... Tudi v Jugoslaviji vse bolj prehajamo na brezgotovinsko plačevanje. V praksi se pri nas najbolj uveljavlja sistem hranilnih knjižic, tako da se del osebnega dohodka v celoti ali delno prenese na hranilno knjižico. Ta način je uspešno in v zadovoljstvo vseh članov kolektiva izveden že v mnogih podjetjih npr.: Iskra, Železarni Store in Ravne, SGP Sava, Metalka, itd...

Tak sistem izplačevanja je v splošno družbenem interesu, v interesu podjetja in osebnem interesu.

Splošno družbene koristi: Denar, ki se v gospodarstvu hitreje obrača, tudi zmanjšuje inflacijo (manj pretirane emisije — tiskanje denarja). Zmanjšuje pa tudi porast cen in padanje življenjskega standarda.

Interesi podjetja: Denar, ki ostane v banki kot hranilna vloga, lahko daje banka podjetju v obliki

Slovenije. V njej so povzeta stališča o tistih vprašanjih, za katera je, po mnenju sindikatov, potrebno doseči usklajeno urejanje v vseh ustreznih samoupravnih sporazumih, internih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela ter družbenih dogovorih.

Vloga in družbena odgovornost sindikalnih organizacij je v ustavi izredno poudarjena zlasti v sistemu samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja, ko gre za urejanje odnosov, ki zadevajo odnose delavcev. Skladno s takšno ustavno opredelitvijo vloge sindikatov je potrebno doseči največjo možno stopnjo usklajenosti v stališčih, ki jih bomo zastopali na vseh ravneh svoje organiziranosti in pri urejanju teh odnosov bodisi v internih aktih temeljnih in drugih organizacij združenega dela, bodisi v samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih ali v zakonodaji s tega področja. V tem smislu sindikalna lista obvezuje člane sindikata organizacije in organe sindikatov in Zveze sindikatov, da se za uresničitev določil, vsebovanih v tej listi, zavzemajo pri opravljanju svojih, z ustavo, zakoni in statuti sindikatov opredeljenih dolžnosti in pravic.

Določbe iz sindikalne liste postanejo obvezne za udeležence samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov šele, ko bodo — z zavzemanjem sindikalnih organizacij in drugih udeležencev samoupravnega sporazumevanja — postale sestavni del teh samoupravnih sporazumov

(Nadaljevanje na 6. str.)

VOLITVE DELEGACIJ ZA SAMOUPRAVNE INTERESNE SKUPNOSTI ENAKO POMEMBNE KOT SKUPŠČINSKE VOLITVE

V temeljnih organizacijah združenega dela in v krajevnih skupnostih tečejo zadnje priprave na volitve članov delegacij samoupravnih interesnih skupnosti. Volitve članov delegacij oziroma oblikovanje samoupravnih interesnih skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega skrbstva, ki enakopravno sodelujejo in odločajo s pristojnimi zbori skupščin družbenopolitičnih skupnosti, pomeni izpopolnjevanje na načelih delegacij zgrajenega skupščinskega sistema družbenopolitičnih skupnosti. Tako bodo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela in občani v krajevnih skupnostih 5. in 8. decembra volili člane splošne delegacije, iz katere bodo potem deligirali delegate v posamezne samoupravne interesne skupnosti, ki morajo biti samoupravno konstituirane v decembru. Koliko delegatskih mest bo imela posamezna splošna delegacija v skupščini vsake samoupravne interesne skupnosti, bodo delovni ljudje in občani določili s samoupravnimi sporazumi o ustanovitvi samoupravnih interesnih skupnosti.

Ceprav so kandidacijski postopki že zaključeni, velja poudariti, da so pri kandidiranju članov delegacij za samoupravne interesne skupnosti veljala ista načela in merila kadrovske politike, ki so bila določena in sprejeta za kandidiranje ob volitvah v skupščine družbenopolitičnih skupnosti v letu 1974.

Se posebno skrb bo po končanih kandidacijskih konferencah potrebno posvetiti izbiri ljudi za vodilne družbene funkcije v samoupravnih interesnih skupnostih, katerih opravljanje zahteva večjo odgovornost in usposobljenost. Poleg splošno veljavnih in v praksi preverjenih meril bomo pri izbiri teh kadrov morali gledati, da so kandidati že v dosedanjih družbenopolitičnih aktivnostih dokazali svojo ustvarjalnost pri graditvi socialističnega samoupravnega sistema in še posebej na področju, za katerega bodo kandidirali ter da bodo s svojim znanjem, razgledanostjo in izkušnjami sposobni ustvarjalno prispevati h graditvi družbenoeconomičnih in političnih odnosov, ki so opredeljeni z ustavo. Nadalje, da bodo znali povezovati in usklajevati posebne in splošne družbene interese, da si bodo prizadevali za uveljavljanje interesov delavskega razreda in nepristransko in odgovorno voditi in usmerjati delo skupščin in njihovih organov.

Volitve delegacij torej pomenijo odgovorno politično in družbeno akcijo pri izpopolnjevanju skupščinskega sistema družbenopolitičnih skupnosti. Razen tega pa so z delovanjem samoupravnih interesnih skupnosti, ki bodo enakopravno odločale z zbori skupščin družbenopolitičnih skupnosti — vzgoja in izobraževanje, znanost, kultura, zdravstvo in socialno skrbstvo — zajeta najbolj široka interesna področja delavcev in občanov, področja, na katerih so najbolj neposredno prizadeti interesi velikega števila delavcev in občanov.

Volitve članov delegacij v samoupravne interesne skupnosti so torej veliko politično dejanje v delegatskem zgrajevanju skupščinskega sistema občine in zato pričakujemo, da bodo volitve 5. in 8. decembra prav tako uspele, kakor so uspele letošnje skupščinske volitve v občini.

DELAVSKIM SVETOM TEMELJNIH ORGANIZACIJ ZDRUŽENEGA DELA

Do konca leta 1974 se zahteva, da se komunalni zavod za zaposlovanje konstituirajo na ustavnih temeljih. V zvezi s tem nam je posredovan v razpravo in sprejem predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne skupnosti za zaposlovanje, Kranj. Za lažjo opredelitev povzemamo osnovne misli predloga sporazuma:

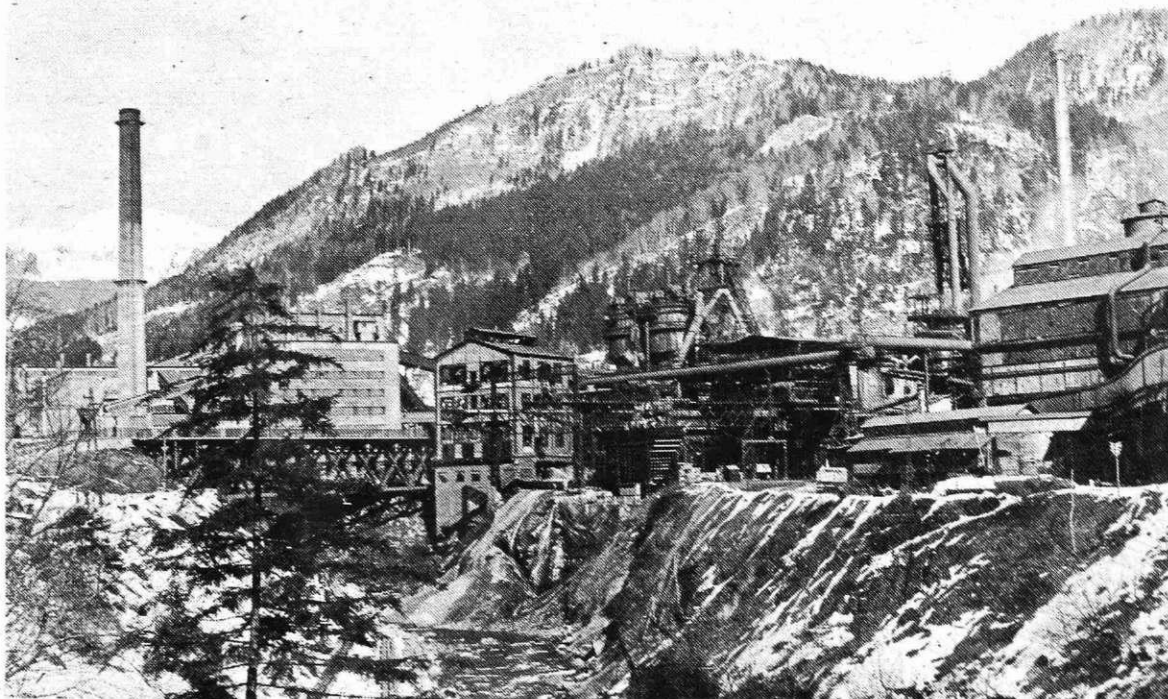
1
V skladu z ustavo SR Slovenije in z zakonom o zaposlovanju in o zavarovanju za primer brezposelnosti, se ustanovi Samoupravna skupnost za zaposlovanje Kranj (v nadaljevanju: skupnost) z namenom, da rešuje skupne potrebe in interese delovnih ljudi, OZD in TOZD na področju zaposlovanja za območja občin: Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin.

Skupnost deluje v skladu z zakonom in sprejeto programsko politiko, ki mora odražati zahteve in potrebe gospodarske in druge dejavnosti gorenjskih občin usklajeno z enotnim programom dela vseh skupnosti za zaposlovanje v SR Sloveniji.

2
S sporazumom o ustanovitvi skupnosti se opredeljujejo osnovne naloge, ki so:

— Proučevanje potreb po kadrih glede na programe gospodarskega razvoja in možnih virov priliva novih delavcev.

(Nadaljevanje na 2. str.)

Na volitvah v četrtek, 5. decembra 1974 od 4. do 16. ure (po posameznih obratih po dogovoru) bomo volili svoje delegacije, ki nas bodo zastopale v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti v občini Jesenice. Volili bomo takole:

VOLILCI V TOZD TALILNICE BODO VOLILI:

- VOLIŠČE ŠT. 1 — PLAVŽ** (v sejni sobi obrata plavž) ki zajema tale okoliš: priprava vložka, aglomeracija, peči, predelava žlindre, apnenica in kamnolom Trebež, mlin za ostružke, vodstvo TOZD.
- VOLIŠČE ŠT. 2 — MARTINARNA** (v jedilnici martinarne), ki zajema tale okoliš: pripravo vložka, peči, livna jama in ponvično gospodarstvo.
- VOLIŠČE ŠT. 3 — ELEKTRO JEKLARNA** (v sejni sobi elektro jeklarne), ki zajema tale okoliš: pripravo vložka, peči, livna jama in žarilna peč.
- VOLIŠČE ŠT. 4 — LIVARNA** (v delovodski pisarni), ki zajema tale okoliš: jeklolivarna, kovino livarna, modelna mizarna.
- VOLIŠČE ŠT. 5 — ŠAMOTARNA** (v sejni sobi šamotarne), ki zajema tale okoliš: oblikovanje, mlinci, peči.

Na vseh teh voliščih bodo vsi volilci volili kandidate za delegate, o katerih so že razpravljali na kandidacijskem zboru TOZD TALILNICE. Ti kandidati so: Emil BAUMAN, Janko BAUMAN, Ivica BELEC, Ivan BERLOT, Anica BREGANT, Pavel CELARC, Zvone HUTAR, Vida KAVALAR, Milan KOGOVSEK, Rupert KRAMAR, Sašo RABIČ, Tomaž SAVINŠEK, Martin SOVIČ, Hamzaliya TURKEŽ, Irena VOVK.

VOLILCI TOZD VALJARNE BODO VOLILI TAKOLE:

- VOLIŠČE ŠT. 1 — VALJARNA BLUMING ŠTEKEL** (v garderobi pri vhodu — bivša sejna soba), ki zajema tale okoliš: valjarno bluming, valjarno štekel, adjustažo bluming, adjustažo štekel Bela.
- VOLIŠČE ŠT. 2 — VALJARNA ŽICE** (v pisarni obratovodje), ki zajema celotni obrat valjarne žice na Beli.
- VOLIŠČE ŠT. 3 — ADJUSTAŽA ŠTEKEL JAVORNIK** (v sejni sobi upravne zgradbe na Javorniku), ki zajema vse oddelke adjustaže štekel Javornik, vodstvo TOZD valjarne in špedicijo.
- VOLIŠČE ŠT. 4 — VALJARNA PROFILOV** — Javornik I (v pisarni asistentov), ki zajema vse oddelke Javornika.
- VOLIŠČE ŠT. 5 — VALJARNA 2400** (v sejni sobi OTOP), ki zajema vse oddelke 2400.

Na vseh teh voliščih bodo vsi volilci volili kandidate za delegate, o katerih so že razpravljali na kandidacijskem zboru TOZD VALJARNE. Ti kandidati so: Jozo BAGUDIC, Božidar BARTELJ, Cedo BORENOVIČ, Zdravko ČRV, Boris LAZAR, Milivoj NIKOLIČ, Viktor RAKOVEC, Roman RIŽMARIC, Vladimir SENČAR, Silvo TKALČIČ.

KJE, KDAJ IN KOGA BOMO VOLILI 5. DECEMBRA

Jožica VOVK, Alojz ZORMAN, Stanislav ŽIGON.

VOLILCI V TOZD HLADNA PREDELAVA BODO VOLILI:

- VOLIŠČE ŠT. 1 — HLADNA VALJARNA IN ŽICARNA** (v sejni sobi HVŽ v Hrenovici), ki zajema vse oddelke hladne valjarne in žičarne ter vodstvo TOZD hladne predelave.
- VOLIŠČE ŠT. 2 — PROFILARNA** (v sejni sobi upravne zgradbe na Javorniku), ki zajema tale okoliš: profilarno, vratne podboje in brusilnico jeklovleka na Javorniku.
- VOLIŠČE ŠT. 3 — JEKLOVLEK** (v delovodski pisarni obrata na Beli), ki zajema celoten jeklovlek brez brusilnice na Javorniku.
- VOLIŠČE ŠT. 4 — ELEKTRODNI OBRAT** (v jedilnici elektrodnega obrata), ki obsega celoten elektrodni obrat.
- VOLIŠČE ŠT. 5 — ŽEBLJARNA** (v jedilnici žebjarne), ki obsega celoten obrat žebjarne.

Na vseh teh voliščih bodo vsi volilci volili kandidate za delegate, o katerih so že razpravljali na kandidacijskem zboru TOZD HLADNA PREDELAVA. Ti kandidati so: Franc BAJT, Anton BERCE, Berti BRUN, Marija DROBIČ, Jože KLIČEK, Milan LASNIK, Franc LEGAT, Francka MARINKOVSKI, Janez NOVAK, Ljubomir PETROVSKI, Vladimir STOJAN, Bogo TOMAZIN.

VOLILCI V TOZD VET BODO VOLILI:

- VOLIŠČE ŠT. 1 — STROJNE DELAVNICE** (v pisarni asistenta strojnih delavnic), ki zajema vse oddelke strojnih delavnic, centralne priprave dela vzdrževanja in vodstvo TOZD.
- VOLIŠČE ŠT. 2 — STROJNO VZDRŽEVANJE Jesenice** (v sejni sobi strojnega vzdrževanja — stavba OZOD-a), ki zajema vse oddelke strojnega vzdrževanja na Jesenicah in v Hrenovici.
- VOLIŠČE ŠT. 3 — ELEKTRO VZDRŽEVANJE Jesenice** (v pisarni vodje elektro remontne delavnice), ki zajema vse oddelke elektro vzdrževanja na Jesenicah in v Hrenovici ter obrat RTA.
- VOLIŠČE ŠT. 4 — GRADBENO VZDRŽEVANJE Jesenice** (v sejni sobi gradbenega vzdrževanja), ki zajema vse oddelke gradbenega vzdrževanja, razen delavnice na Javorniku.
- VOLIŠČE ŠT. 5 — ELEKTRO IN TOPLOTNA ENERGIJA ter PLIN-SKA IN VODNA ENERGIJA** (v sejni sobi vzdrževanja v stavbi OZOD-a), ki zajema vse oddelke ETE ter PIV na Jesenicah.
- VOLIŠČE ŠT. 6 — TRANSPORT** (v pisarni delovodje ročnega tovora), ki zajema vse oddelke transporta na Jesenicah in Javorniku.
- VOLIŠČE ŠT. 7 — VZDRŽEVANJE IN ENERGIJA Javornik** (v jedilnici mehanične delavnice na Javorniku), ki zajema tale okoliš: strojno, elektro in gradbeno vzdrževanje, energija, strugarna valjev Javornik.
- VOLIŠČE ŠT. 8 — VZDRŽEVANJE IN ENERGIJA Bela** (v sejni sobi na Beli), ki zajema tale okoliš: strojno, elektro, gradbeno vzdrževanje, energijo in strugarno valjev Bela.

Na vseh teh voliščih bodo vsi volilci volili kandidate za delegate, o katerih so že razpravljali na kandidacijskem zboru TOZD VET. Ti kandidati so: Edvard CENCEK, Franc CERKOVNIK, Maks GAZVODA, Drago HVALA, Tjaša KALAN, Tomaž KOMELJ, Peter KLEMENC, Jože KRAMAR, Franc LAH, Franc MERTELJ, Lovro OBLAK, Božo PRISTAVC, Ivan RUPNIK, Ignac SMOLEJ, Martin SKULJ.

VOLILCI ORGANIZACIJE SKUPNIH SLUŽB BODO VOLILI NA VOLIŠČIH:

- VOLIŠČE ŠT. 1 — SKUPNE SLUŽBE** (v čakalnici sprejemnega oddelka), ki zajema vse sektorje in službe skupnih služb.
- VOLIŠČE ŠT. 2 — T K R** (v I. nadstropju stavbe OTK), ki zajema vse delavce RO in OTK.
- VOLIŠČE ŠT. 3 — DELOVNA ENOTA DRUŽBENA PREHRANA** (na upravi delovne enote — stavba kadrovskega doma).

Na vseh teh voliščih bodo volilci volili kandidate za delegate, o katerih so že razpravljali na kandidacijskem zboru delovne skupnosti skupnih služb. Ti kandidati so: Branko BANKO, Franc BAHUN, Milan BUDJA, Božena Natalija DOLGAN, Jože FRECE, Janez KEJŽAR, Julijana KREJČIČ, Jožica LUKAN, Janez PIKON, Zdravko POGAČNIK, Božidar SOTLAR, Jakob ŠRANC, Janez TUŠAR.

GOSTJE IZ NORVEŠKE NA JESENICAH

Te dni se je mudila v Jugoslaviji tričlanska delegacija sindikata delavcev jekla in kovinske industrije Norveške, ki je bila gost zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije. Med svojim bivanjem v Jugoslaviji so gostje prispeli minulo sredo tudi na Jesenice. V delegaciji so bili podpredsednik Jan Balstad, ter Alf Thorbjørn-

sen in Jon Ivar Nalsund. Med obiskom na Jesenicah so si gostje iz Norveške ogledali valjarno Bela in tehniški muzej. Spremljali so jih direktor kadrovskega sektorja Tomaž Ertl, predsednik tovarniške konference osnovne organizacije sindikata Franc Kobentar, sekretar tovarne Dušan Stare, sekretar sveta ZKS Železarne Valentin Erjavšek, Rudi Makra, ki je prav tako zastopal družbenopolitične organizacije Železarne in Albina Tušarjeva iz centra za samoupravljanje in informiranje.

Med razgovorom, ki je bil v pro-

DELAVSKIM SVETOM TEMELJNIH ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

— Posredovanje dela iskalcem zaposlitve glede na zbrane potrebe in možnosti zaposlitve.

— Poklicno usmerjanje mladine glede na potrebe gospodarskega razvoja.

— Priprava delavcev za zaposlitev z organiziranjem potrebnega izobraževanja pred zaposlitvijo.

— Zagotavljanje pravic delavcev za primer brezposelnosti kot so denarna nadomestila, zdravstveno varstvo, priprave za ponovno zaposlitev itd.

3

Skupnost upravlja skupščina organizirana po delegatskem sistemu in jo sestavljajo 7-članske delegacije občin. Mandat delegatov skupščine traja 4 leta. Delegati se izvolijo iz vrst enotne delegacije TOZD in OZD za samoupravne interesne skupnosti.

Skupščina skupnosti opravlja zlasti sledeče zadeve:

— usklajuje in določa politiko zaposlovanja in sprejema program dela,

— sprejema samoupravne akte skupnosti, finančni plan in zaključni račun skupnosti,

— voli organe skupščine,

— sklepa o pomembnih pogodbinih odnosih in o združevanju v zvezo skupnosti za zaposlovanje.

Za reševanje spornih zadev izvoli izvršni odbor skupščine, ki med zasedanjem skupščine opravlja naloge, za katere je zadolžen in pooblaščen po skupščini.

4

Za kar najbolj neposredno in popolno uresničevanje samoupravnih pravic in interesov na področju zaposlovanja, se za območje vsake občine ustanovi enota skupnosti. Enoto skupnosti v občini predstavlja konferenca delegacij, ki šteje od 15 do 23 delegatov (iz sestava enotnih delegacij za SIS).

Konferenca delegacij v občini neposredno usklajuje ter opredeljuje politiko in naloge na področju zaposlovanja v občini kot skupnosti.

5

Zaradi zagotavljanja enotnega dela in usklajevanja skupne politike na področju zaposlovanja, se skupnosti združujejo v zvezo skupnosti za zaposlovanje za SR Slovenijo, kateri se poverja:

— opravljanje splošnih in skupnih zadev, ki so pomembne in smotne za območje republike;

— medrepubliško usklajevanje in sodelovanje;

— področje zaposlovanja v tujini in njih vračanje;

— študijsko-raziskovalne naloge, pomembne za vso Slovenijo;

— ter publicistično-informativno dejavnost.

6

Delovna skupnost skupnosti (zaposleni delavci) opravljajo strokovne, administrativne, finančne in tehnične naloge skupnosti. Delovno skupnost predstavlja in vodi direktor, katerega imenuje skupščina skupnosti.

S statutom Skupnosti se podrobneje urejajo naloge, pravice in odgovornost kolektivnih in individualnih organov ter strokovnih delavcev.

7

Varstvo samoupravnih pravic v skupnosti zagotavljajo delovni ljudje preko samoupravne delavske kontrole, ki jo predstavlja 5-članska komisija delavske kontrole, izvoljena od konference delegacij občine (vsaka občina po 1 člana) za dobo 4 let.

8

Za uresničevanje nalog skupnosti sprejmejo delovni ljudje za vsako leto sporazum o združitvi potrebnih finančnih sredstev. Višino teh sredstev narekuje program skupnosti in se za leto 1975 predlaga enako stopnjo prispevka, kot je v letu 1974, t. j. 0,20 % iz bruto OD.

Zaključek:

Samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne skupnosti za zaposlovanje Kranj je nujna in logična posledica uskladitve samouprave

sedanjega zavoda za zaposlovanje Kranj z ustavnimi določili in sprejetim zakonom.

Na osnovi tega predlagamo delavskim svetom, da se:

1. Predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi samoupravne skupnosti za zaposlovanje Kranj sprejme.

2. Besedilo sporazuma naj se dopolni ali preoblikuje v sledečih določilih:

— člen 10 druga alineja: — »z dopolnilnim izobraževanjem in usposabljanjem delavcev« naj se dopolni »organizira dopolnilno izobraževanje in usposabljanje delavcev« (skupnost ni izobraževalna ustanova).

— člen 14 točka 3 prva alineja naj se glasi:

»Poklicno usmerja, daje strokovno pomoč mladini in odraslim pri izbiri usmerjenega šolanja, glede na njihove naravne sposobnosti in interese v skladu z družbenimi potrebami po kadrih v občini oz. regiji. Pri tem sodeluje s šolami in drugimi izobraževalnimi institucijami, ki sprejemajo in poklicno izobražujejo kadre.«

Op.: »Svobodna izbira poklica« — ne glede na potrebe je dopustna le za posebno nadarjeno mladino! Medtem ko se poklicno usmerjanje mora odvijati v okvirih razvojnih potreb gospodarstva.

— člen 14 točka 4 tretja alineja naj se dopolni:

»sodeluje z OZD in delovnimi skupnostmi pri programiranju in organiziranju izobraževanja.«

Op.: za metodologijo in učne pomočke itd. je poklicno šolstvo.

— člen 16 naj se glasi:

»Skupščina skupnosti se sestoji iz delegacij občin, ki jih izvolijo delovni ljudje na podlagi zakona o oblikovanju in volitvah delegacij in o delegiranju delegatov v skupščine SIS, ki se smiselno uporablja

tudi za samoupravno skupnost za zaposlovanje, katerih dejavnost je posebnega družbenega pomena.

V skupščini skupnosti, imajo občine:

vsaka po 7-člansko delegacijo.

3. Na področju združevanja sredstev se mora v skupnosti — Kranj uveljaviti enotna stopnja za vseh pet občin. Za leto 1975 sprejemamo predlog, da se za potrebe dejavnosti skupnosti sprejme stopnja prispevka za zaposlovanje enaka kot je v letu 1974, to je 0,20 % iz bruto OD ob pogoj uveljavitve finančnega plana, da se za solidarnostno prilevanje sredstev med zavodi le-ti znižajo na 38 % letošnjih. Pri solidarnostnem prilevanju sredstev mora skupnost uveljaviti načelo »konkretnih programov potreb« in odklanjati pavšalno prilevanje. (Ni nam razumljivo, da je med devetimi skupnostmi v Sloveniji kar pet deficitarnih, tako da preostale štiri morajo pokrivati deficit; smo za solidarnost, nikakor pa ne za podpiranje slabega gospodarjenja).

4. Sprejemamo izhodišča programskih nalog za leto 1975 s sledečimi pripombami:

— Skupnost mora na področju stopnje rasti zaposlovanja na Gorenjskem odločneje vplivati na zvišanje prekomerne rasti zaposlovanja ter delovati v smeri zagotavljanja minimalnega družbenega standarda to je osnovnih pogojev (stanovanje, prehrana, šolstvo, varstvo itd.) za zaposlene delavce.

— Na področju poklicnega usmerjanja težiti za neposredno sodelovanje z gospodarskimi organizacijami ter združevanju skupnih naporov pridobivanja mladine za poklice, ki jih gorenjsko gospodarstvo najbolj potrebuje.

5. Delavski svet TOZD pooblašča, da v imenu vseh TOZD in skupnih služb OZD železarne Jesenice podpiše samoupravni sporazum o ustanovitvi samoupravne skupnosti za zaposlovanje Kranj predsednik DS Železarne Alojz Kalan.

Kadrovskega sektorja

TUDI V TOZD HLADNA PREDELAVA...

(Nadaljevanje s 1. str.)

tudi izplačevanje osebnega dohodka (manj gotovine, večji bankovci).

Osebnosti korist: Delavcem je zagotovljeno, da prejmejo del osebnega dohodka na določen datum — ves ostali del osebnega dohodka prenesen na hranilne knjižice, pa lahko dvigajo postopoma ali v celoti v vseh enotah poslovnih bank v Jugoslaviji in na vseh poštah Slovenije.

Ljubljanska banka pa je že organizirala v Železarni prvo izpostavo v pritličju zgradbe kadrovskega sektorja. Del osebnega dohodka, ki ostane na hranilni knjižici obreštuje banka po 7,5 % od izplačilnega dne — ne od dneva vpisa v hranilno knjižico. Denar na hranilni knjižici dvigamo postopoma po potrebi. Manj ga trošimo za nekoristne stvari — več ga ostaja za res nujne, večje potrebe. Da je možno na ta način tudi prihraniti, navajamo le primer podjetja ISKRA Kranj, kjer imajo sistem hranilnih knjižic dve leti in je v poprečju ostal nedvignjen po en mesečni osebni dohodek posameznika.

Postopek sistema hranilnih knjižic bo tudi za člane TOZD Hladna predelava enak kot je že uveden v skupnih službah. Ker se na Javorniku ni organizirane druge izpostave Ljubljanske banke, ostanejo obrati profilarna, vratni podboji in jeklovlek, še na starem načinu izplačila osebnega dohodka. Čisti mesečni osebni dohodek, po znižanju za osebne odbitke, se bo do višine 1.500.— izplačal v gotovini, s tem, da se ukinejo redni predujmi od vključno obračunskega meseca januarja 1975 dalje. Ostalo vsoto pa se bo prvi mesec (15. januarja 1975) preneslo še direktno v novo hranilno knjižico. Vse naslednje mesece pa bodo dobili delavci v izplačilnih kuvertah poleg denarja še posebni

listek »Nalog za vpis v hranilno knjižico«, na podlagi katerega jim lahko vpišejo navedeno vsoto v njihovo hranilno knjižico v vseh poslovnih bankah Jugoslavije (vključno izpostava v Železarni) in na vseh poštah Slovenije.

Dne 13. decembra bodo dobili vsi člani TOZD Hladna predelava, zaposleni v jeseniških obratih, poleg izplačilne kuverte še formular »Pristopnica«. Ta formular vsebuje številko hranilne knjižice, priimek in ime vlagatelja, rojstno leto in bivališče. Dolžnost posameznika je, da prekontrolira podatke in uskladi s svojo osebno izkaznico, da ne bo nepotrebnih zastojev ob priliki dviga denarja iz hranilne knjižice. Pristopnico podpiše vsak delavec lastnoročno in jo vrne obratni personalni najkasneje do 20. decembra.

Priporočamo, da vsak zahteva pri obratni personalni tudi obrazec »Stalno pooblastilo« s katerim pooblašča npr.: ženo, očeta, brata, itd., da lahko dvigne gotovino iz njegove hranilne knjižice. Priporočljivo je tudi v primerih bolezni, zadržanosti ali celo smrti lastnika hranilne knjižice. Pooblastilo se lahko izpolni v dveh izvodih in pooblašča eno ali dve osebi. Podpisano pa mora biti še od lastnika knjižice.

Izpostava Ljubljanske banke — enota Jesenice, ki posluje v pritličju kadrovskega sektorja ima delovni čas na dan izplačila in dva naslednja delovna dneva od 7. do 12. in popoldne od 13. do 17. ure. Vse ostale delovne dni, razen sobote in nedelje, pa od 7. do 14. ure.

Opozorjamo, da posluje Ljubljanska banka na Jesenicah vsako sredo od 6.30 do 16.30 ure. Jugobanka pa celo vsak dan od 7. do 18. ure — v sobotah pa od 7. do 11. ure.

EŽ

Gostje z Norveške so si med drugim ogledali tehnični muzej

KAKO URESNIČUJEMO NAČRTE VEČJH IN MANJŠH POPRAVIL

V mesecu septembru je bilo skupno z mesečnim operativnim planom, programiranih petnajst večdnevni popravil, od tega so na sedmih napravah nadaljevali dela, začeta v mesecu avgustu, na osmih proizvodnih napravah pa so se dela začela v septembru. Dodatno je bilo med mesecem vnesenih še v program osem večdnevni popravil, tako da je bilo skupaj načrtovanih kar triindvajset večdnevni popravil.

Od tega je bilo v septembru dokončanih štirinajst večdnevni popravil, na petih so nadaljevali dela v mesecu oktobru, odloženi pa so bili štirje in sicer v jeklovleku, šamotarji in v starih valjarnah na Javorniku. Popravila so nadaljevali v mesecu oktobru: v jeklarni, jeklovleku, elektro in toplotni energiji ter v starih valjarnah na Javorniku. Nadaljevanje del je bilo v treh primerih že naprej predvidena, na dveh popravilih pa so dela nadaljevali zaradi prekoračitve programiranih rokov. V mesecu septembru smo imeli precejšnjo število popravil, ki so bila dodatno vnesena v operativni program. Delni vzrok za to, je v septembru programirano popravilo plavža št. 1, ki pa je odpadlo in zaradi tega so nastale v vzdrževanju proste kapacitete, ki smo jih izkoristili na ta način, da smo vnesli v program dodatna popravila. V septembru smo imeli večje prekoračitve rokov popravil na štirih napravah in to na luščilnem stroju Calov, katerega je izvajalo zunanje podjetje in nismo imeli vpliva, na ravnalnem stroju UBR, tu smo prekoračili rok, zaradi nepravilnih rezervnih delov, na parnem kotlu št. 4, zaradi večjega obsega del in na transportnem traku št. 2, zaradi angažiranosti vzdrževalcev na bolj nujnih delih. Popravilo so izvajali vzdrževalci transporta sami.

Enodnevni popravil je bilo v mesecu septembru programiranih 45, izvedenih pa je bilo 41.

V mesecu oktobru pa je bilo z operativnim planom programiranih skupaj petnajst večdnevni popravil, od tega so nadaljevali popravilo začeta v septembru na petih napravah, na desetih pa so se popravila začela v oktobru. Tudi v oktobru smo med mesecem vnesli dodatno v operativni program kar sedem večdnevni popravil tako, da je bilo skupaj programirano kar dvaindvajset večdnevni popravil. Tekom meseca je bilo dokončanih petnajst, na štirih napravah pa so nadaljevali delo v mesecu oktobru. V mesecu oktobru so bila odločena večdnevna popravila na štirih napravah in sicer: na vlagalnem stroju št. 3, zaradi obratovanja s petimi pečmi v SM jeklarni, remont SM peči 4, zaradi remonta SM peči 7 in remonta gnetilnega stroja zaradi potreb v proizvodnji. Podaljšanje rokov popravil smo imeli na treh napravah in sicer v HC Zasip, zaradi večjega obsega del na rotorju in glavni osi.

na parnem kotlu št. 2, zaradi večjega obsega del, na žerjavu 5 Mp na Javorniku, zaradi vremenskih razmer, ker je žerjav na prostem. V mesecu oktobru je bilo dokončano tudi popravilo luščilnega stroja Calov in ravnalnega stroja UBR.

VLOGA TOVARNIŠKEGA TISKA V SAMOUPRAVNEM KOMUNICIRANJU

Minuli petek, 22. novembra, je bil v Radovljici že drugi sestanek, pred kratkim ustanovljenega aktivna informatorjev v delovnih organizacijah Gorenjske, ki deluje v okviru društva novinarjev Slovenije. Na programu so imeli predavanje člana republiške konference SZDL Lenarta Setinca: Samoupravno komuniciranje in vloga tovarniškega tiska, sprejemali polletni program dela in razpravljali o tekočih problemih in težavah tovarniškega tiska. Sestanku so prisostvovali tudi sekretar medobčinskega sveta ZKS za Gorenjsko Martin Košir, predsednik medobčinskega sveta SZDL Janez Varl in predsednik medobčinskega sveta ZSS za Gorenjsko Zvone Labura ter Marjan Vrabec, predsednik občinskega sveta ZSS Radovljica.

Potem, ko je predavatelj osvetlil nekatere slabosti sedanega samoupravnega komuniciranja, je poudaril, da temeljna izhodišča o obveščanju izhajajo iz ustavne ureditve. Bistvo delegatskega sistema je, da vsi delovni ljudje in občani odločajo o vseh pomembnejših vprašanjih in še posebej o tistih, ki so neodtujljiva pravica delavcev. Da pa bodo to lahko, je potrebno, da so obveščeni o stanju, ki je pomembno za odločanje, to se pravi tudi o stvareh, ki ne zahtevajo direktne odločitve, ampak delavcem dajo predhodno znanje, informacijo, da se bodo lažje odločali, ko bo prišlo do odločanja. Pri tem, je nadaljeval, gre za nekaj temeljnih zakonitosti informiranja: — kvaliteta, to je celovita, resnična, sprotna in razumljiva informacija, odprta demokratični komunikacijski krog, dvosmerno komuniciranje, pri čemer bi morali izhajati iz tega, da je osnova tega delovni človek in da bi povratni tok morala biti skupščina in ne obratno kot je sedaj, podružbljanje glasil delovnih organizacij (družbeni organ in uredniški odbor), predvsem pa je potrebno uveljavljati to, da bodo samoupravni organi vodili politiko obveščanja in da bodo oni opravljali selekcijo informacij.

Sedanja praksa, je nadaljeval, uporablja sistem, da se gradivo oblikuje v strokovno upravnih organih, kjer se običajno izvrši tudi selekcija med alternativami, pri čemer pa še ni rečeno, da je bila boljše dana v javno razpravo. Zato bo potrebno uveljavljati prakso, da se v razpravo dajejo že prve zamisli, ideje, da bodo delavci in občani seznanjeni s celotnim procesom nastajanja predloga. V konceptu obveščanja, bo potrebno predvsem dati poudarka na predhodnih informacijah, manj pa informacijam o že sprejetih odločitvah, kar je sicer tudi pomembno, toda politično manj poantirano, bolj pa bi morali poantirati uresničevanje sklepov, dogovorov, sprejete politike in podobno.

Setinec se je v svojem razmišljanju zadržal tudi pri delegatskih razmerjih in delovnem poteku oblikovanja stališč, predlogov in podobno od TOZD in krajevnih skupnosti do delegacije oziroma konference delegacij in skupščine, kjer mora biti mesto za usklajevanje različnih interesov, stališč. Ko je govoril o minimalnih normah obveščanja oziroma informacij, je menil, da informacija mora biti primerljiva, navedeni morajo biti vzroki za tako ali drugačno stanje in eventualno materialne posledice za tako ali drugačno odločitev, podatki o odgovornosti, postopek samoupravnega mehanizma, to je kdo je pristojen za odločanje. Pri tem se odpira vprašanje ali naj delegat dobi kompletno gradivo ali strnjeno gradivo. Menil je, da bo potrebno

Enodnevni popravil je bilo v oktobru programiranih skupaj 42, izvedenih pa je bilo 38.

Tako kot smo v septembru imeli kar osem popravil, ki smo jih vnesli dodatno v program, za kar smo imeli delno opravičilo, smo tudi v oktobru vnesli dodatno v program kar sedem večdnevni popravil, za kar pa nimamo posebnega opravičila. To namreč opozarja, da bomo morali v bodoče le bolj programsko delati. To nam narekuje dejstvo, da vsak mesec skupno z izdelavo programov, izdelamo tudi program delovne sile, potrebne za popravila. Zato nam popravila, ki so dodatno vnesena v program, delajo posebne težave. To je še posebno pomembno za tista popravila, pri katerih so angažirani vzdrževalci iz centralnih delavnic.

Stane Torkar

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 2. 12.	BERNIK FRANC	DROLČ MARJAN
TOREK — 3. 12.	TRONTELJ MARJAN	MOLAN IVAN
SREDA — 4. 12.	ERŽEN STANE	KAVČIČ EDO
ČETRTEK — 5. 12.	LOGAR IGOR	SELJAK VINKO
PETEK — 6. 12.	PEZDIRNIK JOŽE	JELOVČAN JOŽE
SOBOTA — 7. 12.	ENIKO VANDA	ZUPAN MIRKO
NEDELJA — 8. 12.	TUŠAR IVAN	DOLINAR SAŠO

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 2. do 7. decembra bodo delale naslednje ambulante:
Dopoldan: III. in IV. obratna ambulanta
Popoldan: I. in II. obratna ambulanta
V soboto, 7. decembra, samo dopoldan I. obratna ambulanta.

V ZOBNI AMBULANTI

Dopoldan: I. zobna ambulanta
Popoldan: II. zobna ambulanta
V soboto, 7. decembra, samo dopoldan I. zobna ambulanta.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30.
V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Razpisna komisija delavskega sveta
delovne organizacije
SZ — ŽELEZARNA JESENICE n. sol. o.

RAZPISUJE

DELOVNO MESTO:
DIREKTOR KADROVSKEGA SEKTORJA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:
— da imajo visoko izobrazbo sociološke, filozofske ali pravne smeri in 5 let uspešnega dela na tem področju,
— da so moralno politično neoporečni, da imajo aktiven odnos do razvijanja samoupravnih odnosov in da predložijo program dela za mandatno dobo.

Zaradi izredne odgovornosti in pomembnosti delovnega mesta so poleg navedenih pogojev potrebne tudi ustrezne organizatorske sposobnosti, zato želimo, da kandidati v svoji prijavi navedejo čim več podatkov o svojem dosedanjem delu.

Kandidati naj prijave z dokazili o strokovnosti in potrebni praksi ter ostalo dokumentacijo pošljejo v 15 dneh od dneva razpisa na naslov: SZ — ŽELEZARNA JESENICE, kadrovskega sektorja (razpisna komisija)

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 8 dneh po odločitvi delavskega sveta delovne organizacije.

Razpisna komisija

Na osnovi člena 10. pravilnika o delovnih razmerjih in na osnovi sklepa odbora za kadre in medsebojna razmerja v TOZD VET z dne 15. 11. 1974 dajemo naslednjo

OBJAVO

za prosto delovno mesto v CPDV, TOZD VET, 6032, U-4, programer preventivnega vzdrževanja (za področje jeklarne). 1 oseba

Pogoji: za zasedbo navedenega delovnega mesta se zahteva:
1. Višja šola strojne ali elektro stroke in dve leti prakse v stroki;
2. STS strojne ali elektro stroke in pet let prakse v stroki.

Prednost pri izbiri imajo kandidati, ki že delajo na omenjenem področju. Prijave z osnovnimi podatki in podatki o strokovnosti pošljite v roku 8 dni na kadrovskega sektorja Železarne Jesenice z oznako »za TOZD VET«.

Kadrovskega sektorja

OBVESTILO

Odbor za kadre in medsebojna razmerja v TOZD VET obvešča upokojene delavce strojnih poklicev, da se lahko zaposlijo za določen čas za delo v delavnicah vzdrževanja.

Interesenti naj se zgledajo v sredo, dne 4. 12., in 11. 12. 1974 dopoldan na sprejemnem oddelku kadrovskega sektorja železarne, Jesenice.

Kadrovskega sektorja

DRUGO CEPLJENJE PROTI GRIPI

V dneh 2., 3. in 4. decembra t. l. bodo zdravniki naše obratne ambulante opravili drugo zaščitno cepljenje proti gripi.

Tudi tokrat bodo zdravniki cepili z mrtvo vakcino. Za uspešno preventivno pred gripoznimi obolenji, je potrebno dvakratno cepljenje in to masovno, kajti šele, če se cepljenju odzove 80 % zaposlenih, lahko pričakujemo, da bo cepljenje uspešno!

Cepljenje bo potekalo po posameznih rešilnih postajah takole:

REŠILNA POSTAJA I. (ob glavnem vhodu v ŽJ):

Dne 2. 12. 1974 od 5. do 9. ure, od 13. do 17. ure in od 21. do 24. ure
Dne 3. 12. 1974 od 5. do 9. ure, od 13. do 16. ure in od 21. do 23. ure.
Dne 4. 12. 1974 od 5. do 8. ure, od 13. do 16. ure, zvečer in ponoči odpadne.

REŠILNE POSTAJE II. (stare valjarne), IV. — predelovalni obrati, V. — valjarna Bela

Dne 2. 12. 1974 od 5. do 8. ure, od 13. do 16. ure.
Dne 3. 12. 1974 od 5. do 7. ure, od 13. do 16. ure.
Dne 4. 12. 1974 od 5. do 7. ure, od 13. do 15. ure.

Vsak, ki bo želel biti cepljen proti gripi, MORA PRINESTI S SEBOJ EVIDENČNI LISTEK, ki ga prejme v svoji obratni pisarni, oziroma pri svojem mojstru!

Vsi zamudniki, ki bi se iz opravičenih razlogov ne mogli udeležiti cepljenja na rešilnih postajah v navedenih dneh, naj pridejo na cepljenje v dopoldanske ali popoldanske ordinacije Obratne ambulante dne 5. ali 6. decembra 1974.

Soc. zdravstvena služba

HUMANA AKCIJA, KI ZASLUŽI VSO POZORNOST

Casopisno podjetje Naš dom iz Maribora in hotelsko turistično podjetje Riviera iz Poreča, sta v začetku letošnje jeseni organizirala humano akcijo po naših delovnih kolektivih. Izbrala sta kolektiva, kjer so najtežji pogoji za delo in največja možnost zdravstvenih okvar. Med te delovne kolektive sta uvrstila tudi naš kolektiv. Vsem izbranim kolektivom, sta podjetji poslali ponudbo za 14-dnevno brezplačno zdravljenje v zdraviliškem centru Istarske toplice.

V našem delovnem kolektivu smo seveda toplo pozdravili to humano ponudbo in na podlagi specifičnosti Istarskih toplic in medicinske dokumentacije izbrali našega sodelavca iz žičarne Ivana Utrša, ki bo odšel na zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo od 1. do 15. decembra letos.

Če bo medicinska rehabilitacija uspešna in če bodo vtisi, ki jih bo po vrnitvi podal Ivan Utrša, ugodni, bomo poskušali obdržati stike s hotelsko turističnim podjetjem Riviera iz Poreča s tem, da bi šlo vsako leto nekaj članov našega kolektiva na zdravljenje v Istarske toplice, seveda na podlagi ustreznih medicinskih dokumentacij.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu decembru bodo praznovali 50 let svojega življenja naslednji naši sodelavci: Marija CASAGRANDE, strojne delavice — 8. decembra, Viktor ŠORL, gradbeno vzdrževanje — 12. decembra, Avgust KARBA, dipl. inž. — 19. decembra, Valentin KACAFURA, hladna valjar — 23. decembra in Janez DEBEVC, žičarna — 29. decembra.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Talilnice

18. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

Predsednik odbora za kadre in medsebojna razmerja pri DS TOZD Talilnice Stanko Podobnik je v petek, dne 22. novembra, sklical 18. redno sejo. Ob navzočnosti kadrovskega Talilnice so na seji pregledali sklepe prejšnje seje in bili seznanjeni z gradnjo novega samskega doma. Obravnavali so tudi spremembe in dopolnitve samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev v TOZD in sklepali o spremembah in razporeditvah delavcev in rešili več drugih kadrovskih problemov.

Pri pregledu sklepov so ugotovili, da so vsi realizirani, razen sklepa, ki se nanaša na premostitev delavcev iz TOZD Talilnice v ostale TOZD zaradi pomanjkanja novosprejetih delavcev za zamenjavo.

Zaradi pomanjkanja samskih stanovanj za novosprejete delavce, kar se posebno odraža v TOZD Talilnice, so v letošnjem letu pripravili idejni osnutek o gradnji novega samskega doma. Pričetek gradnje se predvideva v mesecu marcu naslednjega leta. Samski dom bo stal na prostoru med ŽIC in sedanjim kadrovskim domom. Zato odbor za kadre priporoča DS TOZD Talilnice, da v ta namen odobri del predvidenih finančnih sredstev za gradnjo.

Kadrovnik Polde Lomovšek je navzoče seznanil s spremembami in dopolnitvami samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih in odgovornosti delavcev, katere je pripravila grupa za usklajevanje samoupravnih sporazumov z ustavo. Bolj

podrobno bodo spremembe obravnavali na eni izmed prihodnjih sej.

Odbor je nadalje obravnaval premostitve in razporeditve delavcev, katere so odboru predlagala posamezna obratovodstva in jih soglasno potrdil. Sklepali so tudi o vlogah za ponovni sprejem v TOZD, med katerimi so nekatere ugodno rešili, druge pa zavrnili.

Na seji so bili seznanjeni s članom, objavljenem v Dnevniku, v katerem so bile navedene nerazsodne in tendenciozne vesti o stanju v našem kolektivu. Tudi odbor se pridružuje protestom naših sodelavcev.

Kadrovnik je seznanil člane odbora, da je bil zaključen preizkus znanja za žerjavovodje in da se bo v kratkem pričela šola za specializirane metalurške delavce za poklic talilca. V kolikor bodo ugodni vremenski pogoji in zadostno število kandidatov za tečaj plamenskega rezalca, se bo ta predvidoma začel v prihodnjem mesecu.

DM

TOZD Vzdrževanje, energija in transport

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na 14. seji je DS predvsem razpravljalo o devetmesečnem poslovnem rezultatu TOZD VET in Železarne ter sprejel naslednje sklepe:

— Produktivnost se v devetih mesecih ni gibal v predvidenih mejah, zato je nujno zaostri izvrševanje nalog antiinflacijskega programa, predvsem tiste, ki neposredno omogočajo višjo proizvodnjo in realizacijo.

— Vodikarna je obratovalno zelo nesigurna. Tehnično še ni prevzeta, zato je potrebno, da se prvenstveno proizvaja vodik za hladno predelavo dinamno pločevine in da se organizira proizvodnja argona le na presežkih vodika.

Od sektorja za novogradnje se zahteva, da predloži DS TOZD VET tehnično poročilo o stanju naprave za proizvodnjo vodika s programom ukrepov za sanacijo in terminom dokončne usposobitve. Na seji so govorili tudi o potrebah kadra za novo hladno valjarstvo in sklenili, da se na prihodnji seji DS vključi na dnevni red vprašanje izvajanja dogovora o reševanju kadrovskih potreb za novo hladno valjarstvo.

Delavski svet je v nadaljevanju poslušal poročilo o delovanju splošnega ljudskega odpora v Železarni. Bil je mnenja, da je za poslednje čuvanje interesov proizvodnje in imetja, potrebno pospešiti javno razpravo o družbeni samozaščiti v Železarni.

25. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

Predsednik odbora za kadre in medsebojna razmerja TOZD VET je 15. novembra sklical 25. sejo odbora, na kateri so poleg pregleda sklepov 24. seje obravnavali še tekoča kadrovska vprašanja.

Pri pregledu sklepov sta bila izvedena dva popravka, na katere je opozoril kadrovnik. Ostali sklepi pa so bili realizirani. Pri reševanju kadrovskih problemov je odbor razporedil 14 delavcev, trem delavcem ukinil odbitke od osnovne tarifne postavke ter premestil 21 delavcev po predlogih obratovodstev, reševal je 20 prošelj in pritožb ter ob koncu sprejel na znanje obvestilo obratovodstva o strojnem vzdrževanju o stanju in predvidenih težavah, ki bodo

nastale v prihodnjem obdobju glede kadra v tem obratu, če se bo nadaljevalo s takim prestopanjem v ostale TOZD in Skupne službe.

Govorili so tudi o problematiki turnusnega dela in predlagali, da obratovodstva rešujejo vprašanje turnusnega dela (4 + 1) vzdrževalcev na tistih delovnih mestih, kjer ni nujno potrebno, ker nekateri delavci zaradi takega načina dela odhajajo na druga delovna mesta ali pa iščejo zaposlitev celo v drugih podjetjih.

NZ

14. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje pri DS TOZD VET, je sklical 18. novembra 14. sejo odbora in poleg pregleda sklepov zadnje seje

Pri obravnavi samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka v TOZD je imel odbor nekaj pripomb, predlogov in dopolnitev glede izdelave predlogov za napredovanje na delovnem mestu, stimulacije za zniževanje nezdgo pri delu ter o terenskem delu in zahteva, da se mu vse pripombe SDS pred usklajevalno konferenco dostavi pismeno. V nadaljevanju je na novo dodelil stimulacijske dodatke štirim delavcem, 31 delavcem je le-te podaljšal, ukinil pa je dodeljevanje štirim delavcem.

NZ

6. SEJA DELEGACIJE ZBORA ZDRUŽENEGA DELA

V ponedeljek, 25. novembra, je vodja delegacije zbora združenega dela TOZD VET sklical 6. sejo, na kateri so obravnavali dnevni red 3. seje vseh treh zborov in 3. seje zbora združenega dela, ki so bile 26. novembra.

Pripomba na predloženi material v glavnem niso imeli, izrazili pa so željo, da želijo dobiti pojasnilo, kaj zavira integracijo osnovnih šol Tone Cufar in Prežihov Voranc na Jesenicah v smislu integracijskih smernic. Postavili so tudi vprašanje, kakšen je mandat delegatov v samoupravnih enotah pri samoupravni stanovanjski skupnosti Jesenice. Na seji so izvolili sedem delegatov, kolikor ima TOZD VET delegatskih mest v zboru združenega dela, ki se bodo udeležili obeh sej.

NZ

9. SEJA ODBORA SAMOUPRAVNE DELAVSKE KONTROLE ŽELEZARNE

Na 9. seji odbora samoupravne delavske kontrole Železarne, ki jo je predsednik odbora Andrej Zalokar sklical v ponedeljek, 18. novembra, so obravnavali tole:

1. Pregledali so sklepe prejšnje seje odbora in ugotovili, da so vsi realizirani.
2. Vzeli so na znanje poročilo pomočnika glavnega direktorja o poslovanju Železarne v prvih devetih mesecih letošnjega leta. S poročilom so se strinjali in zato naročili, da se že sprejeti zaključki v zvezi z devetmesečnim poslovanjem Železarne, ki so jih sprejeli odbor za gospodarstvo pri delavskem svetu Železarne, delavski svet Železarne in vseh ZKS Železarne čimbolje izvajajo.
3. Dogovorili so se, da bo naslednja seja odbora samoupravne delavske kontrole v decembru, na seji

pa bodo obravnavali skladno s svojim programom dela:

- ugotavljanje vzrokov prekoračitev odobrenih investicijskih sredstev in rokov izvršitve investicij ter
- usklajenost osebnih dohodkov v delovni organizaciji.
- 4. Ugotovili so, da je obveščenost nekaterih samoupravnih delovnih skupin v obratih slaba, zlasti kar zadeva sklepe posameznih samoupravnih organov TOZD in Železarne. Zato so naročili sektorju za ekonomiko in organizacijo, da pospešijo delo pri izdelavi predloga organizacije centra za informiranje in samoupravljanje.

PESTER IN BOGAT SINDIKALNI IZLET

Sodelavci sektorja za ekonomiko in organizacijo podjetja, so letošnji sindikalni izlet popestrili z ogledom ravenke železarne in nekaterih kulturnih zanimivosti na Ravnah, ter Kotljah na Koroškem. Tja so se odpeljali v soboto, 22. novembra in se vrnili naslednji dan v nedeljo zvečer.

Po predhodnem dogovoru jih je pri vstopu v železarno Ravne sprejel Janez Žnidar, direktor gospodarskega sektorja in jih vodil skozi vse obrate. Ogledali so si kovačnico, martinarno, valjarstvo, gredic in okroglega jekla, livarno, obdelovalnico in čistilnico, obrat za izdelovanje listastih vzmeti za cestna vozila, izdelovalnico stikalnic, obrat za izdelovanje industrijskih nožev in nov računalniški center. Tu sta Janez Žnidar in šef centra za avtomatsko obdelavo podatkov tov. Javornik pripravila predavanje o razvoju in delu centra. Pri tem je zanimivo to, da imajo v datotekah že toliko podatkov, da računalnik odgovarja na terminalu postavljena vprašanja. Vprašanja se postavljajo na pisalni stroj, odgovor pa je po nekaj sekundah izpisana na ekranu. V soboto popoldne so si udeleženci ekskurzije ogledali Formavio v Čevljah, zunanje eksponate delavskega muzeja in športni park, ki je skupno s pokritim ogrevanim kopališčem izredno lepo urejen.

Naslednji dan v nedeljo, so se z avtobusom odpeljali iz Raven v Kotlje. Tu so si ogledali Rimski vrelci in se podali do Prežihovne, ki je dobra dva kilometra oddaljena iz središča tega naselja pod Uršljo goro.

Pisatelj Lovro Kuhar je bil sicer rojen v majhni kajži pod Uršljo goro, ki je danes prazna, delal in pisal pa je na domačiji, ki leži sredi gozdov precej visoko nad Kotljami. Tu je oskrbnica razkazala njegovo delovno sobo.

Oskrbnica je udeležencem natočila domačega mošta in povedala, da vsako leto Prežihovino obišče nekaj nad 8000 izletnikov, ki se tudi vpišejo v spominsko knjigo.

Po kosilu so se udeleženci izleta po isti poti vrnili domov. Spotoma so si ogledali še Velenje. Sindikalni izlet, ki je bil zelo pester in bogat, bo vsem udeležencem ostal v lepem spominu.

TOZD Valjarne

15. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

Predsednik Jože Zupan je 19. novembra sklical 15. sejo odbora za kadre in medsebojna razmerja pri DS TOZD Valjarne. V obravnavo je predlagal poleg pregleda sklepov zadnje seje potrditev nekaterih kadrovskih sprememb.

Personalne delavke obratov TOZD Valjarne so predložile odboru pismeni predlog o kadrovskih spremembah, in sicer, da se potrdi v valjarni Bela devet novo sprejetih delavcev na delovna mesta in ena premostitev na drugo delovno mesto; v valjarni 2400 en novo sprejet delavec in ena premostitev ter v valjarni profilov za tri novo sprejete delavce na delovna mesta.

Odbor je po pregledu predloženih spisov potrdil predloge o spremembah in sklenil, naj se za vse navedene delavce izstavijo ustrezne odločbe.

Na znanje so vzeli tudi poročilo o obračunanih delavcih v TOZD

Valjarne, in sicer: v valjarni Bela trije obračunani delavci, v adjustazi štel na Javorniku dva in v valjarni 2400 dva obračunana delavca.

Kadrovnik Davorin Šest je odboru poročal, da je bilo v mesecu septembru 1974 sprejetih v TOZD Valjarne 20, v mesecu oktobru pa šest delavcev. Obračunanih je bilo v septembru 15, v mesecu oktobru pa 11 delavcev.

Odbor je seznanil tudi s pomankanjem delavcev v TOZD Valjarne. Stalež na dan 4. novembra izkazuje 964 ljudi, po planu pa bi jih v TOZD Valjarne moralo biti 976, kar je za 12 delavcev pod planiranim številom. Normativ v TOZD je 1,031 zaposlenih in od tega manjka 67 delavcev. Ob tem nastopa vprašanje, ali odbor še vztraja pri sklepu zaradi ukinjevitve premostitev. Po krajši razpravi je odbor sklenil, da se nujne primere in v kolikor obratovodstva soglašajo s premostitvami, le-te lahko izvede, v nasprotnem primeru pa je še vedno treba premostitve odklanjati.

HZ

TOZD Hladna predelava

15. SEJA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

Za četrtek, dne 21. novembra, je predsednik odbora za kadre in medsebojne odnose pri DS TOZD Hladna predelava sklical 15. sejo. V obravnavo je predlagal: pregled izvrševanja sklepov prejšnje seje, poročilo o gibanju delovne sile, sprejem in obračun delavcev v preteklem mesecu, premostitve in reševanje prošelj.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje je odbor ugotovil, da so bili vsi

izvršeni. V nadaljevanju je odbor vzel na znanje poročilo o gibanju delovne sile, ki ga je podal kadrovnik Janko Kavalarič. Iz tega poročila je bilo razvidno, da je bil stalež v obratih TOZD Hladna predelava v mesecu oktobru, v primerjavi z mesecem septembrom večji za pet delavcev in sicer:

vodstvo hl. predel.	— 2 delavca
hladna valjarina	+ 2 delavca
profilarna	+ 7 delavcev
vratni podboji	+ 12 delavcev
jeklovlek	+ 5 delavcev
žičarna	— 3 delavce
elektrodni	+ 7 delavcev
žebjarina	+ 1 delavec

V TOZD Hladna predelava je bilo v mesecu oktobru sprejetih 27 novih delavcev v naslednjem obratu:

žičarna	7 delavcev
elektrodni obrat	7 delavcev
vratni podboji	12 delavcev
jeklovlek	1 delavec

Obračunanih je bilo v tem obdobju deset delavcev, od tega šest na izjavo, en delavec je bil obračunan na lastno željo, dva pa sta bila invalidsko upokojena. Po obratih je število prekinitev delovnega razmerja naslednja:

žičarna	3 delavci
profilarna	4 delavci
jeklovlek	2 delavca

Na seji so bili obravnavani tudi predlogi obratovodstev za premostitve znotraj obrata. Obratovodstvo elektroodnega obrata je predlagalo 14 premostitev in sicer zaradi potreb obratovanja nove Curto linije in nove naprave za izdelavo elektroodnih praškov. S predlaganimi premostitvami se je odbor v celoti strinjal.

Obratovodstvo žebjarine je predlagalo eno premostitev zaradi službenih potreb. Obratovodstvo profilarne je predlagalo tri premostitve. Eno premostitev predlaga zaradi neizpolnjevanja varstvenih ukrepov, zaradi česar je komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti odredila tudi notranji suspenz, dve premostitvi pa sta predlagani zaradi službenih potreb.

Odbor je s predlogi obratovodstev soglašal in premostitve potrdil. Vodstvo TOZD pa je predlagalo odboru, da potrdi razporeditev Marije Preželj na delovno mesto razmnoževalca delovne dokumentacije — administrator v pripravi dela. Na podlagi o poklicni rehabilitaciji se je imenovana usposabljala na tem delovnem mestu od 3. 7. 1974 dalje. Ker je pridobljeno znanje že zadovoljivo, je vodstvo TOZD predlagalo, da se imenovani izstavi odločbo za to delovno mesto.

Odbor je predlog vodstva TOZD potrdil.

Na predlog kadrovskega sektorja in vodstva TOZD je odbor potrdil razporeditev Franca Podlipnik na delovno mesto tehnolog v hladni valjarni.

Odbor je vzel na znanje ter potrdil poročilo kadrovskega sektorja za novi obrat vratnih podbojev ter sprejel sklep o razporeditvi delavcev in delavk na delovna mesta po predloženem seznamu. Na koncu se je odbor obravnaval tudi prošnje za ponovni sprejem.

J.S.

Sodelavci ŠEOP pred Prežihovino.

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

SEJA PREDSEDSTVA OK ZSMS JESENICE

Na seji predsedstva OK ZSMS Jesenice so razpravljali o konstituiranju vseh treh konferenc in komisij ter o izdelavi akcijskih programov.

Najpomembnejša naloga vseh osnovnih organizacij ZSMS v naši občini je izvedba popisa vseh mladih, ki želijo biti člani ZSMS. V vseh sredinah bodo nosilci popisa mladi komunisti, naloga predsedstev vseh treh konferenc pa je, da imajo izdelan program poteka popisa.

Komisije, ki delajo pri predsedstvu OK ZSMS Jesenice, si morajo tako kot konference, izdelati konkretne akcijske programe za prihodnje enoletno obdobje.

Razprava je tekla tudi o poteku evidentiranja mladih v delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Rezultati, ki so jih zbrali, pa so zelo slabi, saj je bilo v vseh krajevnih skupnostih in TOZD evidentiranih zelo malo mladih. Ugotovili so tudi, da se mladi niso dovolj vključili v sam potek evidentiranja, slaba je bila tudi udeležba na kandidacijskih konferencah. Vse to kaže tudi na to, da so mladi premalo zainteresirani za delo na teh področjih. Na seji so bili mnjenja, da so bili mladi dokaj slabo informirani o poteku vseh volilnih opravil.

Pri pregledu statuten krajevnih skupnosti so na seji ugotovili, da se mladi niso aktivno vključili v razpravo in da niso seznanjeni z njimi, kajti v statutih KS Javornik - Koroška Bela in Hrušica ni posebej opredeljena vloga in pomen delovanja mladih v okviru osnovne organizacije ZSMS, niti ni zagotovljeno financiranje te dejavnosti. Kljub temu, da smo mlade posebej opozarjali na sprejemanje statuten in da naj si v statutih zagotovijo svoje mesto in naj posredujejo pripombe, tega niso storili. Sedaj je prva naloga vseh teh osnovnih organizacij, da posredujejo naknadno pripombo in si tako zagotovijo ustrezne pogoje za svoje delovanje.

Predsedstvo je sprejelo sklep, da se tudi pri teh volitvah razpiše tekmovalstvo za najboljšo urejeno volišče. Zato poziva vse osnovne organizacije ZSMS, da se temu razpisu odzovejo in po svojih sposobnostih in močeh, ob sodelovanju koordinacijskih odborov za izvedbo volitev, tudi povsod uredijo volišče, pomagajo pri pisanju vabil za volilce in ta vabila tudi raznosijo.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

DANES SEJA KONFERENCE KLUBOV OZN

Danes ob 17. uri bo v konferenčni sobi občinske skupščine seja občinske konference klubov OZN. Na njej bodo predstavniki vseh klubov OZN naše občine pregledali in ocenili delo v preteklem mandatu, govorili o programskih smernicah za prihodnje obdobje, sprejeli akcijski program za leto 1975 ter izvolili novo vodstvo konference.

J. R.

KRITERIJI ZA OCENJEVANJE MLADINSKE AKTIVNOSTI PRI UREDITVI VOLIŠČ

1. Samostojna priprava programa	do 50 točk
2. Program pripravljen s sodelovanjem koordinacijskega odbora za volitve	do 20 točk
3. Samostojna izvedba celotne akcije	do 50 točk
4. Izvedba nekaterih del	do 30 točk
do 80 %	do 50 %
5. Ureditev volišča (notranja)	do 15 točk
a) dekoracija (zastave, slike, cvetje)	po 5 točk
b) parole	po 5 točk
c) glasba (po presoji)	od 15 do 30 točk
6. Zunanja ureditev volišča (po presoji)	od 10 do 40 točk
7. Pisanje vabil za volilce (za 1000 vabil)	do 30 točk
Raznašanje vabil — za 100 vabil	do 20 točk
8. Sodelovanje pri drugih opravilih (katerih)	od 5 do 30 točk
9. Posebno izvirne zamisli	od 20 do 100 točk
— komisija oceni po svoji presoji v razponu	

Menimo, da je dolžnost vseh mladih, ki smo bili do sedaj dokaj pasivni, da vsaj v tem času pokažemo svoj interes ter damo ustrezen poudarek temu tako pomembnemu dogodku.

Posebne komisije, sestavljene iz predstavnikov družbeno-političnih organizacij, bodo v času volitev, 5. in 8. decembra, obiskale vsa volišča v naši občini in ocenile oziroma točkovale ureditev volišč.

MLADINKE IN MLADINCI!

Pričakujemo čimvečjo udeležbo na volitvah delegacij za skupščine SIS in sicer v TOZD 5. decembra in v KS 8. decembra 1974.
OK ZSMS JESENICE

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

ŽEBLJARNA

V četrtek, 21. novembra, je bila peta redna seja odbora osnovne organizacije sindikata v žebeljarni. Največ pozornosti so posvetili pripravam na izvedbo občnega zbora, ki bo v decembru. Predlagali so deset kandidatov za člana novega odbora in kandidate za nadzorni odbor. Občni zbor bo na Hrušici, medtem ko so Petra Simonetiča zadolžili, da uredi vsa organizacijska vprašanja, ki se nanašajo na izvedbo občnega zbora. Prav tako so predlagali kandidate za nov odbor sindikata TOZD Hladna predelava. Na občni zbor bodo poleg svojcev povabili tudi bivšega obratovodja Zvoneta Labura in direktorja TOZD Hladna predelava Franca Vičarja.

Ob koncu seje so razpravljali še o prvenstvu obrata v kegljanju na asfaltu. Za tekmovalce, ki se bodo uvrstili na prva mesta, so predvideli ustrezne nagrade.

STROJNE DELAVNICE

Redni letni občni zbor osnovne organizacije sindikata strojnih delavnic je bil v soboto, 16. novembra, v Gozd Martuljku. Občnega zbora se je udeležilo preko 160 članov kolektiva, razen njih pa še direktor TOZD VET Miroslav Noč in predsednik tovarniške konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Franc Kobentar. Uvodno poročilo je prebral dosedanji predsednik odbora osnovne organizacije sindikata Marjan Potočnik. V poročilu so bili predvsem omenjeni kongresni dokumenti, ki so bili sprejeti na osmem kongresu slovenskih sindikatov v Celju, poročilo predsednika pa pripisuje velik pomen tudi sprejemu zvezne in republiške ustave. Glede prihodnjih nalog je poudarjeno, da bodo vzdrževalci morali realizirati naročila pri izgradnji nove hladne valjarne na Beli.

Organizacijski del poročila je vseboval delovanje odbora, ki je imel v minuli mandatni dobi kar 17 sej, omenjene pa so bile tudi številne akcije, ki so jih opravili med letom.

Dosedanji predsednik Marjan Potočnik nam je povedal, da je bila razprava na občnem zboru precej podobna razpravi na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Dalj časa so se razpravljali zadržali pri nagrajevanju in stimulacijskih dodatkih. Rečeno je bilo, da bi morali biti zaposleni v strojni delavnici izenačeni s tehniški kovinske stroke. Omenjali so tudi beneficirani staž za posamezne delavce, govorili pa so še o pokojninski delovni dobi in menili, da še vedno nimamo enotnih kriterijev v vseh naših republikah.

Direktor TOZD VET Miroslav Noč in Franc Kobentar sta v razpravi obravnavala vprašanja, ki so trenutno najbolj aktualna in jih bo treba realizirati ob tesnem sodelovanju sindikalne organizacije. Predsednik Kobentar je spregovoril še o organiziranosti sindikata v Železarni. Med razpravo je bilo postavljeno vprašanje, kdaj bo na Jesenicah zgrajen nov delavski dom.

Ob koncu občnega zbora so izvolili nov izvršni odbor osnovne organizacije sindikata, delegate za sindikalno konferenco v TOZD VET in delegate za tovarniško konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne. Za predsednika osnovne organizacije sindikata je bil izvoljen Valentin Klinar.

Upokojenim sodelavcem tov. Mravljetu, Ložarju, Čopu, Zdravcu, Prestrelu in Jagiču so se zahvalili za dolgoletno in vestno opravljeno delo ter jim izročili spominska darila. Sliko Železarne in knjižno nagrado so izročili tudi najboljšemu športniku strojnih delavnic Borisu Vahčiču.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

37

Navadna preobijda je visoka 50 do 150 cm. Bledi rumeni cvetovi so združeni v enostavna, rahla grozdasta socvetja. Cvetje od junija do avgusta. Raste na travnikih, med grmovjem, v svetlih vlažnih gozdovih, na posekah in gruču po vsej Sloveniji od nižin do subalpskega pasu.

Vse tri vrste preobjed so zelo svojske in značilne, možnost zamenjave je izključena. Preobjede štejemo med naše najstrupenejše rastline. Strup, imenovan aconitin, ki ga vsebujejo vsi deli rastline, je zelo hud in že v najmanjših množinah učinkuje smrtonosno na centralno živčevje. Znaki zastrupitve se pojavijo že po preteku pol ure. Začne se s pekočim srbenjem v ustih in žrelu, ki se pozneje razširi na kožo. Spremlja ga močno potenje in mrzlica. Sledi mravljinčavost in popolna anestezija, ki jo spremlja občutek ledenega mraza, slabost, bruhanje, močna driska, motnje v sečnih organih, bolečine v glavi, vratu in hrbtu. Pozneje ohromi jezik, mišice obraza in udi. Dihanje postane neenakomerno, pulz pojema in smrt v nezavesti nastopi po 3 urah. Zastrupljenec je zelo dolgo pri zavesti, vendar pa kmalu nastopi nesposobnost za trezno presojo, nato sledijo motnje sluha in vida.

V starem veku so preobjedo uporabljali za usmrtilne napoje in za zastrupljanje puščic.

NAVADNI VOLČIN (DAPHNE MEZEREUM)

Od 30 do 150 cm visok, pokončen grm s šibastimi vejami. Listi so enostavni, narobe jajčasti. Rožnati, prijetno in opojno dišeči cvetovi cvetijo od marca do junija. Plodovi so koščičaste, kot grah velike, rdeče jagode.

Razširjen je po vsej Sloveniji od nižin do subalpskega pasu in raste v mešanih gozdovih in po grmovnatih pobočjih.

Volčin ni podoben nobeni užiti rastlini, opozarjamo pa nanj zato, ker so njegove rdeče jagode zelo vabljive in zlasti otroke večkrat zavedejo, da jih nabirajo in jedo. Z volčinom pa se lahko zastrupijo tudi odrasli, ker včasih poskušajo z zobmi pregrizniti težko lomljive, žilave veje. Vsa rastlina vsebuje pekočo snov mezerein, ki povzroča mehurjasta vnetja kože, pri uživanju pa hujše okvare ledvic, črevesja, centralnega živčevja in krvožilja. Posebno nevarne so jagode, saj jih že 10 do 12 povzroči smrt. Prvi znaki zastrupitve so otečene in pekoče, boleče ustnice, sluznica in jezik, ki se nadaljuje s slinjenjem, dalje motnje pri požiranju, žej, slabost, bruhanje ter boleči krči z močno drisko. Smrt nastopi v komi.

Poleg navadnega volčina raste pri nas še več vrst, ki so prav tako strupene:

- lovornolistni volčin (DAPHNE LAUREOLA)
- dišeči volčin (DAPHNE ONEORUM)
- progasti volčin (DAPHNE STRIATA)

VELIKA TROBELKA (CICUTA VIROSA)

Zelnata trajnica s 60 do 110 cm visokim votlim stebлом in votlo koreniko. Beli cvetovi so združeni v kobilasta socvetja. Cvetje od julija do septembra. Raste na močvirnih in vlažnih, ilovnatih obrežjih ter na travnikih na Koroškem, Štajerskem in Prekmurju.

Velika trobelka ni podobna nobeni užiti rastlini, ima pa podoben duh kot zelena (začimba) in njen stebelni sok je nekoliko sladkav. Prav v soku pa je največ cikutoksina, ki je močan strup za centralno živčevje in so ga včasih uporabljali za usmrtilive.

Znaki zastrupitve se pojavijo po 20 minutah do ene ure s pekočimi usti, bolečinami v trebuhu, slabostjo, močnim utripom srca, vrtoglavico, občutkom pijanosti, opotekajočo hojo, dremavostjo in omedleavico. Nato sledi nenadoma ob krilih in bruhanju prvi krči, ki trajajo do dve minuti in zajamejo celotno mišičje. Napadi krčev, med katerimi je bolnik v nezavesti, se ponavljajo v približno petnajstminutnih presledkih, v katerih se zastrupljenec zave. Smrt v komi nastopi zaradi popolne izčrpanosti po posebno močnem krču, ki povzroči zadušitev. Krvni obtok ostane skoraj do konca nemoten.

PIKASTI MIŠJAK (CONIUM MACULATUM)

Dvoletna zelnata rastlina z 80 do 200 cm visokim, votlim in spodaj rdeče pikastim stebлом ter vretenasto korenino. Temno zeleni listi so pecljati in skoraj dolgi pol metra. Drobni, beli cvetovi so združeni v ploščata socvetja. Cvetje od junija do septembra.

Raste po vsej Sloveniji, zlasti v bližini človeških bivališč, na grobljah in v živih mejah.

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

28

Ta Mlakarjev spomin sem navedel zato, ker so socialni demokratje v centrali rudarskega socialnodemokratskega sindikata trboveljsko stavko sabotirali, o čemer je jeseniške delavce, člane Neodvisne delavske partije Jugoslavije prišel opozoriti 23. julija 1923 sodrug Pristov in jim orisal dotedanji potek stavke trboveljskih rudarjev. Na tem sestanku so sklenili, da sleherni jeseniški član Neodvisne delavske partije Jugoslavije žrtvuje svoj enodnevni zaslužek za stavkajoče rudarje. Predlog je dal Ciril Košir in pri tem poudaril, da se tudi s to akcijo jeseniški razredno zavedni delavci spuščajo v idejni boj s socialdemokratskimi reformisti in oportunisti, ki kot kaže, še vedno delujejo tako, da duše razredni delavski boj in se tako hote ali ne hote borijo za korist kapitalistov, ne pa za korist in osvoboditev delavskega razreda od kapitalističnega izkoriščanja. V tem času Neodvisne delavske partije na Jesenicah še ni imela svojega sindikata. Morda ga niso ustanovili skupaj z Neodvisno zato, ker je bil v podružnični odbor »rdeče« strokovne organizacije v rokah leve, morda pa tudi zato ne, da bi ne cepili orga-

niziranega članstva v času, ko je spor s podjetjem postajal vedno ostrejši in pretil, da bo izbruhnil v stavko, ki pa je KID ni hotela ali pa je uvidela, da bo prav zaradi Jerama in sporov, ki jih je netil v »rdeči« podružnici (ta pa je bila še vedno vodilna in najmočnejša strokovna organizacija na Jesenicah) delavstvo lahko obvladala.

Ko je delavstvo postavilo ultimativne pogoje, je KID nekoliko klonila, toda tako, da je obenem razdvojila delavstvo, je rečeno v brošuri »Jesenice« na str. 33.

»Delno je podjetje (KID) ugodilo zahtevam posameznih organizacij, delno pa posameznim obratom in posameznikom. Vodstvo (vseh strokovnih organizacij) ni bilo dovolj energično, da bi lahko take poizkuse takoj preprečilo. Članstvo (SMRJ) je bilo v večini proti takemu sporazumu (s KID). Pogajanja so se obnovila, toda tedaj sta sklenila Golmajer in Svetek kot zastopnika centrale na lastno pest sporazum s podjetjem. Med članstvom je (razumljivo) prišlo zaradi tega do splošnega ogorčenja,« lahko beremo o tem v brošuri Jesenice na strani 33.

V takem vzdušju so v jeseniški podružnici obravnavali prvič vprašanje izstopa leve iz jeseniške »rdeče« strokovne organizacije. Članstvo je zahtevalo razčiščenje te zadeve, do njenega razčiščenja pa naj bi podružnica ne nakazovala svojih prispevkov od članarine centrali. Temu se je protivil samo Jurij Jeram in zagovarjal kompromisarstvo centralnih zastopnikov. Z različnimi očitki se je spril tudi nad glavnega delavskega zaupnika v tovarnah KID Roka Verglja, tako da je ta dal ostavko na zaupniško mesto, vendar ga je na zahtevo članstva vendarle obdržal.

»Razen teh sporov, ki so zelo omajali avtoriteto organiziranega delavstva,« je rečeno v brošuri »Jesenice« (str. 34), »so bile na delu še razne osebe, ki so skušale delavstvo še bolj razdvojiti s pritegnitvijo le-tega v razne meščanske politične odbore. Spori so se vedno bolj zaostriili. Vprašanje stavke je bilo na vsakem sestanku in shodu na glasovanju... Tudi zaradi

tega je prihajalo do sporov. »Pristaši Jurija Jerama so bili proti stavki, zagovarjali so kompromisarstvo centralnih zastopnikov Svetka in Golmajerja, ki sta, kakor že vemo, na svojo pest sklenila sporazum s Kranjsko industrijsko družbo ter s tem povzročila med članstvom ogorčenje, obenem pa poglabila spor med socialdemokratsko kovinarsko centralo in jeseniško podružnico, spor, ki se je začel že leto poprej s sporom med socialnim demokratom Jurijem Jeramom in članom ilegalne KPJ Francetom Ravnikom, leta 1923 članom Neodvisne delavske partije, ustanovljene na pobudo ilegalne KPJ. Prav Neodvisna delavska partija pa je imela v jeseniški kovinarski podružnici večino in ta večina je terjala razčiščenje glede samovoljnega Svetkovega in Golmajerjevega postopanja, ker ju odbor jeseniške podružnice ni pooblastil, da bi se v imenu jeseniške podružnice smela pogajati kot člana centrale s Kranjsko industrijsko družbo. Levega je prav tako zahtevala, da dokler Svetkova in Golmajerjeva samovolja ne bo pojasnjena, to se pravi, dokler ne bo pojasnjeno ozadje te samovolje, jeseniška podružnica ne bo centrali odvajala članarino, obenem pa je sprožila vprašanje o izstopu jeseniške podružnice iz Zveze in njeni vključitvi v kovinarski sindikat Neodvisne. Socialnodemokratska uprava Zveze je reagirala tako, da se je poslužila Jurija Jerama in skušala preko njega doseči izplačilo članarine centrali, mimo tega pa »Delavec« ni hotel objavljati novic in člankov iz jeseniške podružnice, ker so ti članki razgaljali socialdemokratski oportunistem in »gašenju razrednega delavskega boja«, naposled pa je »Delavec« začel napadati podobno kakor leta poprej podružnični odbor, v katerem so leta 1923 bili predsednik Alojz Korbar, tajnik Jože Trebušak, blagajnik Alojz Kuhar, funkcijo glavnega delavskega zaupnika v tovarni pa je opravljal Rok Vergelj. Vse to je naposled pripeljalo do tega, da je centralna uprava zveze dne 29. avgusta 1923 razrešila podružnični odbor na Jesenicah in postavila začasn timer pripravljalni odbor pod predsedstvom Franca Burnika in tajnika Jurija Jerama, ki naj bi pripravila izredni občni zbor.

OSNUTEK SINDIKALNE LISTE 75 V JAVNI RAZPRAVI

in družbenih dogovorov o merilih za razporejanje dohodka in delitev osebnih dohodkov. V tem primeru veljajo za nespoštovanja teh določb sankcije, kot jih določa samoupravni sporazum. Zlasti osnovne organizacije sindikata so dolžne s svojo aktivnostjo zagotoviti dosledno spoštovanje določil sindikalne liste.

Spremembe v družbenoekonomskem sistemu se nujno odražajo tudi v sindikalni listi. Zaradi tega so v nekaterih točkah, skladno s prehodom na bruto osebne dohodke, številke preračunane tako, da dodatek ostane nespremenjen.

Pomembne dopolnitve sindikalne liste predstavljajo stališča o uresničevanju pravic iz minulega dela. Doslej je bilo v praksi več poskusov za uresničitev tega načela nagajevanja, toda večinoma so bili zasnovani na delovni dobi. Prav zaradi nujnosti, da pospešimo proces celovitega pristopa k nagajevanju po minulem delu, vsebuje sindikalna lista osnovna načela, na katerih je potrebno v praksi interne delitve iskati konkretne rešitve.

Sindikalna lista ni statičen dokument. Ko se bo pokazala potreba, da jo je potrebno dopolnjevati, bomo to storili po enakem demokratičnem postopku, kot je bila ta lista sprejeta. Prav tako bomo zagotovili, da bomo vsako leto v času, ko sprejemamo družbenopolitični dogovor o družbenem in ekonomskem razvoju SR Slovenije v prihodnjem letu, ustrezno valorizirati tudi znesek iz sindikalne liste.

Sindikalna lista je pisana kot preprost dokument, ker mora biti razumljiv večini članstva. Zaradi tega bo — če se pokaže potrebno — odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov dajal potrebna pojasnila.

OSEBNI DOHODKI IN NJIHOVA VALORIZACIJA

1. Najnižji osebni dohodek

Najnižji osebni dohodek je ekonomska kategorija, ki zagotavlja delavcu materialno in socialno varnost.

Najnižji osebni dohodek delavca, ki opravlja najbolj enostavno delo in dela poln delovni čas v normalnih pogojih ter dosega normalen delovni uspeh, mora znašati najmanj 60 odstotkov povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu, ki ga ugotovi in objavi Zavod SR Slovenije za statistiko.

Vsak udeleženec samoupravnega sporazuma je v svojem letnem planu dolžan določiti najnižji osebni dohodek, upoštevaje pri tem predvideni

gospodarski uspeh, kar pa ne more biti manj, kot je določeno v drugem odstavku tega poglavja.

Višina najnižjega osebnega dohodka po drugem odstavku te točke je tudi izhodišče za vrednotenje najbolj enostavnega dela, ki ga po opisu dela ob normalnih delovnih pogojih, za normalen delovni uspeh opredeljuje samoupravni sporazum dejavnosti za najmanj zahtevno tipično delovno mesto ali poklic.

Obrazložitev:
S spremenjenim določilom o najnižjem osebnem dohodku delavca dobi ta kategorija delitve drugo vsebino. Najnižji osebni dohodek ni več samo pretežno socialni element, kateremu je bilo zadovoljeno, če je delavec zaslužil določen znesek, vključno z nadurami in dodatki. Novost je v tem, da mu organizacija dela in drugi ukrepi v zvezi s produktivnostjo morajo zagotoviti za najbolj enostavno delo doseganje osebnega dohodka vsaj v višini 60 odstotkov od povprečnega osebnega dohodka v SR Sloveniji v preteklem letu; dodatki za izredno težavnostne delovne razmere, nadurno, nočno, nedeljsko itd. delo pa se temu znesku prištevajo.

2. Najvišji osebni dohodek

Najvišji osebni dohodek mora biti rezultat in kazalec uspešnosti gospodarjenja udeleženca samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke.

Najvišji osebni dohodek nima absolutne zgornje meje, temveč ga določajo udeleženci v samoupravnih sporazumih za dejavnosti. Na podlagi dinamične odvisnosti istih kazalcev kot opredeljujejo razporejanje dohodka in ob upoštevanju indeksnih razmerij med najnižje in najvišje vrednotenimi tipičnimi poklici ali delovnimi mesti.

Najvišji osebni dohodek se lahko izplača, če ima udeleženec samoupravnega sporazuma izdelana merila nagajevanja po delu. Delavec je upravičen do najvišjega osebnega dohodka, če je učinek njegovega dela izmerljiv ali dokazan. Pri tem je zlasti potrebno upoštevati izpolnjevanje planskih nalog.

Udeleženci družbenega dogovora za območje periodično obravnavajo izplačila najvišjih osebnih dohodkov.

Obrazložitev:
Osební dohodek pojmuje kot element gospodarjenja, npr. najvišji osebni dohodek, normalen poslovni uspeh, najnižji osebni dohodek itd.

Višina najvišjega osebnega dohodka je zato odvisna od doseženega dohodka, poslovnega rezultata ozi-

roma točneje, predvsem od tistih meril, ki jih samoupravni sporazum dejavnosti določa za razporeditev dohodka na osebne dohodke in na akumulacijo.

Količinsko zvezo med temi merili naj bi določili udeleženci skupno v samoupravnem sporazumu za dejavnost.

Nadalje je značilno, da je ta najvišji osebni dohodek, ki ga lahko doseže katerikoli delavec (ne samo direktor oziroma vodilni delavci) pod pogojem, da ima udeleženec samoupravnega sporazuma vnaprej izdelana merila individualnega nagajevanja po delu.

3. Osební dohodek in življenjski stroški

Pri valorizaciji osebnih dohodkov zaradi življenjskih stroškov je potrebno upoštevati:

- družbenoekonomsko politiko tekočega leta,
 - gibanje življenjskih stroškov,
 - že doseženo raven povprečnega osebnega dohodka pri udeležencu samoupravnega sporazuma,
 - delovanje samoupravnega sporazuma dejavnosti glede možnosti povečanja osebnih dohodkov,
 - razpoložljivi dohodek.
- Sindikati izdelajo konkretizacijo teh načel do 1. marca 1975.

4. Osební dohodek delavcev-pripravnikov

Delavcu-pripravniku pripada akontacija osebnega dohodka največ v višini:

- pripravniku s srednjo izobrazbo največ 70 odstotkov povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu,

- pripravniku z višjo izobrazbo največ 85 odstotkov povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu,

- pripravniku z visoko izobrazbo največ 105 odstotkov povprečnega mesečnega osebnega dohodka na zaposlenega v SR Sloveniji v preteklem letu.

Če ima udeleženec samoupravnega sporazuma izdelana merila za ugotavljanje individualnega uspeha pripravnikov, je lahko osebni dohodek pripravnika preprosto v letu za 10 odstotkov višji od dogovorjene mesečne akontacije.

NEKATERA IZPLAČILA, KI BREMENIJO OSEBNE DOHODKE

Za delo prek polnega delovnega časa, za nočno delo, za delo na dan nedelje in na dan zveznih in republi-

skih praznikov ter za delo v delnem delovnem času gre delavcu poseben dodatek. Ti dodatki se med seboj ne izključujejo.

5. Nadurno delo

Za delo, ki traja dalj kot poln delovni čas (nadurno delo), gre delavcu dodatek v višini 54 odstotkov dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas, ko je delal prek polnega delovnega časa.

Za primer dežurstva ali stalne pripravljenosti določajo prizadete podpisnice podrobnejša določila v svojih samoupravnih sporazumih o delitvi dohodka in osebnih dohodkih.

Obrazložitev:

Odstotek dosežene akontacije se poveča samo zaradi prehoda z neto na bruto način obračunavanja osebnih dohodkov.

6. Nočno delo

Za delo v nočnem delovnem času gre delavcu dodatek v višini najmanj 30 in največ 50 odstotkov dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

V primerih, ko udeleženec samoupravnega sporazuma določa dodatek v enakem denarnem znesku za vse delavce v nočni izmeni, uporabi v tem času določen odstotek za izračun skupnega zneska dodatkov za nočno delo.

Za nočni delovni čas se šteje čas od 22. do 5. ure oziroma do 6. ure naslednjega dne, če se to ujema z nočno delovno izmeno.

Udeleženci samoupravnega sporazuma v samoupravnem sporazumu ali v internem samoupravnem aktu določijo konkretno višino odstotka iz te točke.

Obrazložitev:

Zmanjšanje razpona je v skladu s stališči sindikatov, ki so si zadali nalogo čim bolj poenotiti osebne prejemke »ob delu«.

7. Delo na dan nedelje

Za delo na dan nedelje gre delavcu od 35 do 50 odstotkov dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

V primerih, ko udeleženec samoupravnega sporazuma določa dodatek v enakem denarnem znesku za vse delavce, ki delajo na dan nedelje, uporabi v tem členu določen odstotek za izračun skupnega zneska dodatkov za delo na dan nedelje.

Ta dodatek gre tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

Obrazložitev:

Delo na dan nedelje je v določenem smislu tudi težji delovni pogoj. Zato so delovne organizacije dale več pobud, da bi pri oblikovanju višine dodatkov za delo na dan nedelje bila dana možnost, da se dodatek daje delavcem v enakem — fiksnem znesku. Z dopolnitvijo točke 5 je ta možnost dana.

Zmanjša se tudi razpon, ker se spodnja meja poveča od 30 na 35 odstotkov.

8. Delo na dan praznika

Za delo na dan zveznega in republiškega praznika gre delavcu poleg zakonsko določenega nadomestila in akontacije osebnega dohodka zaradi dela na ta dan še dodatek v višini 50 odstotkov dosežene akontacije osebnega dohodka za redni delovni čas.

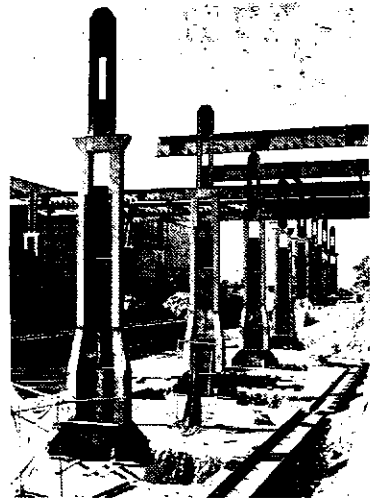
V primerih, ko udeleženec samoupravnega sporazuma določa dodatek v enakem denarnem znesku za vse delavce, ki delajo na dan praznika, uporabi v tem členu določen odstotek za izračun skupnega zneska dodatkov za delo na dan praznika.

Udeleženci samoupravnih sporazumov lahko v posebno upravičenih primerih določijo v svojih internih aktih višji dodatek, kot ga določa prvi odstavek te točke.

Ta dodatek gre tudi učencem v gospodarstvu ter študentom in dijakom na praksi.

Obrazložitev:

Delo na dan praznika je v določenem smislu tudi težji delovni pogoj. Zato so delovne organizacije dale več pobud, da bi pri oblikovanju višine dodatkov za delo na dan praznika bila dana možnost, da se dodatek daje delavcem v enakem — fiksnem znesku. Z dopolnitvijo točke 6 je ta možnost dana.

VABILO NA PREDAVANJE DIT vabi na predavanje

VTISI IZ PRAKSE V SOVJETSKI ZVEZI

ki bo v torek, 3. decembra, ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine.

Organizator predavanja je metalurška sekcija, predavatelj Božidar Bartelj.
Vabi odbor DT

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI

POLJSKA-DEŽELA PREMOMA

2

Tudi poraba nafte narašča

Kljub velikim zalogam premoga se oziroma Poljska tudi za drugimi nosilci energije. Vodna energija v tej državi nima pomembne vloge. Danes proizvajajo hidroelektrarne samo dva odstotka skupne električne energije. Tudi v bodoče se situacija bistveno ne bo spremenila. Prav tako danes ne obratuje nobena atomska elektrarna. Prva bo pričela s proizvodnjo leta 1982. Reaktor bo dobavila Sovjetska zveza. Lokacija je predvidena ob morski obali pri Gdansk. Tudi ostale predvidene atomske elektrarne bodo zgradili na severnih področjih države. Vzroki za to so trije: večjih nahajališč premoga na tem področju ni, hladilne vode za reaktorje je dovolj in predviden je močan razvoj industrije.

Uporaba nafte za proizvodnjo električne energije je na Poljskem izključena. Kljub temu pa uporaba te energetske surovine stalno narašča, vendar v nasprotju s premogom v tej državi ni pomembnih nahajališč nafte. Leta 1973 so naftali samo 400.000 ton nafte in je ta številka že skoraj celo desetletje približno enaka.

Nekoliko ugodnejša je situacija pri zemeljskem plinu. Nahajališča na področju Karpatov in Sudetov so omogočila v preteklem letu proizvodnjo šest milijard kub. metrov zemeljskega plina. Vzporedno s tem uvozijo letno še 1,7 milijard kub. metrov tega goriva.

Kljub naporom, da bi nafto v čim večji meri nadomestili s premogom narašča njen uvoz iz leta v leto. Leta 1965 so jo uvozili 3,5 milijona ton in leta 1970 že sedem milijonov ton. Do leta 1973 je uvoz še nadalje naraščal in dosegel 11,1 milijona ton. Vzrok za to je vedno večja proizvodnja petrokemične industrije ter hitro naraščanje motorizacije. Poraba nafte je v zadnjih desetih letih naraščala z 12 % letno, medtem ko poraba premoga le 3-4 %. In to pri skupnem naraščanju porabe celotne energije okoli 5 % letno.

Sovjetska zveza je bila do zdaj praktično edini dobavitelj nafte Poljski. Pri tem je imel največjo vlogo cevovod prijateljstvo. V zadnjem času pa računajo tudi na dobave iz drugih držav. V bližini se ne do konca zgrajenega severnega pristanišča

Gdansk, gradijo novo rafinerijo. Pričela bo obratovati v letu 1975 in bo lahko letno predelala šest milijonov ton nafte (kasneje bodo zmogljivosti povečali na devet milijonov ton). Največje dobaviteljice nafte za to rafinerijo bodo arabske dežave bližnjega vzhoda.

Kljub naraščanju uvoza nafte ima Poljska med vsemi vzhodnoevropskimi socialističnimi državami, vključno s Sovjetsko zvezo, najbolj ugodno energetsko bilanco. Medtem ko ima Romunija izvozno-vozno energetsko bilanco uravnovano, izkazuje Poljska celo izvozno aktivno. Po podatkih evropske gospodarske komisije v Ženevi je imela Poljska v obdobju 1970 do 1972 presežek v izvozu energije (preračunano na enote premoga) med 13 in 14 odstotki lastne porabe (Sovjetska zveza med 9 in 11,5 odstotki). Istočasno je v tem obdobju narasel izvoz premoga z 22 na 24 odstotkov in uvoz nafte ter zemeljskega plina 8,5 na deset odstotkov. Izvoz električne energije ni pomemben, vendar bo v prihodnosti naraščal.

Črna zlata jama

Iz vsega tega je razvidno, da je sedanja energetska kriza povzročila Poljski znatno manj težav kot marsikje drugje. Glavni vzrok za to je bil v tem, ker je bila ta država že prej v veliki meri energetsko navezana na lastne velike zaloge dobrega premoga. Kljub temu so odgovorni organi, takoj po pričetku naftnih težav, hitro reagirali. Znatno so povečali ceno bencina in omejili hitrost avtomobilov na 80 km/h.

Vzporedno s povečanjem cene nafte pa je Poljska znatno pridobila zaradi nenadnega povečanja ugleda premoga kot energetskega vira. Njegova cena je v kratkem obdobju energetske krize narasla od 20 do 22 dolarjev na 50 dolarjev za tona. Pri tem je bil negativen vpliv na izvozno-vozno bilanco te države, zaradi izrednega povečanja cen nafte in drugih proizvodov v zahodnoevropskih državah, kljub prodajni ceni premoga, znaten.

V vsakem slučaju pa imajo poljski premogovniki tudi v bodoče velike možnosti za veliki izvoz. To je razvidno tudi iz tega, da je pred kratkim pričela obratovati v severnem pristanišču nova naprava za nakladanje premoga na ladje. Ta popolnoma avtomatizirana naprava lahko dnevno naloži 55.000 ton premoga. Premog prepeljejo do pristanišča po železnici. V ta namen je bila še pred drugo svetovno vojno zgrajena železniška proga z Zgornje Šlezije do Gdinje. V zimskem času odtajajo premog na vagonih s pomočjo naprave, ki dela na osnovi infrardeče toplote. Nato vagone s pomočjo prevračalne naprave obrnejo in strešje premog na transportne trakove. S pomočjo trakov ga transportirajo ali direktno na ladje ali pa v skladišče z zmogljivostjo milijon ton.

Sedanji načrti predvidevajo izvoz premoga tudi v bližnji bodočnosti vsaj na sedanji ravni to je 40 milijonov ton letno. Z ozirom na vrednost prenese izvoz premoga skupno 11 odstotkov vseh deviznih sredstev. Povečanje izvoza v prihodnosti bodo skušali doseči z inozemskimi krediti. S temi bodo financirali povečanje obstoječih in gradnjo novih naprav za izkoriščanje nahajališč premoga. Za obstoječe premogovnike računajo, da bodo omogočili povečanje proizvodnje za največ 20 do 25 milijonov ton letno. Zato bo treba odpirati tudi nove. To pa bo nedvomno zahtevalo velika investicijska sredstva in s tem določene finančne napore.

Novi načrti

Poljski energetske strokovnjaki vlagajo velike napore, da bodo lahko v bodoče izvažali v inozemstvo že oplemeniten energijo in ne samo premog. Zaenkrat je najbolj znan projekt o dobavi električne energije v zahodni Berlin. Dogovori so v teku tudi z nekaterimi drugimi državami. Zato računajo v prihodnosti na izvoz velikih količin električne energije.

Drugi projekt predvideva predelavo premoga v plin z visoko kalorično vrednostjo. Za ta plin se predvsem zelo zanima med drugim tudi Velika Britanija.

Bodočo konkurenčnost svojega premoga bo morala Poljska obdržati in perspektivno izboljšati predvsem mehanizacijo in avtomatizacijo premogovnikov ter transporta premoga. V Katowicah že nekaj let obratuje popolnoma avtomatiziran premogovnik. Poleg tega bodo skušali tudi čim bolj koncentrirati izkop na čim ožjem področju. Na področju Rybnika bodo v obstoječih 16 premogovnikih povečali izkop v prihodnjih letih s sedanjih 36 na 50 milijonov ton letno. Kot model premogovnika bodočnosti, ki bo imel ustrezno visoko produktivnost, smatrajo takšnega z dnevno proizvodnjo 15.000 do 20.000 ton premoga. Ta količina ustreza letni proizvodnji šest milijonov ton.

Zaključek

Vsi ti podatki kažejo, da je Poljska ena izmed redkih dežel, ki je kljub temu, da nima nafte, energetske uravnotežena. In to predvsem zato, ker se je tudi v preteklosti pred energetske krize, ko je bila nafta poceni, orientirala predvsem na lastni premog. Kar bo v bodoče potrebovala nafta je bo lahko plačala z izvozom premoga. Vendar vsi bodoči načrti kažejo tudi nadaljno in edino pravilno vztrajanje na premogu kot energetski osnovi te dežele, ki jo zato lahko res imenujemo — deželo premoga.

KONEC

za naše najmlajše bralce — za naše najmlajše bralce — za naše najmlajše br

Črtomir Šinkovec

Zimska pravljica

(Nadaljevanje s 15. str.)

K sreči takih razgrajev
med otroki mnogo ni,
nekaj le je postopačev,
nekaj glavice brez soli.

V tistih dneh pa sporočilo
nese ptička v Dečo vas:
»Je darov za vas obilo,
tudi k vam utrl bom gaz!«

Le pripravljeni bodite,
ljubčki moji, na sprejem:
sto in sto darov dobite,
da ste pridni, dobro vem.«

V Deči vasi so prebrali
malčki dedkov telegram,
poskočili in dejali:
»Dedek Mraz prišel bo k nam!«

»Čas je, dedek,« de mu ptice,
brundar medved ga budi,
srne, zajčki, neverice
že pripravljajo sani.

Kdo naj čuda vsa prešteje;
naložene na saneh,
medved brunda, srna smeje
z zajčkom se tam pri obeh.

Ded pa šhornje si obuje
in obleče si kožuh —
kdo brez kučme naj potuje,
kadar ples je belih muh!

Vpreže za sani medveda,
ga s kraguljčki okraši,
potlej pa nizdol, seveda,
same tečejo sani.

Kot srebro zvone kraguljčki,
kakor palčkov smeh done
in snežinke kot metuljčki
plavajo in se vrte.

V led uhlenjen slap Savice
je kot starček, ki molči,
jezero pa kot kresnice
v snežnih bisernih blešči.

Z drevoja, streh ledene sveče
dedku svetijo na pot,
ko z darovi morje sreče
pelje med otroški rod.

v vse vasi, naselja, mesta
z Bogatina do morja,
koder pelje snežna cesta
do otroškega sveta.

Ej, hej, hej, tam v ozki gazi
zdaj kraguljčki zazvene,
polja zažare in lazi:
dedek Mraz med hiše gre

in med hišami se ustavi,
s častnim spremstvom postoji
in s presrečnimi otroki
se pozdravi kar s sani:

»Ljubčki moji, ti darovi
na saneh so vsi za vas,
naj veselje bo pod krovi
in vesel bom z vami jaz!«

V noč kraguljčki odzvenijo,
tonejo v šum vetrov,
malčki pa domov hitijo
obloženi od darov.

Ko bo novo leto v kraju,
spet prišel bo dedek Mraz,
spet pripeljal z Bogatina
na saneh bo v slednjo vas

goro samih medenjakov,
ki jim nikdar konca ni,
čudodelnih rož triglaviških —
kot v resnični pravljici.

Vdinjala se starka zima
kar čez noč je v Hudi laz,
s plaščem, kot nihče ga nima,
je oblekla gorsko vas.

In ko jutro v vasi sine,
okna polna so oči:
otročad požira sline,
kakor v čudež v sneg strmi.

Naglo so s podstrešja smučke,
tudi sanke so nared,
pa še nečke in še pručke
je pripravil malčkom ded.

Ali kdo naj v mraz in zimo
gre brez toplih rokavic,
kdo naj gre brez kučme v zimo,
brez volnenih nogavic?

Saj je z zimo divja burja
zavihrala krog voglov,
v dveri buta kot kostruni,
tuli kakor trop volkov.

Pa še mraz, ta zvesti sluga,
hodi z zimo kot žandar,
toda sonce nizko z juga
kaže le ugasli žar.

Sliši tarnanje na vejo
ptič, usmiljen do otrok:
»Ljubčki moji, vem, za prejo,
pa čeprav sem sam ubog,

zdaj, ko mraz zapreda šipe,
rože iz ledu cveto;
a ho so cvetele lipe,
ječmen bral sem za goro,

onkraj te globoke grape,
onkraj skalnate gore:
tam pihljajo južne sape,
volna je in so ovce ...

Goro volne so predice
spredle za te zimske dni,
spletle rokavice žentice,
nogavic za tri vasi ...

V pismu jim kar sporočite,
da ne morete na sneg
in naslov še napišite,
pa bo kmalu kraj zadreg.«

Naglo pismo so spisali,
nanj pritisnili pečat,
ptičku so ga v kljunček dali —
z njim vzletel, vesel kot svat,

je nad polja zasnežena
v Ovečo vas tja čez gore,
kjer brnijo le vretena
in domujejo ovce ...

Pismo prelje so sprejele,
ga prebirale shrбно,
same sebi si velele:
»Naj pomoremo? Kako?«

Od kolovratov stopile,
se zavile v topel plet,
z doma so se napotile
na obisk do očevih čred.

Tri so dni tako hodile
in prosile, a zaman,
trudne se domov vrnile
na večer četrti dan.

Zdaj predice napisale
pismo so za Hudi laz,
prav natanko opisale
ovce so — te mojstre skaz:

»Ljubčki, v daljnem Hudem laz,
žalostna je ta povest:
ne otaja se v tem mrazu,
ne zbudi se ovcam vest!«

Na vsem svetu ni skupuhov
kot so ovce zimske dni,
datt nočejo kožuhov
za tri mernike soli.

Gluha zdaj je vsaka ovca,
skoporita do ušes
od Lepenje tju do Bouca,
pa še v kakšni staji umes,

ovce vse in janjčki beli.
Le zakaj, smo povprašale.
Janjčki predse so strmeli,
ovce so zabeketale:

— Rade vam bi dale volno
za ozeblji Hudi laz,
a zaprek je res prepolno,
zraven pa še led in mraz ...

Škarji ni nam moč dobiti —
raki imajo jih s seboj,
ki pod ledom v strugi skriti
spijo zimski svoj pokoj.

Mraz, vemó, ne prizanaša,
ni usmiljen do otrok;
res je to nerodna kaša,
da nam skoraj gre na jok ...

Pajki preje naj nathejo,
spredejo naj muce vam,
če pa prošnji se uprejo,
pojte gret se v polžev hram ...

To so ovce zabeketale,
me pisale — pa klicaj —
pismo v kljunček ptičku dale,
da ponese ga nazaj,

da, nazaj, in v Hudem laz
ptič otrokom pismo da —
so čakali ga na mrazu
sredi burje in snega.

»Hvaló, ptič,« so se smehljali,
pisma vst se vzradoste,
ko pa so vesti prebrali,
se oči jim orose:

— Pajki spijo, nič ne tkejo,
kaj bi z mrežo, če ni muh,
muce predejo, a prejo
rabijo za svoj kožuh ...

In ozeblji, poklapani
pohite domov na peč,
prej róbausi neugnani,
mirni zdaj, kak čudna reč!

Tudi matere molčijo,
nagajivo, ker vedo,
kaj greni jim smučarjio,
pa je materam hudo.

In vretena zabrnijo
dneve tri in tri noči
in pletilke zazvenijo
dneve tri in tri noči.

Tretji dan za celo goro
je volnenih pletenin,
tretji dan že smuča nora
se mladina prek strmin.

Mraz naj bo, še taka zima,
svoj naj burja ples ima:
v živo radost iznad Krma
se še sonce prismehlja ...

KDO IZ MENE POJE:

LJUDJE, LJUDJE, LJUDJE ...

Črtomir Šinkovec

REPUBLIKI

Slavna si
rodna zemlja
narodov
junakov,
slavna si
domovina
bratstva
in svobode.

Čuva te
naš pogum,
varuje
naša volja:
ljubimo
ponosno
te, Jugoslavija!

V 18. številki LISTOV s svojimi
prispevki sodelujejo: Miro AZ-
MAN, Berthold BRECHT v pre-
vodu Miha Klinarja, Valentin
CUNDRIČ, Marjan ČUFAR, Be-
njamin GRACER, Milka HART-
MAN, Miha KLINAR, Andrej KO-
KOT, France KOSMAČ, Marija
MENCINGER, Valentin POLAN-
ŠEK in Črtomir ŠINKOVEC.

Likovni prispevki so delo čla-
nov DOLIKA Nike HAFNERJE-
VE in Franceta DOLINŠKA.

Gradivo za LISTE je izbral kul-
turno umetniški klub pri DPD
Svoboda Tone Čufar Jesenice,
uredil odgovorni urednik Joža
Varl.

LISTI

Uredil kulturno-umetniški klub TONE ČUFAR

Številka 18/IV

Jesenice, 28. november 1974

Črtomir Šinkovec

V SPOMIN PARTIZANSKEMU PESNIKU FRANCETU KOSMAČU

Rodil se je pred dvainpetdesetimi leti
(3. 10. 1922) v Trnovem, znanem nekda-
njem ljubljanskem predmestju vrtničarjev,
pridelovalcev zelenjave in obrtnikov. Tudi
nadarjeni France se je kot sin neimovitega
obrtnika že zgodaj spoznaval z malim in
trdim življenjem napol proletarskega pred-
mestja. Ob srečavanju s tem nič kaj svet-
lim življenjem se je oblikovalo Francetovo
mišljenje o pravičnosti in krivici člove-
ške družbe, oblikoval se je njegov svetovni
nazor. To mu je tudi v dijaških letih dajalo
vzgibe za prve literarne prvence. In ko je
leta 1941 zadela nas splošna narodna ne-
sreča, ko so nam fašistični zavojevalci raz-
kosali in razmrčevali domovino, se je
France hitro znašel v vrstah odporiške
dijaške mladine. Za prvo leto okupacije se
je spričo svoje dejavnosti znašel v zaporih
šempetrške kasarne in v pesmi Jesenski
listi med drugim zapisal:

Kako smo srečno se neznanci zbrali
z dežele, iz predmestij in iz šol:
z besedo prvo smo se vsi spoznali:
in zdaj prijatelji smo bolj in bolj ...

Ljubljanskim zaporom je sledilo
koncentracijsko taborišče Gonars, kjer je
med od lakote izmučenimi tovariši, sredi
sadiščenega trpinčenja in poniževanja
z resignacijo zapel:

Padi, padi svetlo sonce,
da zalije nas tema!
Saj skoz žice nam narava
tisočkrat je presvetla ...

Toda italijanska nadutost in sla po za-
tiranju je kmalu klavirno povsila krila
roparice; propadla je fašistična vladavina,
temu je kmalu sledil zlom Italije. To je za
mnoge zapornike in taboriščnike pomenilo
— rešitev. Tudi v Gonarsu je popustila
bodeča žica in mnogi so izza žice odšli
naravnost v partizane. Tako na jesen 1943
srečamo Kosmača v Poljani pod Rogom, ko
je za trpljenje v zaporih in taboriščih, za
talce in požgane vasi z žgočim besom
zapel:

Jaz se s puško stisnem k naši zemlji,
hlipač stoterno maščevanje:
holji, vrag, zažigaj, jemlji,
a boš plačal grehe te brezdanje!

To je prva Kosmačeva odporiška, par-
tizanska pesem, ki jo je napisal kot parti-
zan. Zdaj so v njegovem srcu zvenele vse

(Nadaljevanje na 2. strani)

V SPOMIN

PARTIZANSKEMU PESNIKU

FRANCETU KOSMAČU

strune, bil je svoboden in borec, bil je v elementu ustvarjalnosti ob vsem tem čudovitem, kar je doživljal. Pohodi in smrt, trpljenje in žrtvovanje, hoi in zora svobode v daljavi, vse to je bil en sam pesniški navdih. Že v marcu 1944 je pri propagandnem odseku 18. divizije NOV in POJ izšla v ciklostilu njegova zbirka Pred pomladjo s spremno besedo Toneta Seliškara in z ilustracijami Vita Globočnika. Na jesen tega leta pa je iz periodičnega tiska zbral pesmi že za drugo zbirko Partizanski soneti z ilustracijami Pavla Šimca-Paja. Ta zbirka je izšla pri propagandnem odseku 4. operativne cone na Štajerskem.

S tema dvema zbirkama se je France Kosmač uvrstil med priznane partizanske pesnike. Čeprav so pesmi programske, so bolj tihe kot hrupne, pesniško izbrušene in dognane; lirčno refleksivne impresije, ki so vtisnile v pesnika ob mnogih pretresljivih doživetjih na dolgih pohodih do smrti utrujenih in lačnih partizanov z vizijo svobode. Te pesmi, po obliki klasični sonet, so bile prav tako blizu preprostem borcu kot izobražencu in bodo v slovenski književnosti ostale ne le kot dokument časa, pač pa mnoge med njimi kot pesniški dosežek trajne umetniške vrednosti.

Kot partizan, kot borec za svobodo, je z zanosom zapel:

*Tako je z mano: do globin sem dan,
in noč dojel, zatišja in neurja.
Raz mene je spihala ostra burja
odvečno, staro: zdaj sem partizan.*

In:

*Močan sem v sebi, her razločno čutim:
svoboden sem, čeprav ne doživim
svetlobe, ki jo za obzorji slutim.*

Ob Kosmačevem pesnikovanju pa se je spričo potreba porajalo še veliko pesmi za vsakdanjo rabo, besedila, ki so jih z veseljem komponirali partizanski skladatelji in še z večjim veseljem prepevali v partizanskih brigadah. Od teh besedil naštejmo vsaj tri, najbolj znane: Kdo pa so ti mladi fantje, Tuji pohlepi k nam so navalili in Hej, tovariši, ki jim je zložil naprev Marjan Kozina. Te pesmi so ponarodele in so vsem znane, saj so v navdušujočem zagonu spremljale partizane na dolgih pohodih, oživljajoče vplivale na utrjenost, umirjale glad, razblinjale strah pred nevarnostjo zased, budile zavest in pogum. Bile so čudežna spodbuda vsemu, kar je živel v partizanski misli in zavesti. Še dandanašnji jih radi poslušamo ob zvenečih zvokih godbe na pihala, še dandanašnji nam te radožive koračnice burijo čustvo in kri na raznih partizanskih proslavah.

Kosmačeva partizanska lirika je naletela na široko odmevnost v javnosti, kar potrjujejo številni ponatisi. Mile Klopčič je

kar pet Kosmačevih pesmi uvrstil na uvodno mesto partizanskega pesniškega izbora Pesmi naših borcev, izdanem v juniju 1944 pri propagandnem oddelku glavnega štaba NOV in POS. Aprila 1945 so Kosmačeve pesmi izšle v širokem izboru od Prešerna do Kajuha, in sicer v partizanskem ciklostilu. Tudi Juš Kozak je objavil tri Kosmačeve pesmi v letu 1945 izišlem Slovenskem zborniku 1945. Prav tako sta urednika Filip Kumbatovič in Cene Vipotnik objavila nekaj Kosmačevih pesmi v dokaj strogem prvem povojnem izboru socialno protestne in odporne lirike Kri v plamenih. Knjiga je izšla ob desetletnici ustanovitve OF, leta 1951 in v ponatisu deset let pozneje. Leta 1951 so se pojavile Kosmačeve pesmi tudi v italijanskem izboru slovenskega pesništva Sempreverde e rosmarino. Ta izbor od Prešerna do Kajuha je pripravil znani italijanski slavist Luigi Salvini, ki je v knjigi prispeval dobro premišljeno spremeno besedo o zgodovini slovenske književnosti in z izčrpnimi bibliografskimi podatki.

Umetniško vrednost Kosmačevih pesmi je potrdil tudi Oton Župančič, ko je ob peti obletnici OF, 27. aprila 1946, v Pozdravu partizanski pesmi zapisal s čistim navdušenjem:

»Pozdravljen France Kosmač, ki si v skladne sonete ujel globoko čustvo zvestega tovarištva, bridkega sovraštva in plemenite ljubezni...«

Povsem razumljivo je, da je prečiščen izbor Kosmačeve partizanske lirike, z značilnim naslovom Podoba našega pohoda, izšel v Ljubljani že v drugem letu po osvoboditvi (1946). Tokrat je knjigo opremil z jedkanicami Božidar Jakac. Kritika jo je ocenila zelo ugodno, ni čudno, saj je Kosmačeva lirika navzlic drugačnemu času in okolju, ohranila svežino in sugestivni pesniški žar. Še vedno so bile te pesmi navdušujoče potrdilo pravičnega boja, zdravilo za rane, tolažba za brezupje, uteha za žalost in smisel vsega žrtvovanja za toliko zaželeno svobodo.

Pesništvo pa ni bilo edini izraz Kosmačeve razvejane ustvarjalnosti. Že med vojno je opravljal med drugim tudi dolžnost vojnega dopisnika in propagandista, zato je poskušal svoje pero tudi v nevezani besedi. Pisal je črtice na partizansko tematiko in jih naposled zbral v knjigi Partizanske zgodbe (1948). V ta čas sodi tudi dramski prvenec Gospodar, kateremu je pozneje sledilo več filmskih scenarijev. Udeleževal se je tudi kot publicist, rad se je spuščal v polemiko, kadar se je bilo treba zavzeti za resnične kulturne ali družbene vrednote.

Le štiri leta po prvi zbirki je izšla druga povojna Kosmačeva zbirka Kurent in smrt. V njej je objavil nekatere še neobjavljene impresije na partizanske čase, sonetni venec z akrostihom za svobodo zlato, daljšo epskolirsko pesnitev Kurent in smrt,

več ljubezenskih pesmi ter pesmi o tedanjem mladinskem graditeljstvu. Kritika je to zbirko ocenila kot primer povojne lirike mladega pesniškega rodu, razvijajoče se od partizanskega pesništva h graditeljstvu. Tedaj se je zelo veliko govorilo o socialističnem realizmu, čeprav mnogi niso niti površno doumeli tega »izma«. Mnogi resnično nadarjeni ustvarjalci so se počutili uklenjene v ozko tesnobo tega diktata, v katerem Muza ni mogla razpeti svojih kril. Tudi v tej Kosmačevi zbirki je očitna kriza, ki je izhajala iz zahtev družbene vsakdanjosti in zahtev osebne izpovedi. Vse ta pesniški rod je visel v precepu: služiti graditeljskemu aktivizmu ali globinam lastne stiske in osebne izpovedi.

Kurent in smrt je očiten Kosmačev poskus pesniško se osvoboditi. To se kaže po motiviki, v prostem, v forme neuklenjenem verz. Hotel se je približati po izrazu ljudski pesmi. Epska lirčna pesnitev Kurent in smrt, ki je morda najboljša stvaritev te zbirke, slavi zmago ljudske radoživosti nad nasilno prikaznijo smrti. Vendar je bilo potrebnih dolgih trinajst let krize, ki se je bila zarezala v Kosmačev pesniški svet, da je prišel do novih pesniških objav, do nove pesniške zbirke Dom v vesolju (1963), ki pomeni izrazit vsebinski in slogovni premik v bližino moderne lirike, iz katerega kljub vsemu veje senca zdvojenosti, utrujenosti, tesnobe in obupa.

V obdobju trinajstih let med zbirko Kurent in smrt in zbirko Dom v vesolju, se je France Kosmač redno in neredno posvečal študiju na raznih fakultetah, opravljal vsakdanje delo v filmskih studijih ter si širil obzorje s potovanjem po tujini. Pri filmu je začel ustvarjati že leta 1945, ko je pisal prve scenarije za Obzorje. Pozneje se je filmu za vedno zapisal in z mnogimi drugimi oral ledino, kmalu pa je opozoril nase z nekaterimi svojimi dokumentarnimi filmi. Leta 1955 je prepričljivo dokazal, da je dozorrel v ustvarjalca igranega filma, ko je režiral film Koplji pod brezo po Vorančevi noveli. Temu je sledil znani film Dobri stari pianino (1959), film za mladino Ti loviš, in film Lucija, pa spet njegov zadnji igrani film Peta zaseda. Ob tem pa je ustvaril kakih štirideset kratkometražnih filmov. Najbolj pri srcu so mu bili kulturni filmi, v njih je najbolj očitna njegova osebna zavzetost. Zanimiv je zlasti cikel filmov o likovni umetnosti — Grafika človeku, Mrtvaški ples, Barve v prosekuri.

Zadnje Kosmačovo knjigo, antologijo pesmi, je uredil Filip Kalan, izdala pa Partizanska knjiga. Urednik je v antologijo uvrstil največ pesmi iz zbirke Podoba našega pohoda, kar nedvoumno govori o Kosmačevem pesniškem vrhu, ki ga je dosegel s partizansko liriko. Iz druge zbirke Kurent in smrt je vzeta istoimenska epskolirna pesnitev, posvečeno spominu Nikolaja Pinnata. O zbirki Dom v vesolju pa je urednik nanizal naslednje misli:

»In marsikaj, kar dojemam zmedeni posluš naše zavesti sredi hrupne kakofonije zadnjih dni le še komaj med zaznavnimi prizvoki domnevnega minulosti, se oglašajo znova in znova mimo vseh še tako vznemirljivih novosti v elektroniki in v atomistiki z računalniki in s sateliti in s poletni v vesolje vred še zmerom vsaj še v odlomkih tistega prastarega izročila o tem, da se naša usoda na tem planetu izteka v četrtem znamenju rojstva, lakote, ljubezni, smrti...«

Smrt! To zadnje poglavje, konec vseh koncev ali nova oblika življenja. Naj bo karkoli — za Francetom je ostala boleča vrzel. Ne bomo ga več videli na televizijem ekranu, ne bomo več slišali njegovega dobrodušnega fantovskega smeha, ne bomo se več srečevali na sestankih borcev, filmskih in kulturnih delavcev, toda tudi za njega velja »dovolj je spomina, me pesmi pojo...«, saj je z njim legel v grob eden izmed najpomembnejših partizanskih poetov.

za naše najmlajše bralce — za naše najmlajše bralce — za naše najmlajše

Črtomir Šinkovec

KADAR ZAPLEŠEJO PRVE SNEŽINKE

Z decembrom se dan skrajša v pravega pritiklavca, noč pa se razpotegne v gospodujočo mrzlo goso, ki se prav do svetega Tomaža bojuje slednjo minuto za nadvlado. Sveti Tomaž pa se pri vsem svojem cincanju naposled odloči in noči pokaže hrbet, medtem ko odkrito stopi na stran skrajšane in zatrtga dne, ki se veselo prevesi in vztrajno raste in širi. Noč se mu pokorno odmika in se polagoma spreminja v slabotno in krotko senco svoje prejšnje moči.

V teh dneh zaplešejo prve snežinke v podivjani burji, ki piska v oknih in dverih, tuli v ostrešju in drevju, vrtoglav po dvo-rišču kot splašeni konj. Če le more pograbi klobuk na glavi komurkoli, ga vrtinec po zraku in ga naposled odloži v jarku, v od-ročni kotanji ali vrtači kot bi hotela reči: »No, zdaj pa imaš.«

Burja je nasploh velika nagajivka. Otroci, željni smučanja in sankanja, pritisnejo nosove na šipe in pravijo: »Glejte, glejte snežinke! Sneg!«

Tedaj pa, kot da se je prestrašil burje in snežink, priskaklja po trati k zeljniku, kjer iz zemlje štrlijo zeljnatí štóri, čisto navaden zajec.

»Lačen je,« menijo otroci. »Štorov naj se nahrusta, da ne bo lačen!«

Zdaj se iz zamišljenosti predrami tudi ded, ki je sedel ob peči, iz katere se čuje žuborenje ognja.

»Žuborenje v peči je lepa pesem,« pravi. »Kadar burja praska po šipah in plešejo snežinke in je večer, je čas za pravljice. Le radio mora molčati, pa televizija.«

Ded se je bil vrnil s polja še preden so bile začele naletavati snežinke. Rad ima take sprehode, kjer podoživlja svoje življenje. Od spomladi do jeseni se ravna po let-nih časih. Živi z njivami, poljem in gozdom, s petjem, ptic, z delavnostjo mravelj in čebel. Se posebej pri srcu mu je dozoreva-joča jesen, ko drevje odnese svoje sadove, ko pod nogami zašumi listje in dobijo smreke božajočo barvo za oči, ko macesni zardijo kakor ognjeni zublji. Rad ima je-senska dremava jutra, ko se pred rahlo zaspanim soncem umikajo in plahnijo megle, žarki pa pobožajo v bregu njivce radovedno mežikajoče ozimine.

Da, ozimina, neumnica, bi kar rasla, čeprav je na pragu zima.

Jesen je sploh nekaj posebnega. Iz vrto-va diši po krizantemah, po jasah se ponujajo go-be, studenci narastejo v klokotajoče se potoke. In preden zaplešejo prve snežinke, se hramom približajo vrabci in sinice. Veverice si iščejo na vrtu orehov, kot da so pobrale že vse lešnike in žir. In zrne je v hramih, namenjeno setvi, se že prebujajo globoko v sebi in ugotavljajo:

»Treba je pripraviti kali, da spomladi ne bomo v sramoto zemlji in soncu, da ne bomo v žalost sejalcu.«

Ko polagoma noč, ki še ni prispela do svetega Tomaža, zavese okna s temnim pre-grinjalom. Le skozi špranjo pri pečinih vra-tih prihaja pramen svetlobe; ogenj je moč-nejši od noči in veje po sobi kot pravljčna tkanina.

Otroci se zdaj zgrnejo, obkrožijo deda in prosijo:

»Dedek, povej nam pravljico!«

»Pravljico si želite,« se na videz začudi ded. »O Rdeči kapici?«

»Ne, to smo že slišali.«

»O Špehovi Neži, ki je bila popila sa-mega šmenta.«

»Ne o Neži! Potem nas je strah.«

»Pa vam povem zgodbo o mladi parti-zanski kurirki Marjanci.«

Otroci so utihnili, se posedli in zazrli v deda, ki je pripovedoval:

Bilo je v decembrskih dneh leta 1944. Sneg je pokrival zemljo in mraz je škripal pod koraki. Vasi ob Trnovskem gozdu je vznemirjalo lajanje sovražnikovih strojnic, ki je oznanjalo novo ofenzivo. Belogardisti, ki so se bili prelevili v do-mobrancel in so se v senci nemškega orožja čutili na varnem, so bili zadnje čase kot petelin na gnoju. Zrastel jim je bil greben. Iz postojanke v Podcolu so čedalje pogo-steje vdrali na osvobojeno ozemlje in bili mojstri najhujših zločinov. Iz Dolge vasi so že bili odpeljali učiteljico Ljubo, jo ob glavni cesti do golega slekli in do smrti mučili. Mrtvo so založili v grmado smre-kovih vej pod cesto.

Tudi Marjanca je bila kurirka in obve-ševalka. Čeprav je bila še mlada, je iz mesta, kjer je bila nemška postojanka, no-sila obvestila o sovražnikovih naklepih, obveščevalcem na osvobojeno ozemlje. Nekega decembrskega jutra, ko je nesla na javko važno pismo, sta pred njo sredi gozdne steze kakor iz zemlje zrasla dva domobrancel. K sreči je imela še toliko časa, da je pisanje vtaknila v usta in ga pojedla.

Ker sta bila domobrancel z njo odurna in surova, je bilo očitno, da je izdana. Pomagal ji ni noben, še tako zvit izgovor. Zdelo se je, da sta našla pravi plen. Ne-sramno sta jo pretipala in preiskala, nato pa jo odgnala kot zločinko v podcolsko postojanko. Tu so jo vrgli v luknjo, brloga podobno klet. Ko so za njo zapahnili vrata, jo je objela črna tema. Skrušena je sedla na gola tla k vlažni steni in ves neskončni dan premišljevala o svoji usodi, kaj se z njo utege zgoditi.

Ko je spet zahreščal zapih in so se odprla vrata, se je zunaj že mračilo. Domo-brancel je vanjo zarenčal: »Ven, svinja par-tizanska!«

Zunaj so jo obkolili še trije oboroženi in očitno pijani beli pajdaši. Marjanca se je zdrznila, ko so ji v roke potisnili kramp in lopato. Nato je eden od treh siknil: »Marš!«

Ustavili so se na majhni jasi v gozdu za vasjo, kjer so Marjanci z naperjenim orož-jem odkazali, kje naj koplje. Kje naj koplje sebi grob. Enega so določili za stražo, drugi trije so se nekoliko oddaljili, se pijano kro-hotali in kadili.

Marjanca se je nekako vdala v svojo usodo. Le čudež ji lahko prinese rešitev. Vendar je počasi odbrskala sneg in obotav-ljaje udarila s krampom v skorjo zmrzle zemlje. Ni se podvzivala, ali jama je z vsa-kim udarcem postajala globlja, z vsako lopato odmetane zemlje je grozljivo posta-jala podobna pravemu grobu.

Cez pokrajino se je v večer razlil glas zvonov, na vzhodu se je dvigal na nebo žolti mesec. Pesem zvonov in mesečina, ki se je bila razlila v decembrski večer, je Marjanco prebudila iz brezčutne otopeno-sti. »Kako lepo je živeti,« je pomislila in kot blisk jo je prevzela misel na beg. Tve-gati, saj ji ne preostane drugega kakor smrt. Nagonsko kakor žival je pretehtala možnost pobega. Do gozda je le nekaj ko-rakov. Trije stražarji se vneta o nečem pogovarjajo, četrti, katerega oči niso bile več tako kačje zapičene vanjo, si prižiga cigareto. Nekje v bližini je odjeknil osam-ljen strel... Stražarji so se vrgli v sneg.

V tem hipu je Marjanca po bliskovi, kakor zver iz kletke, planila iz lastnega groba. Skok, dva, tri... Že je bila sredi zasneženega grmlja in drevja... Za njo se je vsul krik in drdranje brzostrelk... Mar-janca pa je bežala, bežala, bežala od smrti v življenje. Kot srna je preskakovala skale in kotanje, spretno kakor veverica se je pretikala skozi goščavo... Globoko v gozdu je holj padla kakor pa sedla v sneg... Prislunčila je... Spet je odjeknil strel... Mimo se je pripodil srnjak... Znova se je z novimi močmi pognala v strmino, se oklepala vej in debel; z zad-njimi močmi je dosegla greben in se stisnila za previsno skalo, kjer je bilo kopno in zatišje. Ni bilo več korakov, ne strela, le veter je pošumeval v vrhovih smrek, ki jih je obžarjala mesečina. Na visokem temnem nebu so se prižigale zvezde...

Marjanco je navdala čudovito sladka zavest:

»Rešena!«

Ded je utihnili, otroci, ki so bili tihi, zatopljeni v pripovedovanje, so zaslišali materine besede:

»No, pridite, večerja je na mizi!«

Pravljica o dedku Mrazu

*V čarnem svetu Bogatina
in ob jezerih okrog,
od Bohinja do Kanina
domoval je Zlatorog.*

*Zlatorog in Bele žene
z rožo čudežno v laseh,
varovale nebojlene
so otroke v davnih dneh.*

*Dandanašnji v gorskem raju
Zlatoroga, žen več ni,
toda v koči tam Na kraju
skrivno dedek Mraz živi.*

*vendar ne z Zelenim lovcom,
tam ne pase belih koz —
kaj bi ded z Zelenim lovcom,
treba ni mu belih koz!*

*Dedek Mraz le za otroke
zdaj živi in se smehlja,
kadar s ptički, ki na roke
sedajo mu, pokramlja*

*o otrocih po deželi —
ta je priden, ta pa ni —
ki že dneve so presteli,
kdaj pripelje se s sanmi.*

*Dedek Mraz si zapisuje,
kar mu ptički povedo,
dedek Mraz si zapisuje,
kaj otroci delajo.*

*»Tonček, ta je prava čenča,
Tinček, ta je potepin,
Nanča, neubogljiva menča,
pravi je studenec slin...«*

*Kdo je štor in rogoviča,
kdo na ušesih rad sedi,
kdo je cmera, jera mila —
dedek Mraz zapiše si.*

*Kdo zamenja laž z resnico,
prste kdo ima dolge,
kdo ustrelil peko ptico
z zračno puško je v srce.*

(Nadaljevanje na 16. str.)

NIKA HAFNERJEVA VSESTRANSKA LIKOVNICA

Šestnajstega februarja 1946 na ustanovnem sestanku v Delavskem domu na Jesenicah, med ustanovitvi likovne sekcije DOLIK (domači likovniki), srečamo med drugimi tudi NIKO HAFNERJEVO, ki se je v teh letih izoblikovala v vsestransko likovnico.

Že v otroštvu, ki ga je preživljala v Velikih Laščah, ji je pomenilo najlepše darilo svinčnik ali barvica. Prvi njeni portreti pa so nastajali že v nižji gimnaziji, ko je ob vsaki priliki beležila na papir obraze iz svojega okolja. Sproščati je začela svoja notranja latentna nagnjenja do iskanja človekovega izraza, kajti drugače si skoraj ne moremo zamišljati njenega neprestanega študija in poglobljanja portretiranja, vse do danes. Toda v teh rosnih letih ni ostala samo pri portretu. Že v šesti gimnaziji je profesor risanja Podrekar poslal nekaj njenih akvarelov na razstavo v Prago, kjer je dobila svoje prvo priznanje.

Tako ni bil slučaj, da je bila leta 1946 med ustanovitvi DOLIKA na Jesenicah, kamor jo je pripeljala njena življenjska pot po osvoboditvi. Srečala se je s sebi podobnimi zavzetimi, slikarji amaterji, ki so bili prepričani, da bodo organizirani lažje utirali pot v likovni svet, se izpopolnjevali, drug drugega dopolnjevali in razvijali svoj talent. Samo resnični talenti in likovni zavzeteži so sposobni prehoditi pot, kakršno so jeseniški Dolikovci in med njimi Nika Hafnerjeva.

Najbolj prepričljivo ta jeseniški likovni pojav ilustrirajo besede akademskega slikarja Doreta Klemenčiča, ki jih je zapisal komaj leto dni po ustanovitvi DOLIKA: »Ljudski likovni talenti, ki so se morda v vsej Jugoslaviji prvi organizirali v društvo DOLIK in ki poleg svojega težkega fizičnega in drugega dela s toliko dobre volje razvijajo likovno umetnost, zaslužijo vso pozornost našega kulturnega sveta in vso ljubezen delovnega ljudstva. ... Ti ljudski talenti se ne bodo posvetili umetnosti kot profesionalci; toda kot posredniki med ljudskimi množicami in profesionalnimi umetniki, bodo igrali posebno danes zelo važno vlogo.« To poslanico velikega umetnika so jeseniški Dolikovci uresničili in jo uresničujejo še danes.

Tako kot DOLIK, tako so tudi skoraj v večini vsi člani, še posebno pa ustanovitelji, ostali zvesti tej poslanici. Nika Hafnerjeva se je sicer leta 1952 preselila v

Ljubljano, vendar je takoj našla pot v Robovo šolo, kjer se je nadalje izpopolnjevala. Na njeno pobudo so ustanovili še kiparski krožek, ki ga je tudi vodila. V tem času je dvakrat razstavljala v Ljubljani, skupaj z ostalimi člani šole. Njena likovna nepotešenost jo je pripeljala v delavnico akademskega kiparja, prof. Kolenca, kjer je delala skoraj osem let, se izpopolnjevala in črpala znanje, ki ga je vložila v nekaj zelo uspešnih plastik. Med njimi moramo omeniti doprsni kip Toneta Čufarja in Prežihovega Voranca, ki sta nameščena v avli osnovne šole na Jesenicah. Poleg tega je v tem času izoblikovala vrsto manjših plastik, ni pa zanemarila tudi ostalih likovnih tehnik. Njena dela so danes raztresena daleč po svetu in kot resnični ljudski talent se je razvila v umetnico, ki ji je najlepše plačilo za njeno delo — notranje zadovoljstvo. Tako kot pri vseh likovnih amaterjih, je bil tudi pri njej večni problem delovni prostor, ki je bil največkrat njena kuhinja. Tako se je morala spet preorientirati na slikarstvo.

Na povabilo akademskega slikarja Franca Godca je skupaj z njim leta 1964 razstavljala svoje kipe in male plastike v Festivalni dvorani na Bledu. Kljub temu, da je živel v Ljubljani, pa je bila vseskozi povezana s svojim DOLIKOM, s katerim je kolektivno nešteto krat razstavljala na Jesenicah, v Sloveniji, pa tudi v zamejstvu. Z DOLIKOM skupaj bo čez leto dni praznovala trideset let DOLIKA in svojega uspešnega likovnega ustvarjanja.

AKADEMSKI SLIKAR FRANC GODDEC JE TAKOLE ORISAL IN OCENIL LIKOVNO POT NIKE HAFNERJEVE:

»Tovarišico Niko sem spoznal v kavarni Union v Ljubljani, ko je prišla v lokal, obkrožena od kakega pol ducata članov večerne likovne šole Ivana Roba. V spremstvu profesorja Slapernika, Karla Jakoba, so mladi in ambiciozni ljudje posedli okrog mize in beseda je stekla o likovnosti. S seboj so pripeljali tudi svoje modele, po katerih so risali ali slikali. To je bila zares pisana družba demokratičnih ljudi, kajti pri umetnikih ne obstajajo bariere družbenih razlikovanj.

Nika Hafnerjeva je zelo živahna in razgledana žena, brez kakršnih koli predsodkov. V pogovoru z njo sem opazil, da ima veliko nagnjenje do kiparstva. Svetoval

sem ji, naj začne z resnim delom in učenjem modeliranja v glini. Kmalu nato se je šola Ivana Roba povečala za še en oddelek — kiparski. Oddelek in pouk iz kiparstva je na moje prigovarjanje in priporočilo prevzel akademski kipar, profesor Stanko Kolenc. Rezultati Kolenčevega vodstva in vpliva so se kaj kmalu pokazali. Ko sem po daljšem presledku obiskal atelje in videl modelirane figurice, glave in akte, sem bil presenečen nad naglim napredovanjem Nike Hafnerjeve. Vsak nadaljnji obisk mi je prinesel nova presenečenja, prvič poprsje koroškega pisatelja Prežihovega Voranca, kasneje bisto delavskega pisatelja in revolucionarja Toneta Čufarja pa portret njene hčerke in še in še.

Nerazumljiva naglica v tehničnem napredku Nike Hafnerjeve me je znova in znova presenečala. Spoznal sem, da se v njej skriva pravi talent in da v njej živo tli iskra umetnosti in čaka, da se razplamti v plamen. Svetoval sem ji, naj veliko dela in naj ne odstopa od začetega razvoja. Vsak njen kip ali manjša plastika je imela v sebi neki čar življenja. Občutil sem, da je treba ta dragoceni talent negovati, ga spodbujati in mu dati možnost razvoja. Iz tega razloga sem jo tudi povabil, da svojo plastiko skupaj z mojimi slikami razstavi na Bledu. Moram reči, da je požela lepši uspeh kakor jaz.

Moja srečanja z Niko Hafnerjevo so bila bolj občasna in ko sem po daljšem presledku znova pozvonil na njenem domu v Ljubljani, mi je na moje razočaranje povedala, da ne more več modelirati, ker nima ustreznega prostora in da se je znova posvetila risanju in slikanju. Prelistal sem kopico njenih risb s tušem, akvarelov, risb, portretov in oljnih slik ter začuden opazoval njena dela, ki jih preveva neka neposnemljiva nežnost in prefinjenost, ki govori o sigurnosti in znanju, predvsem pa o pravem umetniškem instinktu, ki ga človeku ne more dati nobena šola. Priporočil sem ji, naj se vendar že popolnoma posveti umetnosti, kjer jo čakajo še zavidljivi uspehi, če bo vztrajna in delovna. Priznati moram, da sem se v prenekatere njene slike resnično zagledal in da ji vroče želim, da bi ustvarjala še in še.

Nika Hafnerjeva se je kot članica DOLIKA udeležila mnogih kolektivnih razstav in slikarskih kolonij. Ob sklepu mojega mnenja o umetnici Niki Hafnerjevi le še to, da je pred leti v New Yorku na festivalu novoletnih jelk dobila najvišjo pohvalo za aranžirano slovensko jelko. Tudi to priča o njenem talentu, njeni nagli odločnosti in sigurnosti imaginacije.

Čez dobro leto, 16. februarja 1976, bo likovna sekcija DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar slavila tridesetletnico svojega uspešnega in kontinuiranega delovanja. V naslednjih številkah LISTOV bomo predstavili vse ustanovitelje DOLIKA in ostale aktivne člane, zapise pa ob 30-letnici sklenili s celovitim prikazom delovanja DOLIKA.

France Kosmač

Partizan

*Tako je z mano: do globin sem dan
in noč dojel, zatišja in neurja.
Raz mene je spihala ostra burja
odvečno, staro: zdaj sem partizan.*

*Nagosto padamo na mrzla tla.
Spod korenin rasto postave silne,
vsak dan močnejše, vsak dan bolj
številne —
v vseh srcih isti ogenj plapolja.*

*Samote ni več: z mladimi sem mlad.
Nevarnost — zrušen grad: trdno stojim.
V meni zori resnice žlahtni sad.*

*Močan sem v sebi, ker razločno čutim:
svoboden sem, čeprav ne doživim
svetlobe, ki jo za obzorji slutim.*

Nad Kolpo

Izdajalskemu bratu

*Jutranje zore čakamo čuječni
in ko zaide sonce za gorami,
večerne zarje so na straži z nami,
oblaki so tovariši nam večni.*

*Brat moj, z nemirom v srcu mislim nate,
ko v zboru pojemo železno pesem.
Pest stisnjeno položil na srce sem:
brez boja je ne bo — svobode zlate.*

*Ne kujemo usode zdaj le zase,
usodo kujemo rodovom, brat.
In če si tujca šel zato iskat,*

*da s tvojo tu njegova setev zraste,
si kriv — in moram biti s tabo trd
in naju more spraviti le — smrt.*

Metnaji

Po trdih cestah

*Po trdih cestah in skoz pragozdove
nabirali smo v noge teže svinca.
Na Maverlenu pa smo s kapljo vinca
kot Izraelci pred zemljo Jehove.*

*Da — jutri prvi maj bo v sreči novi:
ko da ostali v živih po plamenih
sledovi zarje rdeče po slemenih —
vsenaokrog mežikajo kresovi.*

*Nikar ne pričakuj medu in mleka!
Vse več: tu sprejme te srce iskreno,
tu vsrka te svobode svetla reka.*

*V dolino greš med češnjevimi cveti,
jih dihaš, duhaš in posnemaš peno
z vrtincev zarje — in ne nehaš peti.*

Mitraljezcu Milošu

*Zvečer na mitingu smo iz srca
ljudem in sebi peli v skladnem zboru
o tem, kar nas je dvignilo k upor
in o resnicah novega sveta.*

*A v trdi noči smo v napad odšli.
Temina neprijazna. Zvezde jasne —
kje daleč so tedaj bile. Počasne
megle so nam zastrupljale oči.*

*Zdivjala bitka je na pustem bregu.
Omahnili si na mrzli mitraljez.
Krvava roža je pognala v snegu.*

*In še zvečer ... pomisliti ne smem.
A tvoj obraz gre z nami v vroči ples
in ko zmagujemo, smehlja se nem.*

Partizanki Vesni

*V vonj povešenih cvetov
pada žarek zarje rdeče.
Spev oddaljenih zvonov
v hladu žalostno trepeče.*

*Dih tvoj mehki je z menoj,
tvojih ustnic barva živa,
tvoja pesem je z menoj,
topla in vabljiva.*

*Vonj cvetov, tvoj mehki dihaš,
tvoje ustnice goreče,
spev večerni topel, tih —*

*vse se v molk in mrak gubi.
Le iz oči obljuba sreče
me na dnu srca boli.*

(Nadaljevanje na 4. str.)

Bela krajina Franc Dolinšek: Sončne rože

Frano Dolinšek: Tihožitje

(Nadaljevanje s 3. strani)

Pismo iz Vojne vasi

Vrh strmih gor sva stala ob slovesu.
Grenkost meglenih dalj je zdaj med nama,
čeprav s seboj sem v srcu te prinesel.

Grenkost meglenih dalj je zdaj med
nama,
meglenih dalj in težkih dni grenkost.
Ti gre kdaj misel čez nevidni most
spomina k meni, ko zvečer si sama?

Je težka vaša pot, je mnogo boja?
Vas zebe sredi zasneženih host?
Na večer vedno sem tvoj zvesti gost,
skoz mrak smehlja se mi podoba tvoja.

Ker nič ne pišeš, res skrbi me zate.
Skoz mrak smehlja se mi podoba tvoja.
O da živiš — kot moja misel nate!

Ne morem spati

Na temnem robu vitkih smrek sloni
nebo, posuto z mrzlimi zvezdami.
Ni vetra, ni najtišjega glasu,

nič ne skali mogočnega miru.
Pa vendar — mir visi ko meč nad nami,
pa vendar nas tišina ta gluši.

Ne morem spati. Težki duh gozdov
me drami: vame dère kot neznana,
opojna moč, kot pesem, zaigrana
na čudežno glasbilo davnih snov.

Srtnjak zakreha v noč. Morda je pit
odšel pa se mu je splašila čreda.
Tišina zgane se. Z vrhov me gleda
zamaknjenih oči — jutranji svet.

Borovje na Pohorju

Kajuhov grob

Kurirji so vodili nas skoz kraje,
kjer je besnela zimska ofenziva.
Ko da se rast pomladna v nas preliva,
hodili skoz večer smo prepevaje.

Nekdo, ki se do zadnje je postaje
prebil, nam je pokazal, kje počiva
poet Kajuh. Za hip nam pesem živa
na ustniah je zastala trepetaje.

Ko dom so zadnjikrat oči objele,
krvave kaplje čeznje so zdrsele.
Za sivim zidom truplo tam trohni.

A pesem, nestrohljiva — v boj gre z nami:
v veselju nosi nas, v naporih drami
z uporom zadnje kapljice krvi.

Nad Slovenjim Gradcem

Na dnu je dan

Vasica naša soncu kaže rane,
drevesa črna si žele zelenja,
ženica siva, skoraj brez življenja,
sedi na pragu cerkvice požgane.

Ozri se: glej otroke razigrane!
Ne naveličaš se njih žuborenja
in ne nagledaš burnega vrvenja —
sred mirja se igrajo partizane.

Obrazov smrti videl si nešteto,
strahot preveč: in vse podobe verno
ti v dušo dolblo je nevidno dlet.

A prav na dnu vre gibanje prešerno,
nič trudnosti, nič smrti, vse razgreto:
na dnu je dan in sonce neizmerno.

Suha krajina

Doma

O mati, srce svoje partizansko,
prepihano od raskavih vetrov,
prinašam, kakor skoz končnico panjsko
čebela trudna svoj zaklad, domov.

Za pokošeno in strupeno cvetje
je s časom otrdeval moj obraz.
Kaj smrt je, kaj je vosek in kaj med je —
izteče se kot se izteče čas.

V tišini naj se malo odpočijem,
da iz nosnic nemirnih izgubim
rezki vonj smrti in smodnikov dim.

Iz naročja doma hitro se izvijem:
toplota ni prav topla, dokler vem,
da naša zemlja ni — dom vsem ljudem.

Ljubljana

Pod noč

Truden pod noč grem domov,
truden, a nič teman:
rezkih pomladnih vetrov,
čustev neznanih pijan.

In se v nebo zazrem,
v zvezde svetlooke:
svetle so, koder grem —
svetle čez vse oboke.

K nebu roke razproستم:
koliko strašnih lepote
zmore tvoj silni objem,
temni nebesni svod!

Jaz se, revež, šibim
od luči ene same:
tamkaj za oknom svetlim
ljubica misli name.

Neznano

Neznano in nedoumljivo,
a neizpodbitno: smrt,
rojstvo in življenje.

Življenje ne sliši smrti,
smrt se skriva
v sleherni rojstvu-o,
sleherno življenje pol vidno,
pol nevidno,
zdaj bliže rojstvu,
zdaj zadnjemu dihu.

Vse je zeto daleč in blizu,
na treh robovih
neskončnosti.
S svetlobo se giblje
okrogli trikot.

Ječa v svobodi.
Oko v tilniku.
Uho v popku.

kreпка pesem. Ko se je noč nagibala že
v jutro, se je Tonc, nekoliko židane volje,
bahavo pohvalil:

»Prijatelji, le pijte! Jaz sem bogat, naj-
bogatejši ... Le pijte! Hasanov plašč, ki ga
imam, je vreden milijone ... Le pijte,
plašča ne bomo zapili.«

Prijatelji so debelo pogledali ... »Hu-
diča, Hasanov plašč imaš, potem, Tonc, si
zares bogat! Lahko bi ga prodal ...« so ga
nagovarjali in se muzali ...

»Prodal že, prodal.« se je vmešala
Tonca. »Če bi ne bil blagoslovljen ... sam
škof Hren ga je bil blagoslovil ... smrten
greh bi bil ...«

»Kaj, smrtni greh ... smrtnega greha ni
več, blagoslova ni več!« je vzrojil Tonc in
pobliskaval z očmi. »Tonca, ne tveži ne-
umnosti!«

Ko so se razhajali in vriskali med vino-
gradi, je na vzhodu že cvetela prva zora.

Novica o Hasanovem plašču je nasled-
njega dne šla po vasi od ust do ust. Tonc
sam pa si je pulil lase in Tonca je pihala od
jeze: »Prava šleva si! Ko se ga naležeš, ne
veš, kaj ti leti iz ust, sicer tega o plašču ne
bi izblebetal. Vedela sem, da bo iz tega
sama nesreča.«

Ni sonce dvakrat obkrožilo mater zem-
ljo, ko se je oglašil mož postave. Tonc je
pred njim nekaj mencal, nato pa je hočeš-
nočeš izpod postelje izvlekel lesketajočo se
dragocenost, na kateri je gradil gradove
v oblake vse od septembrskih dni leta 1943.
Nekoliko ga je bilo sram, da so ga zalotili
kot tatu, saj je bil vse življenje pošten kot
zlata tehnica. Še huje pa mu je bilo, da so
se na mah zrušile vse lepe sanje o velikem
bogastvu.

Poslej je dragoceni Hasanov plašč v ko-
čevskem muzeju in nemo pripoveduje
o svoji stari in slavni zgodovini, vmes pa
vpleta tudi pričujočo zgodbo ...

Marjan Čufar

MRTVI CIKLUS ALI JESENSKA BALADA

(Dve pesmi)

1. Kolosej:

V nevidnem desetletju neslišnih senc
se privabljen maska mesta
privaja na uhojeno strast
in lebdi na sinusoidi smrti
prav blizu notranjih razprostrlosti
ki so že prvo večnost vrgle v svet
nabranjo iz drobcev pomnjenja
stakano in topumno zamegleno
v neutrudnem nočevanju teles

njihova razdana moč bo v skelečem
odmikaju divjaštva plavala
v nemem sadežu zemlje
pred letnico ognja
in njegovimi udarci odpuščenja
v praprotnih elegijah

skozi križišče dihanja in v bregovih
odpoljubovanih pljuč bo perutnica
motne luči pognala studenec spon
v razmajane zaostanke na obali nič
in pesem bo prišla v nasprotje
s svojim spominom skopanim v
melanholiji zastrti viharne porodnici
ki je vrh svojega mladitca vrgla
v gnezdo mesečine in tam poosebljala
jokajočo svetlobno pot v voščeni
figurah razdevičeno

in formacije žil se potapljaajo
v onostranski sluh tundre in morja
nikdar bolj cenenege kot v teh
naključnih časovnih listih
ki jih veter razgretih sanj
gnete in pili dokler ne ugasnejo
morje pa tava v svojem lovu na
nebesne školjke in dokler ne utihne
resonanca slepila se
lomljiva vprašanja črk pretakajo
skozi peščeno uro v komaj izgovorljive
manevre glasov.

2. Iskalci:

Morsko dno smo našli v vesolju
ko je pozvanjalo po strehi strmin
in v noči deževnega poletja
je zvonik v trdnjavi zakopanega očesa
položil središnji glas
v plast vode in resnice obračalnice

omamljena srečanja z valovi prepado
vračajo slehernje bogastvo
v tlečo tolažbo neskončnosti
in nenehen tok na zapuščeni poti
je razsvetljenje tistega kar poznamo

v znamenju tiste udeležbe v življenju
vsakogar ki je ostal v milosti razuma
ni moč najti oporoke na tleh obraza
ki se je pogodil z nogami da ostane
v mreži šelestenja skrit in pogosto
se pusti strahovati od močnejših besed
ki so svojo čuječnost približale bolečini
na golem travniku obljubljeni in
tolikokrat doumljeni v še rani krvi neba

tako bom postal v danosti dneva žejen
in v obledelom morskem vesolju
bo pahljjačast dih spomina otrpnil
na to stran vidnih neskončnosti
bom jemal vrtničasto mirovanje
in upal da nepremakljivost duha
le ni preostra in obenem nedolžna.

Marija Mencinger

Med golim vejevjem

Na belem listu ni bilo
ne črk, ne besed; le skozi
vilasto vejevje so se od
tebe k meni vile nevidne
drobne misli — in že je
veter s seboj odnesel
drobni, neobgljeni črki
j in a, ki sta se tam, med
golim vejevjem zlili v besedo,
a ura v cerkvenem zvoniku je
bila pet in ni bilo časa, da
bi dokončala misel. Ostala je
sama, neobgljena med golim
vejevjem in tam bo počakala,
da skopni sneg prve, druge,
tretje, in morda četrte zime.

Vem, da si to ti

Iz šopka pisanih vrtnic
ti bom izbrala najlepšo
v kalu razcveta, ker vem,
da jo boš znal shraniti in
v tvoji duši ne bo kot
beraška palica — vsa radosti
prepolna, kadar s kruhom in
zakrpano malho po svetu
mašira, in v tvoji duši
ne bo kot zadnja zakrpana
zaplata, vem, pisano vrtnico
v kalu razcveta boš znal
shraniti za dni, ko ji bova
lahko oba razprla liste in
počakala, da se razprejo in
vsujejo drug za drugim.
Tiho in ne mo.

Velik mož

Skozi hladne gmote se
premika beseda za besedo,
stopica kot mali možic
na ledeni ploskvi, ki se
boji, da bo zdaj, zdaj
naletel na tjušnovo past
in se ujel na plankton,
sicer užitno hrano kogar
za koga, a mali možič je
človek brez škrg, človek
kot drugi in ni le ljubljeno,
brezvidno bitje, je pravi
človek, ne možič —

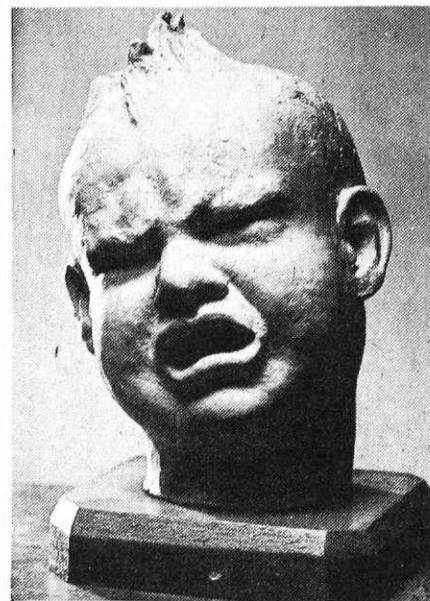
JE VELIK MOŽ.

Miro Ažman

Vem

Vem, da je zemlja okrogla
in sredi bog z besnimi očmi
vem, da si otrok predstavlja drugačen svet
— potok za reko, solzo za smrt.

V očeh imam: Stran od otroštva,
porušeni stolpov prihodnosti!
Ko se ribnik osuši, je vsega konec.

Nika Hafner: Otrok

HASANOV PLAŠČ

Z roko si je obrisal potno čelo, čeprav je skozi dolensko polnočje vel hladen veter — znanilec prve jeseni. V bližnjem zvoniku je ura odbila dvanajst; izza oblakov je posvetil dokaj priščipnjen zadnji krajec. Tonc se je za hip razgledal proti Želimljam in Krimu, premotril v daljavi obrise Grintovcev in Karavank, ki so se kakor temne zavese bočili pod nebo. Potem se je kakor pritlikavec pred velikonom ozrl nazaj, kjer se je dvigala v nebo temna gmota, črno zidovje gradu...

»Turjak,« je pomislil Tonc, ki so se mu bile zarezale v čelo črte petdesetletnika, in stisnil pod pazduho zavoj; potem pa je naglo odšel po bližnjici. V nos mu je prihajal duh po ožganem, po bližnjem pogorišču. Pred oči so se mu jasno postavili burni dogodki prejšnjih dni. V Turjaku so se bili od vseh strani nagrmadili brodomci — belogardisti, ki so bili zgubili oporo v italijanski vojski, nato pa so bili privlekli topove tomljčevci in prešernovci, grad obkolili in ga začeli napadati. Skoraj teden dni je bilo kakor v peklu, nato pa so prešernovci vdrl v grad in — hop! — po belogardistih... In prav v tem trenutku je nekje ob železnici zaregljala strojnica. Strela so zlovesče odjeknili v noč in Tonc je pomislil: »Ni dobro človeku, na kogar se je vsula ta jeklena toča. Jojmu, komur je prebila srce. V tej zadnji pesmi čričkov je padel na toplo dolensko zemljo.«

Tonca je stisnilo pri srcu. Pospešil je korake navzdol, previdno prečkal razrito cesto in oprezujoče tipal proti domu. Pred vrtno ograjo ga je pozdravil pes in ko je spoznal gospodarja, utihnil. Noč se je zopet sesedla v globoko tišino in v globoki modrinosti neba so, kot vse jasne noči, migotale zvezde.

V nizki, temni čumnati se je Tonc oddahnil; nihče ga ni bil videl in zdaj se je čutil na varnem. Zavoj, ki ga je nosil pod pazduho, je položil poleg sebe na mizo in ga razgrnil. Ko je nanj posvetil z žepno svetilko, se mu je pred očmi zalesketalo kakor v pravljici. Obraz se mu je raztegnil v širok smeh, doslej še neznanega zadovoljstva.

»No, pa sem ga le našel, Hasanov plašč. Kakšna sreča! Še iz turških časov so ga v gradu hranili kot neprecenljivo dragocenost in svetinjo... Tonc ni mogel drugega kakor da je drhte, s pobožno skrivnostnostjo božal z rokami in očmi to bleščavo in lesketavo svetlato in skratno tkanino, vezeno z zlatimi, srebrnimi, rdečimi in modrimi okraski in rožami.

»Tonca!« je šepetnil, »Tonca! Prinesel sem ga!« Oči so se mu svetile od nenavadne sreče.

»Kaj si prinesel?« se je oglasila v postelji, ki je stala v kotu pri oknu. Iz njenega glasu je sršela čemerna dremavica.

»Hasanov plašč vendar.« Kot toreador je pred njo razširil dragoceno tkanino, po kateri je poplesaval z okroglo liso iz žepne svetilke, ki jo je držal v desnici.

»Hasanov plašč sem prinesel s Turjaka. Tonca, slišiš, zdaj smo bogati, zdaj smo najbolj bogati v vasi, zdaj smo najbolj bogati na Dolenjskem.«

»Bogati, bogati!« se je Tonca do kraja prehudila, vendar je še vedno v njenem dremavem glasu čemela nekakšna vsečnost in ravnodušje. »Kaj ti, revež, pomaga bogastvo v vojni! Danes imaš vse, jutri nič, še življenja ne; danes si grof, jutri berač... Tonc, spat pojdi!«

Preudarne ženine besede so Tonca v trenutku postavile na trdna tla. Plašč navsezadnje ni njegov, prilastil si ga je — to je enako tatvini — ga je zaskrbelo nekje v prsih. Vrednost Hasanovega plašča, ki mu je obvisel v rokah kakor mrzla krpa, je hipoma postala nekam zapletena in nedoločna, namišljena neprecenljiva vrednost je čudno splahnela v negotovost. Skoraj malce nejevoljen nad prvim navdušenjem, je plašč zopet zvil in ga zavil v časopis in zavoj potisnil pod posteljo. »Vojna je, zakonit je rop, krađa in smrt,« je jezno sedel k peči in se počasi sezul, nato pa odtipal proti kotu pri oknu, kjer se mu je žena odmaknila, da je k njej legel v posteljo.

V čumnati je zavladala tišina; med vzdih, dihanjem in tiktakanjem ure so lebdela vprašanja. Po premolku je spregovorila žena:

»Kako je na Turjaku?«

»Kako? Strašno!« je zatrdil Tonc. »Pogorišče in razvalina. Po belih in plavih, ki so se bili vanj zatekli kakor podgane, ni več nobenega sledu. Menda so jim prešernovci nasuli popra... Vendar — škoda je gradu, kjer je Turjačan gostil snubače lepe Roza-munde... Tudi stara lipa je vsa ranjena. Če bi ta znala govoriti, kaj vse bi vedela povedati...«

»Kje pa si staknil tistole?« je bila zdaj ob dragocenosti vznemirjena tudi žena.

»Že kot dečku, ko sem bil nekoč v gradu, mi je plašč padel v oči. Gledal sem ga kot v pravljici in potem večkrat o njem sanjal... Ni mi dal miru. No, zdaj pa so sanje uresničene, zdaj ga pa imam. Moram reči, da me je bilo nekoliko strah, ko sem z žepno svetilko motovil po tistem razdejantju in podrtiji, pod katero je verjetno še kakšen mrlič. Našel sem ga med tisto šaro križem kražem v kapeli, kjer, kot veš, so se nekoč zbirali lutrovci. Semkaj se je zatekal sam Jurij Dalmatin ali Jurij Kobila, kakor so mu rekli ljudje. Prava sreča, da sem ga našel, plašč, pa reci, kar hočeš. Skril ga bom, po vojni pa ga bom spremenili v denar, v velik kup denarja.«

»Kaj, prodal ga boš!« je glas povzdignila žena. Slišala sem, da je to mašni plašč... sam ljubljanski škof Hren ga je blagoslovil...«

Tonc ni hotel ugovarjati, mislil si je svoje, kar se mu je zdelo pametneje. Zopet se je po čumnati razlila tišina, v njej je neutrudno tiktakala ura. V oknih se je začela kazati mlečna svetloba prve zore nedeljskega jutra.

Medtem ko je ženo zazibal miren, globok spanec, je v Toncu vrtal nemir kot neugonoljiv črv. Ta črv je bil drugačen od vsega svobodnega mrgolenja, ki ga je povzročil zlom italijanske vojske, in tudi drugačen od srhljivosti, ki je preplavila deželo zaradi novega, nemškega sovražnika. In ko je z nedeljo nastopila tiha prazničnost, v kateri ni bilo kaj početi, se je še izraziteje oblikovala groza kljukastega križa.

»Kar bo, pa bo,« je sklenil Tonc v nedeljo popoldne, ko je ostal sam z ženo in so se vse njegove misli vrtele okoli dragocenosti pod posteljo. S police je vzel staro, zaprašeno knjigo in bral:

»Na Turjaku so se rodili slavni junaki, zakaj hrabri levi ne rodijo pohlevnih in slabotnih ovac, visoko leteči orli ne neboljnih piščancev... Ni ga kraja v vsej naši

domovini, ki bi bil tako značilno in naravno kazal veliko razliko med preprostim ljudstvom in grajsko gospodo... Na vzpetini silna moč in oblast mrkega zidovja, v podnožje gradu pa prislonjena skromna vasica — domačije nekdanjih grajskih podložnikov... Zidovje gradu je nenavadne debeline in neznanske moči... s tremi okroglimi stolpi vred je ves zidan iz rezanega kamna... tako da lahko vzdrži sleherni sovražnikov napad in se smeje sovražnikovim naklepom...«

Tonc je bil tako zatopljen v branje, da je komaj opazil sonce, ki je skozi majhno okno kukalo v čumnato. Izenada je ugotovil, da to zadnje, kar je bral, ne drži več... Z zadovoljstvom se je domislil, da je s tem uničena tudi stoletna trdnjava starih fevdalnih gospodov, ki so živeli od kmečkih žuljev.

Stara knjiga je Tonca čedalje bolj privlačevala, v njej je bilo toliko zanimivega o turjaških gospodih, najbolj pa ga je osvajala želja, da bi v njej našel kaj otipljivega o dragocenosti, o Hasanovem plašču, ki je zdaj njegov, skrit pod posteljo.

»Tistih dob so bili Turki za deželo največja nesreča, proti kateri so se Turjaški srdito borili. Deveti dan decembra 1575 so Turki slovesno nosili po ulicah Carigrada na dolgih drogovihi glavi Herberta Turjaškega in Friderika Višnjegorskega, ki sta ju bila izgubila v boju s Turki pri Budački.

Ta poraz pa je ob prvi priložnosti sklenil obračunati s Turki Andrej Turjaški. Priložnost se mu je ponudila osemnajst let pozneje pri Sisku, ko je bosenski beglerbeg Hasan paša hotel zavzeti ta branik, poleg Karlovca edini ključ do hrvaških in slovenskih krajev... Ni še dobro skopnel sneg in zažvrgoleli škrijanci, že so začeli Turki napadati obmejne kraje. Toda odločilni boj se je začel dvaindvajsetega junija 1593, ko je sonce plavalo čez zenit. Pred 40.000 Turki je stalo osem tisoč slovenskih in hrvaških brambovcev. Boj, ki ni trajal niti dobro uro, je bil tako krvav in silovit, da je prinesel Turkom nepozabljiv poraz. Kar Turkov niso posekali meči brambovske vojske, so jih pogotnili krvavi valovi Kolpe... Kolpa je pogotnila tudi Hasan pašo in devet njegovih begov... Zmagovalci pa so zasegli velikanški plen živčja, orožja, streliva in naropanih dragocenosti, med katerimi je bil tudi Hasanov plašč, plašč iz zlate vezenine...«

»Hasanov plašč,« je dahnil Tonc, ki ga je bil zaplenil Andrej Turjaški in blagoslovil sam ljubljanski škof Hren, plašč, ki je zdaj moj... To je velika stvar, to je zaklad; Tonca, zdaj smo bogati!« se je z žarom v očeh ozrl po svoji ženi.

»Hasanov plašč,« je tiho rekla Tonca. »Tonc, da mi o vsem molčiš!« Oha sta bila vzneta nad skrivnostjo, da skoraj nista prišla do besede.

Bilo je kmalu po osvoboditvi. Ljudje so kot mravlje in čebele obnavljali deželo in pospravljali bridke sledove vojne. Nova letina je rodila nov kruh, iz vinogradov so nosili polne brente sladkega grozdja. Po kleteh je vrelo novo vino.

V Tončevi zidanci se je zbrala pisana družina. Tonc je namreč gostil z vinom svoje prijatelje, Tonca pa je nosila na mizo polne pladnje tečnega prizgrika. Nekdo je nategnil meh, iz polnih grl se je oglasila

Benjamin Gracer

Hvalnica ženi

1.
Muhe zarezujem si v obraz
V obeh skalim bistrino dneva
Iz prate me
klic semen
duha ovija v mrak
in z glavo spet udarim
v trop sveta:
kjer prema misel
me peha v nesmisel —
kjer ni prostora več: za dva...

2.
Le v tebi večna moč
življenja kroži
Ljubezen v tvojem tiru
naboje v vse nesmisle proži:
Kadar ti od objemov mojih
v nedrhi kri zavre...
kadar se ti od poljubov nežnih
temna brazda
belih stegen
razcvete...
kadar se v osončja daljna
razletijo jedra čutov
in se sokovom
pot odpre...
kadar se bolest semen
razpoči v radost kaljenja
in se valovje
dveh teles
dvigne: v zmagoslavni krik
življenja...

ko pozanje naju
ognjena strast:
za novo rast —
s polno kaščo hrepenenja...

Uspavanka

Ljuba spi
Ljube ni
Ljubi je lepo...

Spoljubi ji oči zaprem
Spoljubi jo zapelem v ser
Spoljubi jo odenem

Sprsti božam njeno
trudno deško dlan:
prešihko za ta dolgi dan
za ta pijani, lačni, zakajeni dan,
kjer bi vsakdo rad
tudi peščico mladih sanj —
in cvetoč nasmeš
s kozarcem vina...

Ljuba spi
Ljube ni
Ljubi je lepo...

Pametnjak

ALI:
/Janezkove razlage kulture
po ugledu živalskega vrta/

/Pametnjak ni človek/
PAMETNJAK je kraj modrosti,
bo prostor za prihodnje učenosti —
ko izgine človek...

Zdaj se nima prave oblike
/Menda zato so krive klike?/
Enkrat vidiš v njem mravljinjak
Drugič spet smetnjak
Največkrat pa te
za jezik zgrabi
beseda: zverinjak...

Pametnjak je last
genialnih tičev: PAMETNJAKOVIČEV
/Ostali v njem so raja,
ki bogu (pre)ostaja.../

Pametnjakovič je
homo univerzal ekonomik,
ki ga je previsnost dala:
da odreši Pametnjak
da ga očisti vseh navlak
da se iz njega iztrebi vsak bedak —
ki še po starem misli...

Kaj bi z ljubeznijo, dobroto,
človečnostjo, upi...
s temi obliži in mamili zgodovine?
Kaj z naravo:
s to izmogočeno in zastrupljeno kravo?
Kult(fure) teče(fo)
v kult smrti...
/Nič je vse, ker vse premine!/
naj sprnijo vse vsebine!

Pametnjakovič iščejo kalupe
Ustvarjajo modele
Oblikujejo posodo: prihodnje govorice...
Sem slišal za prerokbo,
da jih obiščejo bogovi,
ko od njih ostanejo samo telesa —
da jim vdahnejo duha božanstev,
Pametnjak pa spremene v nebesa...

A bedaki in vsi taki:
/s slabo izobrazbo/
smrtniki ostanejo med rajo
Krste za model jim dajo
Od stare govorice
revežem ostane le beseda: amen
Narava pa jim: tih pged svojo smrtjo,
na gomilo zvali kak kamen...

Tako po smrti zadnjega bedaka
slišati bo le še
rajsko petje
sredi Pametnjaka...

Junak, ki je ob cesarju stal,
ko je presvetli
srce iz hlače jemal,
ne ve več, kaj je prav...
(Po F. Levstiku)

Pesnik

Zaboga Janezek, nehaj!
Slišiš, kaj ti pravim: nehaj!
Spolno mošnje se boš zazidal
v lastno palačo!
Arheologi bodo nekoč
zmajevogli z glavami,
ko bodo našli fosil-avto /fosil/,
razumeš...

Zlečni se že enkrat na sonce, slišiš —
ih sprosti svojo zapečeno rit!
Tako ne gre več naprej:
tvoje življenje postaja najmanj neokusno
tvoja pridnost je že zgodovinsko
usodna...

da ne govorim o tvojem želodcu,
ki nikoli ni bil priključen na prežvekovalni
sistem

Zberi se že vendar:
potiplji žilo na sencih
prestrezi udarec srca z ušesi
odpni si hlače:
in ga zgrabi z obema rokama,
da prekraviš zamravljeno pamet,
da se spomniš,
kako se spet držiš za rep zgodovine...

Janezek

Ste slišali ljudje:
to našo pesem!
Nekaj diha jim pustiš,
pa se razmnožijo:
kot grob po dežju jih dobiš...
in že ni več miru
Pokvarjenost, ki zaudarja!
Predrznost, ki že na norost meji!
Svojat brez denarja, ki namesto dela
sanja,
naj nas uči!!!

Pesnik

Svet odpira cvet veselja,
nanovo meri dan:
in ti postajaš njegov lažnik
s plašnicami na očeh tiplješ vanj
hinausko valjaš stare molitve po ustih
in se dobrikaš mrtvim
kakor slabosten cucek...
Tvoj lažnivi bog pa se dije zabava:
fifi, fifi daj tačko, pravi krohotač —
in fifi mu da tačko,
moj bog, kakšno veselje...

Janezek

To zalego sam hudič kotti,
ker zmeraj tam se praska,
kjer nas ne srbi
Pod kožo leze, pije kri —
v pamet se zavrtla
in ti glavo razboli...

Pesnik

Ampak Janezek razumi:
sprostiti se moraš,
drugače bo tvoj začetek tvoj konec!
Brez strahu vdihni zrak
Snci sonce z neba
Pobeli vzhod in zahod
Popij kozarec mesečine
Pregneti vriskajoče telo žene
Polulaj se radostno kakor otrok med
vetrovne trave,

da te že enkrat spusti ta prekleti krč,
ki te je ohranil do danes
v hlapčevski pozi
Ne gre drugače:
Hudič sedi kakor pajek med nervami
in nanje komponira pogrebne koračnice
Ko ti poči zadnji živec,
bosta kochala za tvojo dušo
Rekel bo: rdeče ali črno
in misliš boš: kri ali noč
Pravljica Janezek,
pravljica, ki otroke straši —
teh nam je kljub vsemu ostalo nekaj...

Janezek

Zato na ves glas pravim: dol s pisuni!
Rešimo se jih kot smeti,
da v miru, sreči in obilju
vsak živel bo svoje dni —
in oblast naj ne zatiska oči!

Pesnik

Nekoč si puško nosil:
ko so nadležne pike brisali s planeta —
in si zato obstal...
pa so potem prišli človekolovci
in so te ujeli na medene sanje z novci:
Janezek je priden fant, so rekli,
priden fant pa je začetek vseh bogastev,
a bogastvo je zvir radosti,
v radostih pa je vse...
kar je potrebno za življenje —
po človekovi postavi.

Epilog

Mh, mh, mh... si hima Janezek z glavó
ammm... aamm... amamm...
cmoka in stoka od dobrot,
kadar ga za mizo v vrtu
od sveta ločuje velik plot
Včasih mu zahličem: Dober tek, gospod!
A že unaprej ga slišim:
Marš, ti nevoščljivo falot!
Potem si mislim: čakaj,
nekaj ti napišem — pa si bova bot!

Miha Klinar

RDEČA RAPSODIJA

Žrtveni spev

PESEM JE SVETLOBA
RABLJEVA SEKIRA JE NE
PRESEKA
RABLJEVE VISLICE JE NE
MOREJO ZADUŠITI
RABLJEVI PSI JE NE MOREJO
UJETI
RABLJEVE PUŠKE JE NE MOREJO
UBITI
DOKLER SI SVETLOBA
NE MOREŠ UMRETI

Zdaj bo kmalu pomlad.
Zemlja dehti pomlad.
Zemlja dehti pomlad.
Zdaj bo kmalu pomlad.

Zdaj bo kmalu pomlad.
Zemlja dehti pomlad.
Zakaj v vihr in glad?
Zakaj v zimo in v mraz?

Zemlja dehti pomlad.
Zdaj bo kmalu pomlad.
Ne sanjaj, ne sanjaj, brat.
Še je zima in mraz.

Še je zima in mraz.
Le v sanjah pomlad se budi.
Le v sanjah pomlad se budi.
A smrt še vedno kosi.
Se vedno gre pot skozi kri.

Nauzdol in navzgor
in zopet navzdol
iz odtajane prve pomladne prsti
v beli planinski sneg
kolone
gredo molče.

Mesec razbija temo.
Kot žaromet liže goré,
a trudne kolone z brega v breg
gredo molče.

Starec se vzpenja v breg.
Osmi križ na ramah.
Osmi križ ga skeli.
Osmi križ je težak.
Starec se vzpenja v breg.
Osmi križ ga teži.
Osmi križ ni lahak
na strmih partizanskih stezah.

Dete, dete drobnó,
staro štirinajst dni.
Dete, dete sladkó
na prsih borke spi.
Dete, dete drobnó
o življenju prav nič ne ve,
o smrti prav nič ne ve
in vendar ga smrt že lovi.

Bele krpe snega.
Mesec sveti z neba.
Mesec, za oblak se skrij!
Dobra, dobra tema,
v svoj pajčolan nas ovij —
mesec lahko nas izda,
mesec nas vse pogubi.
Strme, strme poti ...
Nad njimi mesec vesla,
nad nami mesec vesla,
kot ribič
nas v mreže lovi.

V dolinah ognji gore
in gorijo v gorskih vaseh.
Po strminah sence drse
v vijugah po gorskih poteh.
Vedno več plamenčkastih črt
riše se v marčevno noč
in liže črno temo
kot kače sikajoč.

Pod nami ognji goré,
ob ognjih se greje smrt,
obsojena sama na smrt,
obsojena zdavnaj že
in vendar rada nocoj
z nami zaplesala bi svoj
zadnji predsmrtni ples.

Zakaj te misli na smrt?
Saj bo kmalu naš čas,
saj bomo kmalu doma:
Spet bom železo talil.
Spet bom polja oral.
Zakaj te misli na smrt?
Saj bo pravkar pomlad
in svet bo lep, prelep,
in skoro, skoro, poet,
izpel boš grozo teh let.
A ko bi pal, jaj, pal?
Pognal bi v rdeči cvet.

PESEM JE SVETLOBA
RABLJEVA SEKIRA JE NE
PRESEKA
RABLJEVE VISLICE JE NE
MOREJO ZADUŠITI
RABLJEVI PSI JE NE MOREJO
UJETI
RABLJEVE PUŠKE JE NE MOREJO
UBITI
DOKLER SI SVETLOBA
NE MOREŠ UMRETI

Gora kot mršav konj,
bel sestradi konj,
velik mršav konj
z ostrogami žičnih ovir.
Gora kot mršav konj,
votel Odisejev konj.
Tu bo počitek
in mir.

V kaverni nas objema tema,
črna mrzla tema,
črna vlažna tema.
Voda z obokov kaplja,
kakor da meri nam čas
črna klepsidra:

kip-kap-kip
črnih kapelj utrip
kap-kip-kap
črnih kapelj tiktak
na črno gmoto ljudi,
utrujenih od strmih poti:
kip-kap-kip
na nizek, ozek hodnik ...

Spi, spi, zaspi
kleče, stoje, čepe
kot drugi spe
v tej črni klepsidri:
kap-kip-kap
črnih kapelj tiktak
kip-kap-kip
črnih kapelj utrip
na klepsidri srca.

Bleda, bleda megla,
jutranji prvi svit,
prvi strel in rafal,
prvi, prvi krik.
Daleč je v boju pomlad,
v boju je bliže smrt.
Čutim, čutim njen hlad
in sikajoči srd.
Sonce, sonce z neba.
Na snegu sledovi krvi.
Nekdo je zaprl oči.
Nekdo bo zajokal doma.

Vi ste prebili obroč.
mi smo ostali tu.
Vi boste kmalu šli
k zmagi pojoč.
Mi smo ostali tu
in vendar smo z vami šli,

čepav smo ugasnili v smrt
na pragu miru.
Mrtvi svobode smo prag.
Vsakdo bo čez en šel.
O da bi vsak krak
bil naše krvi odmev.

PESEM JE SVETLOBA
RABLJEVA SEKIRA JE NE
PRESEKA
RABLJEVE VISLICE JE NE
MOREJO ZADUŠITI
RABLJEVI PSI JE NE MOREJO
UJETI
RABLJEVE PUŠKE JE NE MOREJO
UBITI
DOKLER SI SVETLOBA
NE MOREŠ UMRETI

Le redki smo se prebili
po zaledenem kamninu,
čez skale kot plaz zdrseli
po žlebu ledenem v dolino.
Odskakovali smo kakor brzice
in padali kakor slapovi
čez skalovite
prepadne stopnice:
na njih se je smrt polomila,
a mi — ostali smo živi.

Živi? ... Kdor bi ta hip zagledal
blede upadle obraze,
blede upadle obraze
in okostenele postave,
bi mislil, da je srečal mrtvake,
oživele iz stare balade.
Gledal bi in se pokrižal
in želel mir dušam nesrečnim,
sencam bednim na bregu
skozi zasnežene gozdove
kot jezdec, v noč jahajoči
v daljne neznane dežele
v odprte grobove.

A mi — od sreče opiti,
od sreče in vročične radosti,
blagrujemo gorske prepade —
prepade, ki čeznje kot ptice
z zanesljivimi razpetimi krili
smo se rešili
v neizmerno naročje prostosti.
Sele, ko smo se v hosti prešeli,
smo se zgrozili:
bilo nas je
kot prstov na roki.

Ponoči smo poslali patroljo
na bojišče okrog pogorišča.
In ko se je ob svitu urnila,
smo v grozi onemeli
bledi kot bele hoste,
bledi kot belo jutro,
drameče se s strelji.

Up se bori z brezupom:
smrt ne naveliča se lova,
nad Rutami in Kopajno
preiskala je gmajno za gmajno
in nas s psi izsledila.
Up se bori z brezupom:
Kdaj se bo smrt utrudila?

Smrt ne naveliča se lova:
bose in gladne nas goni
sita in neutrudljiva.
Smrt ne naveliča se lova
na človeško dišad sred zametov,
poti do vasi nam zapira,
do samotnih koč dobrih kmetov.
Smrt ne naveliča se lova
sita in neutrudljiva.

Gozdovi v mrtvaških haljah,
grozljivi pošastni strahovi,
srhljivi nas s srežem steklijo,
iz žil nam sesajo toploto
in se z našim gladom gostijo.
Spimo na smrekovih vejah
z eno samo odejo pokriti
in z mislijo eno samo:
kako do vasi se prebiti?

Valentin Polanšek

Embrionalno stanje

Zopet
vidim
prizadevnostne stvari,
kako se razdajajo
da ne bi bile
kot izpete pesmi,
katerih nihče
ne posluša,
(da ne bi
izumrle,
tako nenačrtovano
končale),
sredi
sladkega hotenja.
Spet enkrat
se protivi
en del
mojega bistva
amorfnj skušnjavi
pri čemer
noben angel
ne poje
o umiranju
in noben vrag
ne veruje
v konec
te večne
sedanjosti.

Sosed umira

Blizu devet križev
mu je nalezlo na hrbet,
na katerem je kot rudar
nosil koš
s hrano, obleko in orodjem
čez Obir na delo.
Očakovsko obličje
vedno šegavo nasmejano:
To niso bajže,
na temle svetu živeti,
a smejeti se moraš
vseeno večkrat!
Mojemu prvemu otroku
je postajal nekaj dedek,
da je malček laže dojemal
dobroto strica Bedanca
iz prvega filma,
ki ga je videl.
Slikal se je starec sosed
tudi z mojim otrokom,
pa brhkega domačega kozliča
sta imela zraven.
Zdaj so kozliča
prodali —
sosed dedek umira
in moj sin
me trpinči
z vprašanjem:
Zakaj je tako?

Vsak čas

te lahko obkolijo
kot podivjani psi
in krvooločna drhal
nahujskanih hrtov in ščenet
te samo tako za nameček
zlahka pospravi.
Vsak čas
lahko obnemoreš
tik pred odprtim zverinjakom,
pa te bodo takega
mimobežeči
še obrcali.
Vsak čas
lahko zagrebejo,
kar je od tebe preostalo
neprežvečljivega,
pa se ne bo nihče
čudil
psom,
da so te iztrebili,
ker se neokretno
nisi znašel
v teh pasjih razmerah.

Zvok in slika

S plošče
koncert za violino in orkester.
Zunaj
pokošene čmrljeve livade,
metulji
brez spremljave
murnovih neugnanosti.
Delopustno
sedi
sosedov dedek
pred uljnjakom
in prede
s čebelnimi poleti
brezdanje spomine.
Violina
zaihti
v arabesknj solo.
Starec
zardi
v blaženem nasmešku.
Vroče
se dviga
iz mojega srca,
ko želim
takemu trenutku obstanka.

Predgovor k nikdar izvedeni prireditvi

Zarijmo se v pokroviteljstvo
imovitih lopovov,
postrojimo fraze
in izveske naslovov,
da jim temeljito
polomimo rebra,
brezglave tepce
pa obglavimo
in jih
zagrebimo
v klopotave vizije.
Ko bo zmešnjava končana,
stlačimo drug drugega
na požrtijo
v zverinjak gostitelja.

Bertold Brecht

Prevedel: Miha Klinar

Psalm

1. Kako preplašen
je konveksni obraz
zemlje
sredi noči.
2. Nad zemljo
so oblaki, ki pripadajo
svetu. Nad oblaki
je Nič.
3. Samotno drevo
na kamnitem polju
prav gotovo teži
občutje, da je vse
zaman.
4. Vselej mislim:
nihče
nas ne opazuje.
Stava edine zvezde
v noči
je že unaprej
izgubljena.

Nika Hafner: Vsak človek mora plačati
brodnino življenja tej potnici grozni...

Zbolet bom

Sablajo se v meni
zaljubljeni pogledi,
zgubljene solze,
odpovedne besede
in odklonilne kretnje.
Ne da se izžgati,
ne izprati,
ne iztrgati,
ne omrtvičiti.
Obesil sem kopje lahkovernosti
v ilasto muzejsko klet
med pozabljene torze
in ostanke človekove onemoglosti.
Pa postajam arhivar,
ki se mu spet in spet
sanja
o razkuštranem nebesnem zmaju,
ki mi streplje
pozabljene pavlinčke,
ki so se porodili
iz ljubičinega smeha,
ko je bila dekle še moja.

Andrej Kokot

Jesenska

Rumeni gozdovi vabijo
v svojo skrivnost,
v svečano vzdušje slovesa,
poslednje šumenje jeseni.

Dolgi večeri ponujajo
čas v premislek:
Prihajanje — odhajanje — življenje.

Pa se misel upre
jesenski melanholiji,
ki traja že celo poletje.
Ali naj vedno samo mislim na odhod.
In kaj tisti, ki jesen proglašajo
za svojo pomlad,
tisti, ki živim prižigajo luč?

Joj, kako mučna bo njihova pot
v spoznanje lastnih prevar.

Volkulja pohlepa

Volkulja pohlepa
še vedno vabi svoje krdelo
na bojni pohod,
čeprav so volkovi že siti
in dan se umika ljubezni.
Zavijanje samotne živali
pa reže skozi trudno skalovje
in pada v dolino pravice,
kjer žalost bdi nad zločinom
pokola črede miru.

Zdaj krdelo spet tuli
v en zbor.
Spet je vzdušje morije.
Vendar je smisel zgrešen,
kajti mrtvi
se ne bodo uprli,
pot do življenja pa je zaprta.

Le tuli volkulja pohlepa,
tuli v smrtno poljano,
da ti na stežaj
odprejo vrata sprejema.

Pod skalo gorečo

Pod skalo gorečo
je rasla bil
naše preizkušnje.
Njem čas je bil dolg
in sonce je skopo sijalo
v času njene pomladi.
A volja je bila krepka.
Korenine so prevrtale skalo
in našle pot do življenja.
In zdaj smo tu!
Stokrat požgani,
tisočkrat spoznani za mrtve,
preštet
kot živali za odstrel,
steptani v črno zemljo.
Pa smo tu
kot da nikdar ne bi bili
zapisani smrti.

Naš nagelj krvavo
cveti kot še nikoli poprej!

Zgrešeno pravilo

Krvavi gejzir
je preparal nebo,
razkosal oblake,
sonce in zvezde,
prepočil našo trpečo zemljo.

Zbor volkodlakov
pa kljub temu tuli
v pihala miru
in belo zastavo moli v nebo,
čeprav je udaril
ob tla poteptane vesti
in sprožil strahotni nemir.

Vendar je dovršena
potvara zgrešila
pravilo.
Roke belih zastav
niso iz časa odkritih hotenj.

Impresija

Bregovi osahljih bilk
se posipajo v dno
rezburjene reke.

Daleč pod rušo
se seli preplah
speče pomladi.

Med korenine
dremavosti
se ujeda jok novorojenih.

Ptica smrti
preži v
temno strugo reke.

MOJ

jaz
je
je
zniknil
ob
zori
na
križpotju
za
črno
in
belo

moj jaz
je
bil
daleč
pred
maro

noč
je
vedela
zanj
dan
ga
vztrajno
taji

moj
jaz
prepošteno
bode
v
oči
svetli
resnici

in
kdo
je
v
posesti
resnice
?

SKRČIL

sem	in
se	sila
v	narave
brstje	je
in	storila
čakam	svoje
konca	
topotajočih	zdaj
škornjev	sem
nasilja	vrtnar
	ki
	je
vendar	prezgodaj
življenje	ali
ni	prekasno
kozmodrom	zrahljal
kjer	svojo
vžigi	grede
določajo	
trenutke	
dogajanj	

vendar
življenje
ni
kozmodrom
kjer
vžigi
določajo
trenutke
dogajanj

Milka Hartman

Koroška hijena

Žival hijena, strašna stvar
je časa našega vladar.
Prebrodi polja in bregove,
povoha v naše vse domove,
podkoplje hiše stare, nove,
kjer zapusti nevarne rove.

Hijena, ta ostudna stvar
vseh živih, mrtvih krut vladar,
preluknja živo še — lobanjo,
s politko pogleda vanjo
in, če v možganih tam uzre
slovensko misel — jo zatre.

Hijena, hušji kot hudir
nikjer ne da Slovincu mir.
Se spravi v usta, tam posluša
kako in kaj premišlja duša —
če jezik naš se v njej rodi
na »špic jezika« ga uduši.

Hijena, joj, peklenska zver
ni var'n pred njo nihče, nikjer:
dokoplje se v globoki grob,
poišče tam človeški drob,
a srce najbolj v slast ji gre —
če je slovensko, ga požre.

Hijena gre na žalne vence
mit »letzttem Gruss« — taji Slovence,
ki v krsti spijo z zadnjim vzdihom
s veslovenskim mislim stihom:
»predragi srečno, k Bogu grem —
saj tam Slovenec biti smem!«

Še ni hijena vse storila
ko vse slovensko je umorila:
pred star nagrobnik se postavi
slovenski zlat napis odpravi,
da tuja zakriče imena
Dovolj storila je hijena.

Hijena — naroda je izdajalec,
nanj kaže naš svareč kazalec:
varujte se pred njo domovi,
da v čast se bodo vam grobovi
z napisi našimi blesteli,
Slovenci častno iztrohneli.

Noge, zavite v cunje, že žre ozeblina
in mraz vanje seka razpoke
in v kosti se zajeda skrnina.

Čakamo na komisarjev povratek,
če sploh je prispel do Odreda ...
V srcih nas gloda slutnja,
kot da vse je pokosila zaseda —
vse, ki s komisarjem odšli so,
pa se še niso vrnili.
Jalova je tolažba,
da so se morda prebili
in da kje kakor mi ležijo
in žvečijo smrekove igle
in si ljubje drobce za kosilo.
Jalova je tolažba, da so sneg razkopali
do zmrzlega maha v trave;
saj bi pred velim biljem
kakor mi povesili glave.

Poti do vasi so zaprte
in kot ure so dolge minute:
davi v naši bližini
je urila smrt rekrute.
Zaman sta Rudi in Stojan
strmela v cev svojega brena*
in vendar ni nihče med nami
odmaknil prsta s petelina:
pa nihče ni meril na smrt, ki
krog nas je plesala
in slepo v gozdove pod Kepo
s topovi streljala.
Nikamor se nismo ganili,
nismo se iskali s pogledi,
čeprav smo slovo jemali,
na trenutek samo še čakali,
kdaj treba se bo posloviti
in se z zadnjim nabojem ubiti:
Ne, ni lahko umreti,
a če drugega ni izhoda,
v strelu samomorilskem
kot roža razcveti se svoboda.

PESEM JE SVETLOBA
RABLJEVA SEKIRA JE NE
PRESEKA
RABLJEVE VISLICE JE NE
MOREJO ZADUŠITI
RABLJEVI PSI JE NE MOREJO
UJETI
RABLJEVE PUŠKE JE NE MOREJO
UBITI
DOKLER SI SVETLOBA
NE MOREŠ UMRETI

Pousod, pousod je sneg
in s smrtjo breg
že mesec dni
od vseh strani
grozi.

Skozi temno noč
prodirajoč
kolonica molči.

Le pet ljudi,
pet črnih senc
drsi skoz mrz.

A v slehernem
šest plamenic
gori
in njihov žar
jih vodi v čas
kot rdeči klic:

»Naprej! Naprej!
Kaj mar nam sneg,
kaj mar grozeči breg,
kaj mar prežeča smrt!
Naprej! Naprej!

Samo prezir
zariše mir
v obraz,
trd kot granit.
Samo prezir
premaga čas,
čas, ki ga meri smrt.

Naprej! Naprej!
Na dnu srca
pa sanje spe.
Naprej! Naprej!
In ko se sanje prebude,
je daleč smrt
in blizu cilj.
Naprej! Naprej!

Saj nam že leto dni
šest plamenic gori
in sveti nam v temi
na pot k prihodnosti.

Zato naprej!
Pousod, pousod je sneg
in s smrtjo breg
že mesec dni
od vseh strani
grozi.

Skozi temno noč
prodirajoč
kolonica molči —
le pet ljudi
pet črnih senc
drsi skoz mrz.

A v slehernem
šest plamenic
gori

in njihov žar
kot rdeči klic
jih vodi v čas
mimo grobov
in pogorišč
in z brega v breg
skoz mrz in sneg
v srce gozdov.

Na dnu srca
pa sanje spe
in v rdečo pesem
se bude:

»Tovariši, lepo, lepo
bo v tistih daljnih dneh,
ko znoj izmije kri
in ko se prebudi
ljubezen v vseh ljudeh,
bregove premosti,
ki ločijo ljudi.

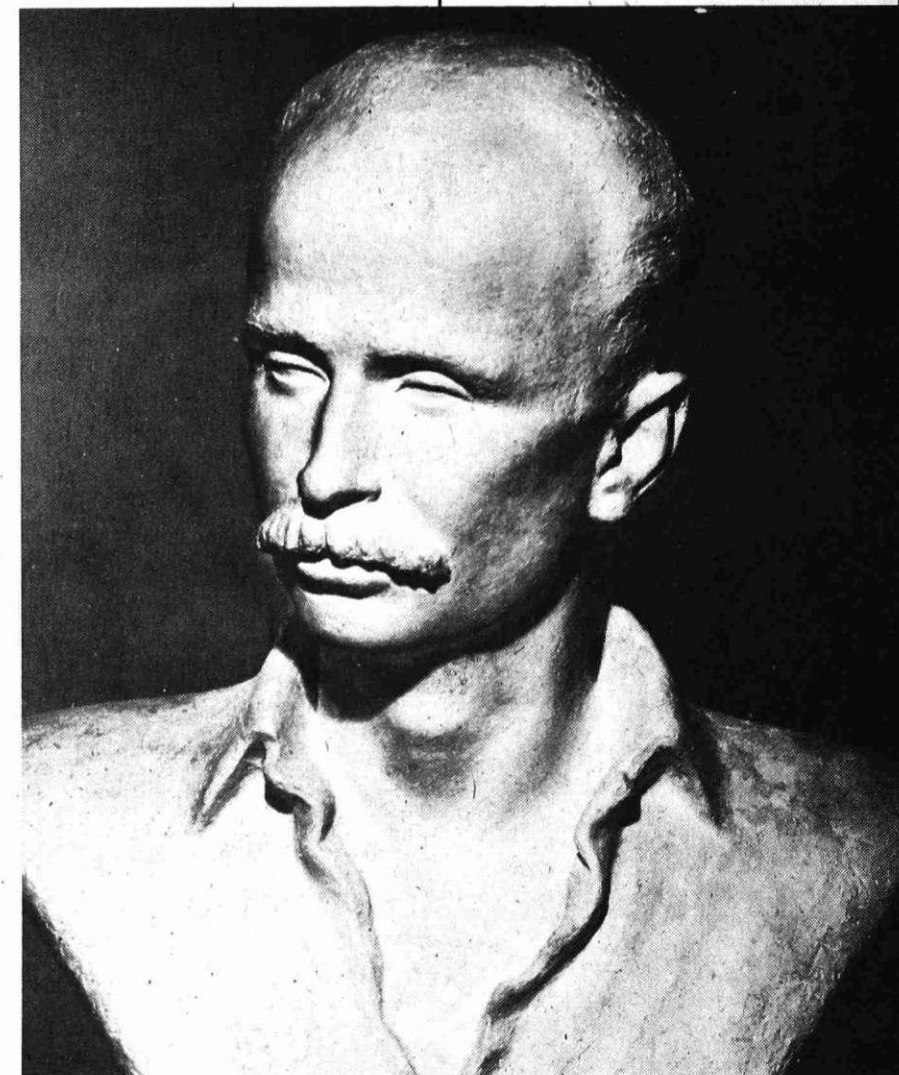
Lepo bo v tistih dneh!
Zato ne obupuj
in se žrtuj
za večno lepi sen
pariških barikad,
ko prvi komunard
za rdeči sen je pal.
Zato ne obupuj
in se žrtuj

za misel, ki jo svet
z Oktobrom je spoznal,
za misel delavske,
sijočo nam s kokard
peterokrskih zvezd,
za misel, ki prižgal
jo Lenin je za nas
in z delavsko krujo
prebudil v nas zavest,
da naša pot je boj.

Po poti tej smo šli,
po poti tej gremo,
dokler človeška kri
sveta ne prerodi,
da konec bo krivic,
ki jih ljudje trpe,
da vsako bo srce,
čutilo za ljudi:
ŽAR RDEČIH PLAMENIC
RAZBIJE NAJ TEMO!«

(* bren — angleška strojnica)

Nika Hafner: Doprsni kip Toneta Čufarja
(izdelano 1962—1963)

Valentin Cundrič

NAPOVED EGIDE

1. Komora duše za vlakni besed.
Čebelje sidro. V ozadju smrti.
Dediščina zvezde. Obleteli apel.
Klepsidro ptic in step obrni.

Pod kopnim razkrojena utež.
Pod vodo freska približujočih se stopal.
V ledeniku rojstva droben kres. In smeh.
Spirala ur zafrfota.

V vrtincih peska in pepela
zelenkast začolnariš do arkad.
Dno bo polno grlenega petja.
Sinoda stavka, ki kaplja.

2. Tuljava rečnega drnca, upeta
v osrčje orgelskega diha.
V kolebanju opoldneva
kratica pojočega rastlinja.

Cimet tesnobe. Zven trohnenja.
Brazgotine dima v grmih.
Kot da je svet prasketajoča veža.
Dvižni most na trhli vrvi.

Ikre. Splet. In klobčič lune.
In vznikne paviljon globine.
In na upadlem hrbtu sljude
zaklinjajočih plesov razbitine.

3. Žerjav sinjine spušča mesec.
Prosti pad besed.
(In svet?)
Brizg svetlobe. Padli lemež.

Oboki kretenj. Gotika glasov.
In koncert usod.
(In pot?)
Spokornost kritna. In muzeveni sok.

Za masko prve zvezde bliska se vso noč
globoka raza
(zmage in poraza.)
Operoteni avgust. In mavrica. In svet je
bos.

4. Prebivamo v šepetu. In mraku.
Ptica, ki poje, se usmrti.
Gledamo se v zelenem naglasu.
Zvezda. Spet zvezda daljavo slavi.

Daljave nas ne zahtevajo.
Nihče nas ne terja nazaj.
Rjasti vijaki sevajo.
Z njimi smo priviti drug na drugega.

Zagotovili bi si solze pesmi,
a pesmi ne jokajo nič več.
V marelično obdobje bi drsali po kolenih,
a je pesek strtih ur preveč bodeč.

EGIDA Z EPILOGOMA

Pesem za F. Pibernika

1. žalostinka za besedo

Zahrzajte, glasovi, v nagonu!
Verjemite v bleščeče nagnjenje,
kot jaz zaupam
vzplahutalim slutnjam.
Povzdignite slovesnost,
iztanjšano v neumolkljivo piščal,
kot jaz razkopavam poskus,
kako izglati bodljikavost
in negibnost nepristopnega upanja.

Kot veste, vam počlti
ni dano. Izpirati
morate s svežino
moje grčave mere,
moj vegasti let.

Pesem, brezkončna
v širokoustenju,
enovitem in tako vzvišenem
nad naključnimi glasovi,
nima para,
kot da je od vekomaj,
vendar nosi v sebi klico
okamenitve,
olesenitve,
trohnobe.
Grel si jo na prsih,
pa se ti je izmuznila
iz mrzlega enakonočja.
Če je ona obkrožena z rablji,
kaj šele ti,
kaj šele ti.

Vsaka pesem je srečanje
in vsaka pesem je slovo.
(Ker telo
je pečat.
Ugašajoča pobožja.
Osti neba.
Zaraščeni spomin.
Ker telo
je pečat.)

Vsaka pesem je gruča
in vsaka je tako samcata.
(Ker telo
je prilagodljivost.
Zamračena beseda.
Vžig molka.
Vratar jutra spi.
Ker telo
je prilagodljivost.)

Vsaka pesem je podvojitev
in vsaka je rop.
(Ker telo
je prilagojenost.
Vznemirjena tesnoba.
Strmi, dotikajoč se
tudi tebe.
Ker telo
je prilagojenost.)
In vsaka je neizogibna,
kot je vsaka neusojena.
(Ker telo
je prilika.
Prhnijo glasovi
na osatu smeri
v žar urokov.
Ker telo
je prilika.)

2. v Persefoninem gaju

Naša pot drži predvsem v Hades,
k Persefoni, poslušat, kako zajokala
bo mrtva pesem, ko okusila bo kri.
O da bila bi pesem blagomiseln!
Pridrsa nekaj v žabji koži,
z rumeno glavo, z luknjo v hrbtu.
Ne poglej me s svojimi očmi,
ključnega v vrnitev po hrbitšču tvojem,
upočasni svoj pogum
in ne zarasti se z menoj,
usipaj se brez vozlov in trzljav
v ugaslo leščerbo, ki jo vihtim,
kot da je porok z razcefranim
pregrinjalom

čutov in veselja, pohitelega med naju
tako pritalno, kot da v njem
tli čas, ne prostor.
Pesem pa ne pride,
pridrsa nekaj v žabji koži,
z rumeno glavo, z luknjo v hrbtu,
pije kri, mi govori:

Nika Hafner: Urška in Povodni mož

Jaz sem tvoja bit,
hotenje, hoja, krik
in ti si moj izklincevalec.

Od Persefone po svilni poti
pot drži v deželo kanona.
Miselni dotiki izpodrivajo šepet
usnule hoje in reliefne nežnosti,
gomoljasto razsute po puščah
smrtnega sosledja. V podnožju
zgodovine zaideš v smrad in kri,
natikajoč pokorščino na prste
in na glavo, na potero čutov
in si monstrozna spaka bivanja.

3. čudovito življenje za male Ioe

Njen dan je bil vzrejen med divjimi
kislicami.

Jokal je, ležal vznal in mežikal.
Potlej, potlej tihožilje z bikovo glavo.
Kot nekoč v pradačnih časih.
Nekoč v pradačnih časih so jo videli,
so jo slišali v zglajenem nohtu
in so zanj jokali: Io v vrtu,
v palmovem vrtu dorašča v smrt in tiho
zori.

Blagoslovljena je zemlja, ki jo drži za
vrat.

V palmovem vrtu so jo slišali upiti
in so hiteli v drug čas.
Oprtana z luno je Io približujoče se
središču
in je vzhod in zahod usakdanjega
življenja.

Oprtana z luno, s časom med krempljci
svetu nasproti trhla Io leti,
ve, da čas smrti je daleč, a bil je že tu.
Mrlič v capah čakajo
in travniki iščejo svoje prednike,
ki so že kdaj potleli po naših pečeh.
Io živi svojo in našo prihodnost.
Zeusova ljubica bo skotila Epafa.
O naša bit v predpotopnem luskiju,
čprav upijemo: Ah ne, saj ta
je preveč umazana!

I. epilog za Egido

Smrti
ni do ljubezni,
smrti
ni do sovraštva,
smrti
do besede ni,
niti do včerašnjega
niti do jutrišnjega
ker je vbeseditev
nemih predorov
začasnega, zasilnega časa,
slojev njegovih,
najmanj trpečih zaradi
brezramenske podobe.
(Ko bom gostitelj smrti,
priganjalke naših čutov
in postankov sredi
omrzelega čakanja,
me bo vprašala:
Čemu kamnita
ovojnica duše,
si človek ali kamen,
me bo vprašala,
zdaj ptica pevka,
zdaj ujeda,
zdaj mati, žena,
me bo vprašala,
čemu pa si gostitelj moj,
s čim me pa gostiš,
če ne s telesom svojim!)
In je smrt
presajanje molka
iz upodobitve v upodobitev,
iz dežele v čas,
iz časa v deželo;
in je preselejevanje
nečitljivih znakov duše,
ki je zapisana
v telesnino
brez žgočih čutov,
v oholega maloha
brez vere
in v trpki dan
brez sipkega joka.

(Pokrajina donosi noč
in se zdani.
Sledi odkritje dneva.
In sto besed zaprede.
A vsaka rosna kaplja
je odlitek
gorja, ki je za nami.
In v jutru tem otipaš
list
in tipaš dalje:
list za listom,
vejo, deblo.
Pa saj ne veš,
da tipaš sebe.
List si ti
in veja ti
in deblo ti.
Kdor bi potrgal liste,
bi te ranil.
Kdor bi polomil veje,
bi te mučil.
In ti veš le to,
da si zadet.)
Pesem smrti
je bič
in je kazen.
Zato. Prav zato.
Sipina zvoka.
(Naslani se name, svet,
se slepiš.
Izkrči mojo dušo
svoji žalosti v veselje!)

Nika Hafner:
Doprsni kip Prežihovega Voranca

II. epilog za Egido

Jalov je bes razzemljiti ozemljeno.
Neodmeven je
vedno čuječi preklic naše biti.
Zunajčloveška izračunljivost, pretehtanost
zmage
ostaja Heraklitov nedolžni blebet.

Pesem in njena sestra Logos
se učlovečita vsak decenij;
in se vrtinčita pot in smer,
dež in prah biti,
rujeta se, ubijata vosek in luč,
jadro in žezlo.

Leta in leta hropeš v bajti mesa,
v vegasti, zadimljeni kamri krvi.
Spokončanimi vojskami pesmi.
Zeleni prsti minulosti
in prikazni prihodnosti —
vse te guga in strasa
iz kože
kakor iz vreče.

Sestra pesmi Logos
pada vate kakor mlinski kamen,
zaide vate kakor bogomoljka,
svojo pot po tebi trebi neusmiljeno,
kruši te, ruši,
ti jo prekolneš,
junačiš se, a v resnici
si se predal že
v materinem telesu.

Logos te hoče, mrmrajo vojske pesmi,
sestra pesmi hoče tvojo bajto mesa;
zahteva desetino in zahteva tlako
za to, kar si napravil iz sebe,
zahteva polovico in vse
in primorala te bo,
da jo boš klical Velika,
da ji boš rekel Mati.
Sestra pesmi te hoče, a ti hrumiš:
Ven iz mojega telesa;
razsvetliš se z materinimi znamenji
in v tebi se zasliši
pesem premaganca.

Pesem pa ni hlimba, temveč rešitev,
stopničasto upanje,
da ne razdamo
za vodo in kruh
vseh svojih prvin,
a gorje,
ker ne zmaga.

NOVATORSTVO NI SAMO SEBI NAMEN, AMPAK POGOJ ZA RAZVOJ DRUŽBE

Vsak delovni človek in prizadeven državljan lahko največ pomaga sebi in družbi s tem, da poleg svojih rednih delovnih dolžnosti z redno in trajno aktivnostjo koristno uporabi svoje sposobnosti za iskanje novega in boljšega na delovnem mestu ali v svoji vsakdanji okolici. Lastnost za odkrivanje neznanega je dana vsakemu. Vprašanje je le, kako to posameznik uporabi ali izkoristi. Potrebno je le malo spodbude, nekaj več samozaupanja ali tovariške pomoči pa lahko vsak zapusti tudi kaj trajno koristnega. Eno od področij človeškega snovanja in razvoja je tudi tehnična inventivnost — novatorstvo in izumiteljstvo.

Dejstvo, ki ga ni mogoče zanikati, je, da na tem področju tako posamezniki kot družba nismo opravili zrelostnega izpita in pokazali sposobnosti, da se razvija vzporedno s splošnim razvojem človeštva. O vzrokih in zavorah za tako stanje je bilo že dovolj rečenega.

Moj namen ni sociološko obravnavati novatorstvo in izumiteljstvo. Rad bi le povabil čimveč delavcev in občanov vseh poklicev k sodelovanju pri delu Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav — DIATI Jesenice, ki je tudi eden od členov ustvarjalne verige in razvoja ideje kot osnove procesa inovacije.

Društvo bi rad predstavil najširšemu krogu bralcev, tako da bodo seznanjeni z njegovim obstojem in delovanjem. DIATI Jesenice so ustanovili leta 1959 takratni zanesenjaki in poštvovalni novatorji: Bernard, Kavčič, Pikon ter ostali, ki naj mi opustijo, če bodo ostali neimenovani. Ob ustanovitvi je društvo šlo 60 članov. Od leta 1970 pa do danes pa se število naših članov hitro dviga in šteje danes 170 članov. Naš cilj pa je, da bi bili vsi aktivni novatorji jeseniške občine naši aktivni člani. Posebej pogrešamo članov iz delovnih organizacij izven železarne Jesenice. Pri tem sicer obstaja malenkostna formalna zapreka, ker v drugih jeseniških podjetjih novatorjem ne posvečajo potrebne pozornosti, ne materialne in ne moralne. Ne vem, kaj delajo na tem sindikalne organizacije, ki naj bi bile nosilec družbene akcije na tem področju. Sicer pa je tudi železarna Jesenice edina delovna organizacija v Sloveniji, ki stalno zagotavlja našemu društvu odredena finančna sredstva, to je 15 odstotkov od izplačanih odškodnin novatorjem v Železarni. Mislim, da ni treba posebej opisovati koristi in družbene potrebnosti društva, ki se je že marsikdaj izkazalo kot zaščitnik interesov novatorjev kot posameznikov in kot pobudnik ustvarjalne miselnosti članov. Sicer nam še niso dane vse možnosti za delo in razvoj, oziroma zaradi različnih vzrokov tudi teh možnosti ne izkoristimo dovolj.

Take aktivistične misli je zelo enostavno zapisati, toda dosti težje uresničiti, saj je vse prevelika zakoreninjenost zaviranih naziranj, ki segajo globoko v sociološko strukturo naše družbe.

Sam že precej časa zagovarjam mišljenje, da se verjetno ravno v slabem pulzu inovacije v katerikoli družbi odražajo vse njene slabosti. Drugih razlag zaenkrat res nimamo.

Na obnem zboru DIATI — Jesenice letos maja smo sprejeli delovni program, ki nas zadaljuje za večjo aktivnost in ima sledečo vsebino:

— Pridobiti moramo več članov, tako da bo vsak novator tudi naš član. To bi izvedli preko zadolženih članov odbora iz posameznih TOZD.

— Stalno spremljati vse ukrepe, ki obravnavajo status in družbeno vrednotenje novatorjev ter njihovega dela ter pri tem aktivno sodelovati. Istočasno moramo pomagati članom pri nagrajevanju njihovih predlogov ter izkoriščanju ugodnosti po veljavnem pravilniku.

— Izvesti, oziroma organizirati moramo način dela in sodelovanje novatorjev v aktivih, TOZD in drugih organizacij, vendar ne zabijati enotnost društva. Delitev aktivnosti po TOZD moramo smatrati bolj kot način dela za večjo povezavo članstva in novatorjev ter za aktivnejši vpliv na delovanje društva.

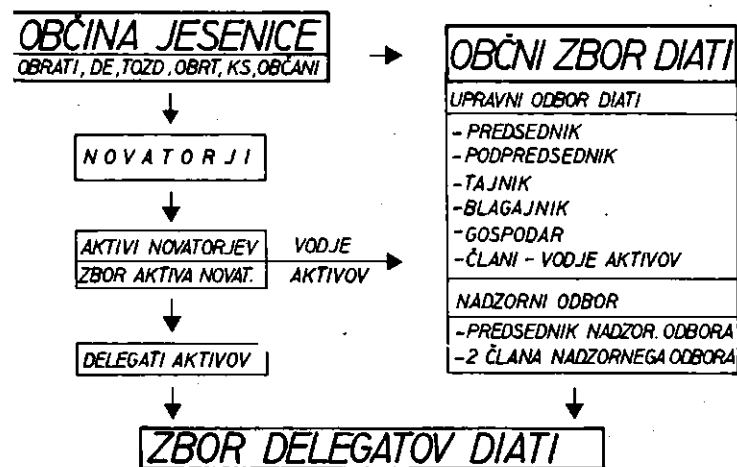
— Na vsak način moramo izvesti način kontakta z idejami novatorjev in bolj sodelovati pri realizaciji in sestavi predlogov ter v ta namen kontaktirati s komisijami, odbori za gospodarstvo in odborom DSZ. Stiki s pristojnimi službami morajo biti pristnejši in obojestranski.

— Naša družbena in solidarnostna naloga je dobiti stik z ostalimi podjetji jeseniške občine in prispevati k splošnemu razvoju novatorstva v drugih podjetjih.

— Z večjo in širšo aktivnostjo moramo prispevati k družbeni afirmaciji in pomembnosti našega društva in v ta namen ustvariti primerne direktne oblike sodelovanja z drugimi strokovnimi, izobraževalnimi in družbenopolitičnimi organizacijami.

Da bomo kos tem nalogam, mora

ORGANIZACIJSKA SHEMA DIATI JESENICE

Sem sodi tudi premajhna zavzetost in neangajiranost novatorjev samih, ki so preveč nagnjeni k individualizmu. Vprašanje je tudi, če je društvo našlo najkrajše in neposredne poti pristopa k svojim sedanjim in bodočim članom. Ne vemo še zagotovo, ali je glas društva tudi glas novatorjev.

Na naše družbene dejavnike padajo pogosti očitki, da niso ustvarili ugodnega ozračja za razvoj novatorstva. Lahko pa se vprašamo, ali je množičnost pritiska v tej smeri dovolj močna in ustvarjalna. Občutek imam, da je bil na obeh straneh vpliv subjektivnih sil vse preveč ozeke in je izhajal le iz zasebnih pobud. Pri tem ne izvemam ne gospodarske zbornice, ne sindikata in ne zveze izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav.

Začrtati si moramo nekaj novih poti, ki naj v končnih rezultatih dajo podjetnejšo in bolj ustvarjalno ozračje za razvoj inovatorstva. Vsekakor pa je že čas, da izplovemo iz drobnjarkarstva, ozkega rokodelstva, strokovne ljubosumnosti in zaplotniškega zavdanja. Prevladati morajo racionalni argumenti in racionalna tehnično-ekonomska miselnost.

pri realizaciji aktivno sodelovati čimveč članov. Zato mora delo društva zaživeti po aktivih, ki se lahko formirajo po željah novatorjev, in to po strokah ali lokalnem načelu. Organi društva pa morajo delovati preko delegatov iz novatorskih aktivov ter zastopati njihove interese. V informacijo je priložena shema zamišljenega delovanja društva, ki je dovolj enostavna, funkcionalna in dopušča velik vpliv članov ter mora pokazati resnično željo novatorjev za aktivnim sodelovanjem. Do naslednjega občnega zbora moramo vsekakor biti pripravljeni na spremembo statuta v tej smeri. V tem času pa naj zaživijo aktivni novatorjev povsod, kjer je taka potreba in želja, čeprav se ne smejo preveč drobiti. Novatorjem predlagam, da bi se organizirali po sledečih aktivih:

Vodja aktivna Franc Seljak
Edo Kavčič
Jože Beguš
Jože Kastelic
Božo Bartelj
Jože Arh
Franc Mlakar
ni določen
aktiv novatorjev
Skupni službi
VET Jesenice
VET Javornik
valjarna Bela
valjarna Javornik
talilnica
predelava
v podjetju (TOZD)
ni določen
samostojnih članov DIATI

Seveda se bodo sčasoma verjetno formirali še drugi novatorski aktiv, če bo aktivnost to potrebo nakazala. Od vodij aktivov pričakujemo, da bodo aktivno sodelovali pri razvoju novatorstva na svojih področjih in v delu komisij in samoupravnih teles, ki se s tem ukvarjajo.

Vodje aktivov lahko samostojno vpisujejo člane društva, saj je edini pogoj za članstvo avtorstvo vsaj pri enem priznanem predlogu. Le tako bomo pridobili čimveč aktivnih sodelavcev, ki bodo v svojem okolju spodbujali reševanje tehničnih problemov in jih prenašali naprej do razpisov. Upamo, da se bo tako novatorska dejavnost dovolj razmahnila. To pa je osnovni namen našega društva.

Zbor delegatov DIATI bo imel iste pristojnosti kot občni zbor članov, le da se bo sestajal ob delovnih potrebah in ne le za obnovo upravnega odbora. Predlagano je, da se na vsakih pet članov aktiva izbere enega delegata, ki bo zastopal stališča aktiva.

Tako nas v prihodnjem obdobju čakajo dokaj velike naloge in obveznosti, ki pa bodo izpolnjene le z večjo aktivnostjo sedanjih članov UO društva.

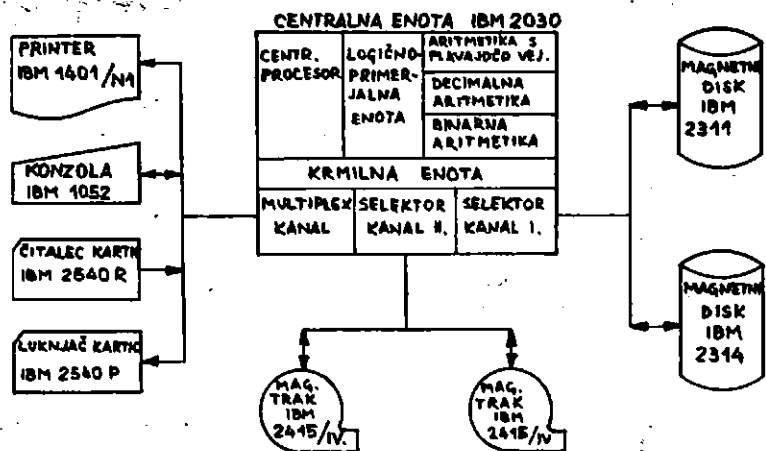
Društvo je naredilo že prve korake za ožji kontakt z avtorji v obliki posvetovalnega servisa enkrat mesečno in pravilno bi bilo, da se ga vsi poslužujemo in šele nato kritiziramo, da avtorju pri delu nihče ne pomaga.

Na koncu naj avtorjem tehničnih izboljšav še enkrat poudarim, da društvo brez njihove večje aktivno-

sti ne pomeni dosti in da bomo le z veliko večjim sodelovanjem izpolnili osnovno družbeno vlogo, ki jo imamo. To je, povečati razvoj materialne osnove naše industrije in podariti družbeno vrednost delavcainovatorja.

Predsednik UO DIATI:
Janez Faletič ml.

SISTEM IBM 360/30

RAČUNALNIK IBM 360/30

S tem člankom dopolnjujem začetno temo o obdelavi podatkov, ki je bila objavljena v Železarni št. 41 dne 17. 10. 1974. V nadaljevanju navajam nekaj tehničnih podatkov o sistemu, o delu sistema in dajem primerjavo z obstoječimi računalniki v naši panogi.

Naš sistem je bil nabavljen pred petimi leti pri ameriški firmi IBM, to je pri največji firmi za računalnike (izdela okrog 70 % računalnikov na svetu). Na koncu preteklega leta je bilo dodatno nekaj novih diskovnih enot, ostalo je nespremenjeno do danes. Sistem sestavljajo: centralna enota, enota trakov, enota malih in srednjih diskov, pisalni stroj (konzola), čitalec — luknjalec kartic in tiskalnik. Shematsko so prikazani na sliki.

CENTRALNA ENOTA — IBM 2030

Velikosti 65546 bytov spomina (Byt je enota za shranjevanje enega znaka), sestavljena pa je iz procesorja, logično-primerjalne enote, krmilne enote, multipleks kanala in dveh selektor kanalov. Za računanje obstajajo trije načini: decimalni, binarni in način plavajoče vejice. Hitrost centralnega spomina 1.5 mikrosek. za branje/pisanje 1 byta. Kapaciteta 65546 bytov (64 k) omogoča normalno delo z enim programom, premajhna pa je za delo z več programi in za delo s terminali. S sistemom plavajoče vejice lahko računamo z velikostjo rezultatov od 10⁻⁴³ do 10⁻⁴⁴. Kanali služijo za prenos podatkov na zunanje spomine (diske, trakove) in iz njih. Hitrost multipleks kanala je 70.000 bytov/sek., selektor kanala pa do 1,3 milij. bytov/sek.

MAGNETNI DISKI so zunanji spomini, na katerih shranjujemo podatke. Imamo štiri enote diskov IBM 2311 s kapaciteto 7.250 milijonov bytov (skupaj 29 milij.), hitrost čitanja ali pisanja znaša 176.000 bytov na sek., in šest enot diskov IBM 2314 s kapaciteto 29.176 milij. bytov (skupaj 175.056 milij.), hitrost prenosa je 312.000 bytov na sek. Pristop do podatkov je lahko zaporedni ali pa direktni. Kako velika je kapaciteta diskov: za podatek o stanju materiala in rezervnih delov (skupaj okrog 85.000) rabimo en disk (29 milij. bytov).

MAGNETNI TRAKOVI — IBM 2413/IV so tudi zunanji spomini, na katere shranjujemo podatke. Imamo eno enoto z dvema napravama za pisanje in čitanje. Kapaciteta je do 40 milij. bytov (treh dolžin 720 m) in hitrostno čitanje/pisanje 30.000 bytov na sekundo. Od diskov se razlikujejo po tem, da na traku ni mogoč direktni pristop do podatkov. Služijo največ za arhiviranje podatkov, ker je nosilec podatkov — trak sorazmerno poceni.

RAČUNALNIKI V ŽELEZARNAH

Tabela št. 2

GOSPODARSKA ORGANIZACIJA	TIP računal.	Leto instal.	Centralni spomin		Zunanji spomini		Tele-processing enote
			Velikost	Hitrost	Diski	Trakovi	
Železarna RAVNE	IBM 370/135	XI. 73	144 K	0,200 mikro/sek	5 x 100 milij. bytov	2	3
Železarna SISAK	UNIVAC 1106	72	786 K	0,250 mikro/sek	4 x 120 milij. bytov	4	23
Železarna ZENICA	ICL	74	800 K	0,300 mikro/sek	3 x 28 milij. bytov		
Železarna SKOPJE	IBM 360/30	72	64 K	1,500 mikro/sek	3 x 100 milij. bytov		
Železarna NIKŠIČ	IBM 370/135	75	96 K	0,200 mikro/sek	6 x 28 milij. bytov	2	
Železarna JESENICE	IBM 360/30	69	64 K	1,500 mikro/sek	4 x 7,5 milij. bytov		

* Podatek ni znan

V tabeli številka 2, prikazujem pomembnejša večja področja in porabljene čase. Podatki so vzeti iz desetmesečnega povprečja tekočega leta. V tabeli št. 2 pa prikazujem velikost in sestavo računalnikov v naši panogi.

Za nadaljnji razvoj obdelave in za vključevanje področij, zlasti za tekoče spremljanje in vodenje proizvodnje, je obstoječi sistem premajhen. Premajhen je tudi za evidenco celotnih služb (npr.: vodenje saldakov v povezavi z nabavo in prodajo itd.). Tudi proizvajalec računalnikov — firma IBM ne razvija in ne izpolnjuje programov za sistem 360, ker je prešel na novo serijo računalnikov 370 in že pripravlja serijo 380.

V drugih podjetjih iste panoge so prišli do zaključka, da potrebujejo večjo enoto centralnega spomina zaradi možnosti priključevanja enot — terminalov po obratih in službah. To tudi dokazujejo podatki v tabeli št. 2, iz katere lahko ugotovimo, da imajo njihovi računalniki večjo centralno enoto.

Ta ugotovitev nas mora spodbuditi, da bomo organizacijsko pripravili našo nadaljnjo obdelavo in podatke enotno uredili v banko podatkov. Proizvodnjo moramo spremljati s procesnimi računalniki s pomočjo terminalov. To pa pogojuje nabavo večjega in hitrejšega računalnika.

Tabela dokazuje, da zaostajamo za razvojem (2—3 leta). Mišljenja sem, da je naloga vseh, da s skupnimi močmi ta izostanek nadoknadimo. Z razvojem celotne železarne moramo napredovati tudi na tem področju in koristiti dosežke računalniške tehnike ter priti na vodilno mesto kot smo bili pred dvema letoma.

Karel Tramte

PODROČJA OBDELAVE IN PORABLJENI ČAS

Tabela št. 1

PODROČJE	Ure na mesec		CPU ure v %
	strojne	CPU*	
Osnovna sred.	19	13,30	4,49
Osebnidoh.	49	37,07	12,50
Material in orodje	64	44,29	14,95
Izdelki in polizdelki	26	20,18	6,80
Rezervni deli	9	7,20	2,43
Stroški	22	17,34	5,86
Planski stroš.	48	37,43	12,62
Prodaja izdel.	81	59,00	19,90
Obrab. valj.	35	25,15	8,17
Bela	1	0,96	0,32
OTK 2400			
Statistični programi	34	16,87	5,69
Ostalo	11	7,75	2,62
Tuji naročniki	12	10,82	3,65
Vzdrževanje	12		

* CPU — čisti čas dela centralnega spomina

Spomini na našo revolucionarno preteklost

IVAN JAN

Iz knjige: DRAŽGOŠKA BITKA

BELA NEVARNOST NA MOŠENJSKI PLANINI

4

Nekaj borec, ki so se zunaj koč hoteli prebiti iz obroča, je začutil, kako so se jim Nemci približali in jih začeli obmetavati z ročnimi bombami, ki pa so na srečo padale tako, da so držale visoke oblake snega in zapuščale temne luže. Partizani so napadalec ustavili z nekaj bombami, ki pa tudi niso zadale ciljev. Preboj se tudi zdaj ni pospevil in partizani so se morali vrniti v notranjost.

Koča je vedno bolj spominjala na klanico: po tleh je bilo vse krvavo, imeli pa so le nekaj majhnih obvez in zdravil za prvo pomoč. Položaj pa je bil od trenutka do trenutka slabši, kajti ranjencev je bilo čedalje več. Nosili so jih v klet, ki ni bila čista in v njej ni bilo topleje kakor zunaj.

Večina tovarišev je bila prevzeta od prepričanja, da iz tega groba ne bo nihče prišel več živ. Kljub temu pa so se našli trije tovariši, ki so stopili k loncu s fižolom, stojčim na štedilniku. Potegnili so žlice in slastno začeli otepali napol kuhani fižol. Na opozorilo, naj se ne izpostavljajo še večji nevarnosti, je eden rekel:

«Če že moram takaj poginiti, naj se vsaj sil poslovim od življenja!» In niso nehali, dokler lonec ni bil prazen. (Tine Rihtaršič, prav tako.)

Partizani so se večkrat poskušali prebiti, toda zaman. Ostalo jim je edino upanje, da se jim bo to posrečilo zvečer, kakor je bilo v takih primerih običajno. Po kratkem posvetovanju so sklenili, da se bodo začeli prebijati, ko se bo zmrznilo.

Pri tem so na tistem še vedno upali, da jim bodo pomoči prihiteli na pomoč tovariši s Kališnika, istočasno pa so bili v skrbeh za zasedo pod kočo, ki je po njihovem mnenju ostala zunaj nemškega obroča. Pa tudi jezili so se nanjo, zakaj Nemci ni opazila dovolj zgodaj in udarila po njih, da bi tako opozorila tovariše na nevarnost.

Ko se je znočilo, je bil položaj že dokaj kritičen. Razen nekaj mrtvih so imeli partizani pet nevarno ranjenih, ki jim z ničemer niso mogli pomagati. Tolažili pa so se s tem, da se bodo končno prebili. Ze iz izku-

senj so vedeli, da se Nemci zvečer umaknejo, kar so delali celo v Dražgošah.

Kljub mesečini, razliti v jasni noči po zasneženem pokrajini, so partizani tregali poskus, da bi se prebili. Toda Nemci so udarili po njih in jih vrgli nazaj. Napadalec se torej z nočjo niso umaknili! To pot so očividno nameravali stisniti partizane v klešče in jih uničiti. Obkoljeni v koči so spet udarili nazaj, da bi jih zadržali, kajti nekaj skupin Nemcev se je že večkrat močno približalo koči. Zdaj so partizani že vedeli, da imajo opraviti s smrtno usodno odločbo, ki jih varujejo beli plašči. (Tine Rihtaršič, prav tam. Jože Galičič, ustna izjava, kakor pod 7.)

Med razgibanjem rafalov so tovariši po nekaj urah tudi oghušeli. Borec zgoraj, ki so streljali, niso več razločevali, kdaj govore tiho, kdaj glasno. Kričali so tako, da so jih tovariši spodaj neprestano opozarjali, naj molče. Nemci so dobro vedeli, kje so in temu primerno so postavili tudi svoje strojnice. Tako tudi ponoči ni bilo treba drugega kot pritisniti na petelina, pa so rafali udarili natanko na kočo, in še natančneje, v njena vrata. (Ive Šubic, prav tam.)

Zaseda na drči v smeri Savske doline je bila kakor običajno budna tudi tisto popoldne in popoldne. Okrog dveh je zastajala streljanje. Motil pa jih je odmev, da ni mogla takoj ugotoviti, kje poka. Najbolj čudno pa bi se partizanom zdelo, če bi pokalo pri koči, kajti tja je držala samo skojena pot s Kališnika, in pot, kjer so bili pripravljeni v zasedi. Po celem zaradi visokega snega res ni bilo mogoče hoditi.

Če so hoteli ugotoviti, kje poka in kdo strelja, je bilo treba priti do koč. In to so tudi storili. Čim bolj pa so se ji bližali, tem bolj je pokalo. Bilo je jasno, da so Nemci napadli kočo.

Le od kod? Oni niso videli žive duše!

Previdno so se borec bližali koči in pri tem uleteli na nemški obroč. Pot do koč je bila zaprta! Vendar pa so se ji močno približali, ne da bi

nih Nemci opazili. Pokalo je tako, da so lahko tregali nekaj ključev proti koči, ko ni bilo mogoče razločiti streljajev strela!

Zaseda je potem sklenila, da morajo najti pot nazaj na Kališnik in tam čimprej povedati, kaj se je zgodilo na Mošenjski planini.

Hodili so in hodili, se ognili planini in prisopli v bataljon. Komandirju Jaki Bernardu so povedali, kaj se je zgodilo in komandir je naglo ukrepal. (Franc Tavčar, Rafael Buh, Valentin Hren, Pavel Rihtaršič: pismene izjave, januarja 1960, arhiv Pokraj. muzeja Kranj, fasc. 12-13.) Odločil se je za mladega prostovoljca, skromnega in pogumnega Donata Demšarja, ki je bil pozneje med rednimi pohvaljenimi junaki, in je že 9 dni kasneje padel pri Mihu. Priskrbeli so mu bel plašč in ga po nemškem zgledu napotili na Mošenjsko planino.

Komandir Bernard je Donatu naročil, naj se splezi na Mošenjsko planino ter Pečniku in Bičku sporoči. Kdo ga pošlje, potem pa naj skuša popeljati iz koč po isti poti, po kateri bo tja prišel on. Seveda, če se mu bo posrečilo.

Fant je odšel na pot proti uru oddaljeni Mošenjski planini. Ni mu bilo lahko, ko se je začel bližati pokanju, a Nemci ga v belem plašču niso opazili, on pa jih je videl na položajih. Tako je srečno dosegel svoj cilj. Pečnik je fanta poslušal. Toda kaj jim je to pomagalo. Saj so s tem že poskušali, pa se niso mogli prebiti. Brez pomoči ne bo šlo. Pečnik in Biček sta fanta spet poslala nazaj na Kališnik s sporočilom, naj jim pošljejo pomoč, ker so tesno obkoljeni in ne morejo nikamor. Hkrati sta mu naročila, naj Bernardu pove, da imajo že tudi nekaj mrtvih in ranjenih!

Pogumni kurir je spet odrinil tja, od koder je prišel. Toda Bernarda in ostalih tovarišev ni več našel na Kališniku; medtem so se namreč premaknili globlje v Jelovico. Donat jih je nekaj časa iskal, a se je trudil brez uspeha. Ostal je sam, zato se je spet vrnil k obkoljenim tovarišem na Mošenjsko planino. Ob njegovi vrnitvi so tovariši kar začeli od presenečenja. Že drugič je brez strele prišel skozi ognjeni obroč! (Ive Šubic, prav tam. Jože Galičič, kakor pod 7. France Biček, ustna izjava decembra 1959.)

— In kaj še? je rekel utrujeno. In spet šum, svetel šum. In komaj zaznaven šepet, da naj se sleče.

— Ne! je odmajeval. Ne!

Tišina. Hip, dva, in spet na tisoče svetlih ust iz tišine, ko da vre po njeni gladini dež.

Sleče! Sleče!

Zakaj, sliši odmev v sebi.

Svetle prikazni zagomazane, z vseh strani ga popadejo in ga hočejo odnesti.

Kam?

Pogleda se je dotaknil prst mraka. Odmaknil je glavo iz kota, otipal enkrat še z njo steno in se pobral. Glasovi pa so se prerivali v njem in ga potiskali k ograji. Ves zbit se je je oprijel. A čudno, ni se občutil ob ograji, občutil se je tam, kjer je bil prej. V toku.

Slonel je in gledal v bukovje, ki se ga je polasčal mrak. Mrzel, jesensko rjav. Zdaj so bili tudi glasovi v njem, rjavi. Hiteli so v kot in mu od tam govorili, naj se prime za ...

Ne! je odmajal.

Ne? se je slišal vprašati.

Ne.

Pa spet: Moli! Moli! Imaš za kaj ... Za internacijo.

Internacijo! je dihnil.

Za onih pet:

Pet.

Za brata.

A?

Vem, vem, je čul. Ta bi te dal ustreliti, pa ti je justifikator povedal, da bi rešil svojo mater, ki je bila na spisku za na Rab. In si samo zamenjal imeni.

Bolje, ko da bi ga dal ubiti.

Bolje! Bolje!

In zdaj je živ.

Ziv.

Pa moliva!

— Debeve se je prekrizal in dahnil: — V imenu Boga Očeta in svetega duha ... O ... Kaj? O ... Oče naš, ki si v nebesih ... Ti ... Ki si ... Ki ... i ...

Zanihal je čez ograjo, se ritensko odtrgal in se tuleč zaril v vojaški plašč. Dušil je glasno dihanje in bolečino, ki se mu je trgala iz ust. Vroča in smrdeča slina se mu je razlezla po obrazu. Strašen in široko je grgal iz nje. Kmalu pa je samo še tulil v dolgih in globokih izdihih.

PAVLE ZIDAR

23

SVETI PAVEL

Čez čas se je začel spet poslušati, še nekajkrat je naglas zdihnil, potem pa pomolil iz blaga vroči in razkuhani obraz. Odsotno se je zastrmel v mrak. Ni ga videl, čeprav se je skoro naglas zarival v zvon. Občutil je samo njegov hlad, ki je dišal po sprhnobi listja in lesa.

Zagledal se je v zvon. Široki obod se je ožil in ožil, dokler ni bil samo še cev, ki se je namerila vanj. Tam daleč, tam, tam je čutil neznano oko, ki ga mrzlo motri.

Sekunda, je hotel reči.

In še ena, da te ni.

Da te ne bo jutri, pojutrinjsem, to in še drugo leto? Bo pa cerkev svetega Pavla, jelševska lipa, grape in jeseni v njih, jeseni v teh vinogradih? Vse bo, kot je bilo prej, in s tabo ne bo nič minilo?

Nič!

Kakšen sen mora biti to, da se ga vse v hipu privadi! Spiš! Ljudje rečejo, za zmerom. In ne zbudi te kosa, ki vrši med travo, ne otrok, ki joka, ne voda pod kapom. Ti spiš.

Nenadoma je začutil, da mu gre na smeh, ko da je našel vse tisto, kar so mu prej joki izbičali iz telesa. Nevsakdanji nasmech mu je trgal iz oči občutke o njegovi dvojnosti. Bil je znova cel in miren. Slišal in občutil je le samega sebe. Bil je lahak kot hlap.

Mrak se je bil že preveč skalil, da bi videl tramovje nad sabo. Morda je bilo samo še nekaj trenutkov do noči. Ali pa bo nocoj rjava in topla kakor prenog.

Skozi odprtine in mimo zvona in njega so utripali netopirji. Slišal je, kako cefrajo zrak. Videl jih je, kako se odražajo od neba kot črne padajoče smeti.

(Se nadaljuje)

JOŽE VIDIC

10

RADOVNA GORI

Smrt dveh družin v Tončkovi hiši naj bi nastopila razmeroma hitro, to pa se ne ujema z izjavami drugih prič, ki so še dolgo slišale obupne krike otrok iz Tončkove hiše.

Ko so Nemci zapustili Radovno, se je Franc previdno približal Tončkovi hiši, v kateri je našlo smrt 11 vaščanov. »Se vedno je močno grmel«, se spominja Franc. »Videl sem trupla, ki jih je objemal plamen goreče hiše. Brez moči, da bi pomagal vaščanom, sem se zbežal, prestrašen in potrtn napotil proti domu. Je kdo v naši hiši zgorel, sem lovil misli, obenem pa brezupno kričal prek senožeti: Hej, je še kdo živ v vasi? Oglasite se, ljudje! Nemci so odšli! Glas je votlo odmeval med hribi in se izgubljal v dimu goreče vasi. Nazadnje sta me v daljavi zaslišala brat Jakob in partizan Ivan Vovk-Zivan. Z bratom sva se napotila proti domači hiši, ki je še vedno gorela. S solznimi očmi sva nemo zrla v rojstno hišo. Takrat še nisva vedela, da so v naši hiši zgorele štiri osebe. Tudi pri sosedu Klemenu je še vedno gorelo. Tam sta v hiši pogorela dva brata. Pri nas in pri Klemenu smo bili večji kmetje. Pred požigom so Nemci iz naše in Klemenove hiše odpeljali 50 glav govedi in več kot deset prašičev.«

Zgodaj zjutraj naslednjega dne so iz Zgonje Radovne prišle starejše ženske z otroki. Brskale so po pepelu in iskale posmrtno ostanke sorodnikov ali pa znancev. V mnogih hišah je še vedno tlelo, pa so pogorišča pihali z vodo. Toda ljudje tudi pri tem svetem opravilu niso imeli miru. Okrog devete ure popoldne je spet pridivalo v vas kakih 400 esesovcev in domobrancev (zanesljivo vemo, da jih je bilo nekaj iz Lesca).

Pangerčev Franc je pri domači hiši pravkar izbrskal dve ožgani okostji, ko so vas znova obkolili Nemci. Franc tokrat ni imel sreče. Obkoljen na pogorišču domače hiše, ni imel časa za beg.

Med Nemci je Franc opazil znan obraz. Bil je to Murnik, belogardist iz Lesca. Njega in njegovega brata je gestapo poslal kot volhuna v partizane. Ta, ki je zdaj stal pred Pangerčevim Francem, se je v partiza-

nih dokopal celo do kurirja oblastnega komiteja za Gorenjsko. Razumljivo je, da je na tem položaju lahko mnogo koristil svojim policijskim in obveščevalnim šefom na Bledu. Preden so ga razkrinkali, je pobegnil in svoje umazano izdajalsko delo nadaljeval pri beli gardi.

Murnik in Franc sta se v partizanih večkrat srečala, saj je bil Murnik kurir, Franc pa znan aktivist in član okrožnega komiteja OF.

»Kje je Mitja?« se je Murnik osorno zadržal v Francu, pri tem pa je mislil na Ivana Gašperina-Mitja, sekretarja okrožnega komiteja. »Ne vem,« je odvrnil Franc, medtem pa ga je Murnik že udaril z brzostrelko. »Vprašal sem te, če je Mitja še v brunarici na Mežakliju?« je Murnik ponovil vprašanje. Murnik je dobro vedel za nekdanji sedež okrožnega komiteja, saj je bil kot partizanski kurir večkrat tam. Ker mu Franc ni odgovoril, ga je spet udaril, nato pa odlekel k nemškemu oficirjem, ki so stali na travniku nedaleč od hiše. »Ta človek je delal bunker za okrožni komitej,« je rekel Murnik oficirjem, »on ve, kje je sekretar komiteja, kje so sedeži drugih organov OF; on ve vse.«

Oficirji so si šepetaje nekaj dopovedovali. Kovali so načrt, kaj naj naredijo s Francem in kaj z otroki in ženami, ki so jih prignali na travnik. Nemcem ni bilo dovolj, da so prejšnji dan popolnoma opustošili vas in pobili vaščane. V gozdu so ujeli Valentina Rihtaršiča, gozdnega delavca, ki je sicer živel v Krnici pri Gorjah, in ga ustrelili.

Po zločinu se je oficir obrnil k ženskam in zlobno rekel: »Ta mož tukaj,« pri tem je s prstom pokazal na Francu, »gre z nami, da nam pokaže, kje je taborišče okrožnega komiteja. Če nam bo pobegnil, vas bomo postrelili.«

Kdo ne bi verjel grožnji, saj so kar dva dni zapored dokazali, da so pripravljeni nadaljevati moritve. Franc ni imel izbire. Bil je za talca. Če bi skušal pobegniti, bi pahnul v smrt vse ženske in otroke, ki so iz sosednje vasi prišli iskati na pogorišče ostanke svojih sorodnikov. Franc je vodil kolono Nemcev proti

Vrhu na poključki strani, toda tako, da med potjo niso srečali nobenega partizana niti drugega domačina. Ko so se po brezuspešni hajki za terenskimi organizacijami vrnili v Radovno, so na žandarmerijo v Gorje odpeljali vse ženske, potem pa so jih po zaslišanju izpustili. Franca pa odpeljali na blejski gestapo.

V pisarni gestapa je belogardistični oficir vprašal Franca, če gre k beli gardi. »Sicer te homo ubili,« je namignil in potepal po pistoli. Poslali so ga k domobrancem v osnovno šolo Lesce.

PARTIZANSKI PEVSKI ZBOR IZ TRSTA NA JESENICAH

V okviru praznovanja dneva republike bomo na Jesenicah imeli še posebno lep kulturni dogodek. V soboto, 30. novembra, bo pri nas gostoval Partizanski pevski zbor iz Trsta. Čeprav je bila želja za ustanovitev takega zbora na Tržaškem prisotna že več let, saj je partizanska pesem združevala na vsakem koraku borca v nacionalnem in družbenem boju, pa je bil ustanovni občni zbor šele v februarju 1973. Kljub kratki dobi delovanja pa je zbor dosegel že vrsto lepih uspehov. S pesmijo, ki jo znajo podati še posebno doživeto, povsod navdušujejo. Iz njihovih pesmi zveni veličina našega boja in revolucije, v njih se zrcali težnja vseh naprednih ljudi za mirom in bratskim sodelovanjem.

S takimi željami pa 120-članski tržaški partizanski pevski zbor tudi prihaja na Jesenice. In že danes lahko zapišemo, da bo to osrednji dogodek prazničnih dni, ki bi ga ne smeli zamuditi. Partizanski pevski zbor iz Trsta, pod vodstvom Oskarja Kjudra, se bo na Jesenicah predstavil v soboto, 30. novembra, ob 19.30 v gledališču Tone Čufar, v nedeljo, 1. decembra, ob 10. uri pa bo pevski zbor svoj program izvajal tudi mladim poslušalcem.

V
dela,
ske sl
deleg
seja l
pripo
kratk

V
novaj

šol
ŠKR

stven
teljic

Preži
nega

skup
osnt
leto

Ost

o na

nja n

in d

podr

benih

politi

obrar

oblik

vseh

pome

vo p

lovni

za p

beno

Jeser

Po

dev s

logu

ne va

svetu

nem

staln

ki je

ne v

tudi

ukre

niso

za u

vršin

za ve

saj j

ljen

dobil

reput

bi m

torji

se d

posar

realiz

Po

bo p

stolp

Cest

TVD

UGOTOVITVE IN NALOGE NA PODROČJU GOSPODARJENJA V OBČINI JESENICE

V torek, 26. novembra, je bila tretja skupna seja zborov združenega dela, zborov krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Jesenice. Ob izredno dobri udeležbi, saj je od skupaj 96 delegatov seji prisostvovalo 85 delegatov vseh treh zborov, je skupna seja kljub obsežnemu dnevnemu redu potekala zelo hitro, ker so bile pripombe posameznih delegacij oziroma delegatov konkretne in kratke.

V prvem delu skupne seje so imenovali:

— za direktorja centra srednjih šol Jesenice profesorja Bratka SKRLJA;

— za ravnateljico vzgojno varstvene organizacije Jesenice vzgojiteljico Katro KOPLAN;

— za ravnatelja osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice predmetnega učitelja Lada BRISARJA,

potem ko so razrešili dosedanjega ravnatelja Andreja Pikona na lastno željo.

V samoupravne enote pri samoupravni stanovanjski skupnosti Jesenice so izvolili:

— v enoto za graditev Joža DOLENCA,

— v enoto za gospodarjenje s stanovanjskim skladom v družbeni

lastnini Franca KUNŠIČA in Magdo POTOKAR ter

— v enoto za družbeno pomoč Joža ROZMANA.

Z večino glasov so zavrnili predlog sklepa za povrnitev stroškov za udeležbo na seji razen povračila dejanskih stroškov prevoza.

Soglasno pa so z manjšimi dopolnili sprejeli odlok o podeljevanju plaketa kot posebnega priznanja posameznikom in pravnim osebam za izredno aktivno delovanje v sistemski ljudske obrambe in prizadevanja ter uspehe v vseh oblikah priprav splošnega ljudskega odpora na območju občine.

Na skupni seji so zatem delegati vseh treh zborov poslušali poročilo o devetmesečnem uresničevanju smernic družbenoekonomskega razvoja občine, ki ga je imel predsednik izvršnega sveta občinske skupščine Ivo Štavnčar, ki je v drugem delu poročila govoril tudi o programskih zasnovah družbenoekonomske usmeritve v leto 1975.

O poročilu in predloženih ugotovitvah in nalogah so zatem zbori razpravljali na ločenih sejah, kakor tudi o predlogu izgradnje zahodne priljučke ceste za naselje Kranjska gora v okviru dopolnitve programa komunalnih del za obdobje 1973 do 1976.

O poročilu in predloženih ugotovitvah in nalogah bomo več poročali v prihodnji številki.

KAKO BOMO GOSPODARILI V PRIHODNJEM LETU?

V petek, 22. novembra, je bila 21. seja izvršnega sveta občinske skupščine Jesenice, na kateri so največ časa posvetili razpravi o osnottku smernic družbeno ekonomskega razvoja občine Jesenice za leto 1975.

Osnutek vsebuje nekaj poglavij o nadaljnji krepitvi samoupravljanja na vseh področjih gospodarskega in družbenega življenja, naloge s področja gospodarstva, razvoja družbenih dejavnosti in skrbi za človeka, politiko in naloge s področja ljudske obrambe. Osnutek je bil v zgoščenih obliki posredovan tudi delegatom vseh treh zborov skupščine občine, pomenil pa naj bi osnovo za pripravo programov gospodarjenja v delovnih organizacijah in tudi osnovo za pripravo predloga smernic družbeno ekonomskega razvoja občine Jesenice v prihodnjem letu.

Poleg premoženjsko-pravnih zadev so na seji govorili tudi o predlogu ukrepov za izboljšanje prometne varnosti na področju občine. Pri svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je bila ustanovljena stalna komisija za varnost prometa, ki je pregledala vse prometne površine v občini od Ratač do Rodin in tudi pripravila pregled potrebnih ukrepov. Na seji izvršnega sveta se niso spuščali v posamezne predloge za ureditev cestno prometnih površin, za boljše označbe in s tem tudi za večjo varnost. Izrekli so le oceno, saj je pregled zares skrbno pripravljen in sklenili, da naj bi komisija dobila še potrebno verifikacijo pri republiški skupnosti za ceste, nakar bi morali z vsemi možnimi investicijami dobiti soglasje za prispevke in se dogovoriti, kdaj bi bilo mogoče posamezne predlagane ukrepe tudi realizirati.

Poleg tega so se še dogovorili, da bo predlog zazidalnega načrta za tri stolpce med železniško progo in cesto talcev, vzhodno od doma TVD Partizan na Koroški Beli,

javno razgrnjen od 28. novembra do 28. decembra. Načrt bo razgrnjen v avli skupščine občine Jesenice in v prostorih krajevnih skupnosti na Javorniku.

T. L.

TAKE CVETKE POGANJAJO SAMO NA MOČVIRJU PROTIMANJŠINSKE POLITIKE

Načela »divide et impera« (deli in vladaj) se je Avstrija že od nekdaj rada posluževala v svoji narodnostni politiki. Prav tako pa je to načelo priljubljen rekvizit njene manjšinske politike tudi danes.

Najnovejši razvoj na Gradiščanskem to dovolj jasno izpričuje. O stališčih, ki so jih zadnje nedelje izpovedali gradiščanski župani v svoji resoluciji k manjšinski problematiki, je možna le ena ugotovitev: take cvetke poganjajo samo na močvirju protimanjšinske politike. Kajti dvajset let po podpisu državne pogodbe zahtevati, naj prebivalstvo šele glasuje o tem, ali bi to pogodbo sploh izpolnili ali ne, je — da se milo izrazimo — skrajno nesramen poskus, da bi obšli izpolnitev mednarodnih obveznosti in s tem izpdkopali temelje, na katerih je zgrajena današnja Avstrija.

Druga »cvetka« z istega zeljnika pa je izjava, da pretežna večina gradiščanskih Hrvatov odklanja »formalistično« izpolnitev člena 7. Kako si ljudje, ki govorijo besedo asimilacija, sploh drznejo govoriti v imenu manjšine? Saj je vendar mednarodno uveljavljeno in priznano načelo, da more za manjšino govoriti le tisti, ki se k njej priznava in si prizadeva za njeno ohranitev ter vsestranski razvoj!

Seveda, v Avstriji in njeni manjšinski politiki sodobna in moderna načela še niso prodira. Tukaj še vedno veljajo nazaranja, da je večinski narod hkrati gosposki narod, druge narodnosti pa manjšine ne le v kvantitativnem, marveč tudi v kvalitativnem pomenu. Ta miselnost prevladuje v vsem, kar sodi v okvir neposredne protimanjšinske dejavnosti nemško-nacionalnih krogov; zasledimo pa jo vse prepogosto tudi v uradni manjšinski politiki.

(Slovenski vestnik Celovec, 22. 11. 1974)

PREKINITEV MANIFESTATIVNIH STIKOV Z AVSTRIJO

Na razširjeni seji koordinacijskega odbora za sodelovanje z zajedstvom pri občinski konferenci SZDL Jesenice, kateri so prisostvovali tudi nekateri predstavniki telesnovzgojnih in kulturnih organizacij, društev in klubov ter predstavniki ostalih družbenopolitičnih organizacij, so govorili o najnovejših dogodkih v Avstriji v zvezi z uresničevanjem avstrijske državne pogodbe.

Na seji je bilo poudarjeno, da kljub prizadevanjem SR Slovenije in SFR Jugoslavije, da bi v interesu dobrih sosedskih odnosov, odstranili ovire, ki nasprotujejo razvoju takih odnosov, Avstrija ostaja gluha za vse to in popolnoma ignorira dobro voljo Jugoslavije za ureditev teh vprašanj. Nasprotno, v zadnjem času se celo povečujejo pritiski na slovensko in hrvaško manjšino, povečujejo in krepijo se skrajno nacionalistične in fašistične obarvane sile v Avstriji, povečuje se protijugoslovanska propagandna dejavnost avstrijskih informacijskih sredstev in dezinformacije o notranji in zunanji politiki Jugoslavije. Avstrijska vlada sistematično zavlačuje izpolnitev svojih že dvajset let starih mednarodnih obveznosti, ki izvirajo iz avstrijske državne pogodbe, na jugoslovansko noto z dne 29. oktobra sploh ne odgovarja in drugo. Znano je, da se odprta vprašanja predvsem nanašajo na uresničitev 7. člena avstrijske državne pogodbe, ki ureja položaj slovenske in hrvaške manjšine ter vrnitev jugoslovanskih arhivov in kulturnih dragocenosti.

Doslej smo, razen nekaterih protestnih prekinitev, je bilo rečeno na

seji, zelo pospeševali razne kulturne, športne in druge manifestativne in delovne odnose s sosednjo republiko Avstrijo, da bi s tem prispevali k splošnim jugoslovanskim prizadevanjem, za razvijanje in krepitev dobrih sosedskih odnosov. Vse to pa ostaja brez večje odmevnosti, ker tudi velika večina avstrijske demokratične javnosti, razen KP Avstrije, o tem molči.

Na seji so bili enotnega mnenja, da v okviru splošne slovenske in jugoslovanske politike ter zaradi takih razmer, do nadaljnjega prekinitev vse manifestativne stike z družbi ali organizacijami v sosednji republici Avstriji. To so podkrepili z dejstvom, da bi se z nadaljevanjem manifestativnih stikov, v takih situacijah, obnašali zelo nepolično, ob vsejugoslovanskih prizadevanjih, da se odstranijo obstoječe ovire, za katere pa je avstrijska vlada gluha.

Seveda pa začasna prekinitev manifestativnih odnosov z družbi in organizacijami v Avstriji ne velja za slovenske organizacije in društva, ki jih bodo še naprej razvijali preko Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev oziroma njihovih strokovnih organizacij v Avstriji.

Novice iz radovljiške občine

Tako kot že lani, je tudi letos občinska skupščina oz. izvršni svet dal natistiti 10.000 izvodov poročil o realizaciji programa samoupravnih interesnih skupnosti v letu 1974 in njihovih programskih izhodišč za leto 1975. O predloženem gradivu, ki je namenjeno delovnim ljudem v OZD, TOZD in KS, te dni razpravljajo na vseh koordinacijskih konferencah, programe pa tolmačijo predstavniki samoupravnih interesnih skupnosti.

Po prvih ocenah KO SZDL so bile kandidacijske konference za potrjevanje kandidatnih list delegacij za SIS in skupščine KS v večini dobro opravljene. Pomanjkljivosti, zlasti glede obveščanja občanov o sklicih konferenc, so po teh ocenah ugotavljali predvsem v večjih KS. Zaradi tega je bila tudi udeležba občanov precej nižja kot pa v manjših KS. V delovnih kolektivih so kandidacijske konference sicer dobro uspele, vendar so morali sindikati v nekaterih primerih predstavljati datum sklicevanja konference.

Na ponedeljkovi seji zbora samoupravne enote za graditev stanovanj pri samoupravni stanovanjski skupnosti so analizirali dosedanje razdelitve posojil iz združenih sredstev za 1974 ter razpravljali o samoupravnem sporazumu o posebnih družbeni pomoči iz združenih sredstev, potresnemu območju na Kozjanskem. Razen tega so obravnavali tudi vloge za premostitveni kredit in odplačila anuitet obrtnemu gradbenemu podjetju Grad Bled in vloge o dodelitvi posojila Zavodu za pospeševanje in napredek turizma Bled.

Na 4. seji sindikalne konference delavcev vzgoje in izobraževanja, ki je bila 21. novembra, so najprej obravnavali zaključke 3. seje, nato pa samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov za osnovne šole, ki so ga že predhodno obravnavali na sindikalnih sestankih v vseh osnovnih šolah. Sklenili so, da se v decembru skliče problemska konferenca prosvetnih delavcev iz občine, na kateri bodo spregovorili o problematiki prosvetnega kadra, o celodnevem bivanju učencev v šoli ter o sklepih 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije.

Predsedstvo občinske konference ZSM Radovljica je na zadnji seji razpravljalo o predlogu novega statuta občinske konference ZSM. Sprejeli so sklep, da bo bodoča občinska konferenca štela 65 delegatov iz vseh krajevnih organizacij ZSM ter organizacij ZSM iz aktivov in konferenc v TOZD in OZD. Po predlogu bo predsedstvo imelo 15 članov, ki jih bodo izvolili delegati na prvi seji ob konstituiranju občinske konference.

V petek, 22. 11., je bila 29. seja sveta KS Radovljica, ki je bila hkrati zadnje delovno srečanje članov sveta v njihovem mandatnem obdobju. Svet je spričo naknadnih pripomb in predlogov sekretariata krajevnih konference SZDL sklenil, da bo delegacija KS za SIS štela namesto 18, 19 delegatov, skupščina KS pa namesto 53, kot je bilo prvotno predlagano, 60 delegatov. V svečanem delu seje se je predstavnik krajevnih konference SZDL zahvalil vsem članom sveta za njihovo požrtvovalno delo, ki so ga nekateri prostovoljno opravljali že več kot 8 let ter jim v znak priznanja izročil knjižna darila.

Po dogovoru s sekretarji osnovnih organizacij ZK Lipniške doline so se sestali aktivni komunistov 18. novembra v Kamni gorici, 25. novembra pa najprej v Kropi, nato pa še na Srednji Dobravi. Razpravljali so o organiziranosti ZK v KS in sklenili ustanoviti nove aktivne in jedra ZK v vseh treh središčih ter skupnega sveta ZK za Lipniško dolino.

Razprava je tekla tudi o krajevnih problemih in nalogah pred volitvami delegacij za SIS in pri konstituiranju KS.

Na pravkar zaključenem IX. kongresu ZSM Jugoslavije v Beogradu je radovljiško mladino zastopal delegat občinske konference ZSM Metod Staroverski, kvalificirani delavec iz tovarne Plamen v Kropi. O vtisih in sklepih kongresa bo poročal na eni od prihodnjih sej predsedstva občinske konference ZSM.

Komunisti Elana v Begunjah so na seji osnovne organizacije ZK, v ponedeljek, 25. novembra, podrobno analizirali nezadovoljiv gospodarski položaj podjetja in luči stabilizacijskih ukrepov in uresničevanja ustave. Hkrati so obravnavali tudi sklepe 7. zasedanja občinske konference ZK. V 1975. letu bodo v Elanu proizvedli že nad 350.000 parov smuč, kar jih uvršča na drugo mesto med svetovnimi proizvajalci smuč.

V ponedeljek, 25. novembra, si je nad sto predstavnikov republiškega izvršnega sveta, gospodarske zbornice, ljubljanske univerze ter drugih uglednih gostov iz Gorenjske in občine Radovljica, ogledalo novozgrajeno kravjo farmo kmetijskega posestva KZK Kranj v Poljčah. Objekt, ki je stal okoli 8 milijonov dinarjev je zgradilo SGP Sava z Jesenic in sodi med najbolj sodobne v Evropi. V njem je prostora za 289 krav molznic. Izgradnja tega vzornega objekta sodi v okvir uresničevanja takomenovanega zelenega plana v Sloveniji.

Občani KS Podnart vsako leto v novembru slavijo krajevni praznik v spomin na prve svobodne volitve krajevnih odborov v novembru 1944. leta. Proslave so se pričele že 19. 11. z društvenim prvenstvom v namiznem tenisu in se nadaljujejo z različnimi športnimi in kulturnimi prireditvami do dneva republike, ko bodo svečano odprli letos asfaltirane ceste v KS. Zvečer 29. 11. bo najprej slavnostna seja sveta KS in družbeno političnih organizacij, nato pa še kulturna prireditev v tamkajšnjem kulturnem domu. Po prireditvi bo vsakoletno tovariško srečanje, ki ga organizira mladina.

V Golf hotelu na Bledu je bilo prejšnji teden vsejugoslovansko posvetovanje o načrtovanju družine. Glavna tema posvetovanja je bila uresničevanje ustavnih pravic staršev o presoji in odločitvi koliko otrok bodo želeli in o ovirah, ki to onemogočajo.

V Radovljici so se 20. novembra sešli na skupen posvet predstavniki organizacijskega komiteja mednarodnega tekmovanja v smučarskih tehnik v Bohinju, republiške in občinske telesno-kulturne skupnosti, družbenih organizacij, skupščine in športnih delavcev SK Bohinj. Razpravljali so o pripravi in o financiranju 20. mednarodnih tekem v smučarskih tehnik, ki bodo predvidoma 4. in 5. januarja 1975 v Bohinju.

Varnostni inženirji Slovenije in Hrvaške so imeli pred dnevi v tovarni Veriga Lesce strokovno posvetovanje s področja organizacije in tehnike varstva pri delu. Udeleženci posvetovanja so si tudi ogledali obrate Verige in novi obrat za čiščenje žice v tovarni Plamen v Kropi, nato pa obiskali še tamkajšnji Kovaški muzej.

V počastitev dneva republike je ZKPO občine Radovljica tudi letos priredila tradicionalno, tokrat že sedmo po vrsti, razstavo članov likovne skupine Likor. Razstavo bodo svečano odprli na predvečer praznika, v četrtek, 28. novembra, ob 19.30 v dvorani radovljiške graščine. V kulturnem programu ob otvoritvi bodo nastopili člani Grupa poetica SLG iz Celja, ki bodo v besedi in pesmi predstavili slovenske balade in romane. Razstava bo odprta do 10. decembra vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 19. ure.

TUDI JESEN ŽIVLJENJA NAJ BI BILA LEPA

Take in podobne, skromne in skrite želje navdajajo slehernega človeka. Nikomur ni vseeno, kako, kje in na kakšen način se človeka — nekoč za delo pridobitnega člana naše socialistične skupnosti — a sedaj ostarelega in onemoglega, obravnava in vrednoti njegovo minulo delo. Vsakogar, podobno kot pri letnih časih, čakata za sončnim poletjem, hladna jesen in še hladnejša zima. Temu, edinemu pravičnemu zakonu narave se ne da izogniti. V glavnem sprejemajo naši ljudje ta prehod povsem naravno, z dobro voljo, potrpežljivostjo in obzirnostjo.

Skrb za ostarele in onemogle člane društva upokojencev na Javorniku tudi letos ni izostala. Društvo ima včlanjenih 26 upokojencev, ki so letos dosegli starost 80 let in več. Sestega novembra jim je društvo priredilo skromno pogostitev, nepokretne pa so člani ZO obiskali z darili na domovih. Osemsetletnikom na čast je bil prirejen kulturni program, ki so ga izvajali pevski zbor DU, deklamatorji in recitatorji iz šole so prvič pri nas nastopili citraši, ki so 80-letnikom zaigrali nekaj prijetnih slovenskih melodij.

Kot gostje so se slava udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnih organizacij. Bili so tu zastopniki železarne Jesenice, OSS Jesenice, DU Jesenice, ZB Javornik — Koroška Bela, ter krajevna skupnost Javornik — Koroška Bela. Slavljenici so se z gorenjskimi pušeljci veselili in zadovoljni vračali domov v prijetnem prepičanju, da niso pozabljeni. Tudi oni, ki se pogostitve zaradi starosti ali bolezni niso udeležili, so se s solzami v očeh zahvaljevali za čestitke in skromna darila, kajti pozornost odtehta vsa darila.

Po običaju je DU Javornik — Koroška Bela priredilo tradicionalno martinovanje, v soboto, 9. novembra

za goste — upokojence iz Tržiča, v nedeljo, 10. novembra, pa je bila trgatve za domače člane, ki so se ob veselem ritmu zavrteli in zobali grozdje. Na vsesplošno željo članov pa je bilo 17. novembra ponovno pravo martinovanje. V soboto, 16. novembra, je bil v domu upokojencev na Javorniku koncert narodnih in partizanskih pesmi; ki sta ga priredila pevski zbor DU Javornik — Koroška Bela in citraški zbor osnov-

ne šole Koroška Bela v organizaciji društva upokojencev. Prostovoljni prispevki so bili namenjeni za odpravo posledic potresa na Kozjanskem. Ta koncert je bil istočasno tudi prijateljsko srečanje nekdanjih mladinskih aktivistov — terena Javornik. Napovedovalec programa je bil javorniški rojak — sodelavec RTV Ljubljana Marjan Stare. Obisk je bil nadvse zadovoljiv, srečanje nekdanjih, mladinskih aktivistov pa po tolikih letih iskreno in prisrčno. V ponedeljek, 25. novembra, je društvo upokojencev vrnilo obisk Trboveljčanom, ker želimo obdržati prijateljske odnose s trboveljskimi rudarji-upokojenci. JO-TE

DOLIKOVCI ZA DAN REPUBLIKE

Danes, 28. novembra, bodo ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah odprli že šestnajsto letošnjo likovno razstavo, če pa upoštevamo še razstave Dolikovcev izven Jesenic pa je to že 22. letošnja razstava. Že tradicionalno se bodo v počastitev dneva republike s kolektivno razstavo predstavili člani DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice. Kratak uvodni koncert ob otvoritvi pa bo imel vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Breznica — Žirovnica.

Za to razstavo je žiriji, ki jo je vodila umetnostna zgodovinarica Maruša Avguštin, enajst članov DOLIK predložilo 34 likovnih del, ki so bila prvič tudi v celoti sprejeta v razstavnih izbo. Na razstavi se bodo s svojimi deli predstavili: Janez AMBROŽIČ (3), Nika HAFNER (3), Janko KOROŠEC (4), Zdravko KOTNIK (3), Janez KOZAMERNIK (7), France KREUZER (4), Pavel LUŽNIK (2), Tine MARKEŽ (1), Rudi REICHMAN (2), Tone TOMAZIN (3) in Cveto ZUPAN (2).

Če upoštevamo, da je to njihova letošnja četrta kolektivna razstava na Jesenicah in da so se poleg tega tudi štirikrat kolektivno predstavili izven Jesenic (Ljubljana, Trbovlje, Krško, Varaždin) in da so se s samostojnimi razstavami med letom večkrat predstavili tudi posamezni člani, je več kot očitna njihova izredna letošnja aktivnost. Vključno z decembrsko razstavo grafika Nečja Slaparja iz Kranja bodo tako skupaj letos zabeležili 23 razstav, med katerimi je bilo tudi deset gostujočih likovnih kolektivov oziroma posameznikov.

Kolektivna razstava članov DOLIK bo odprta do vključno 11. decembra, vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19.30.

USPEŠNO LIKOVNO SODELOVANJE

V okviru večletnega sodelovanja med ZKPO občine Radovljica in RKUD Svoboda Varaždin, ki temelji na vsakoletnih izmenjavah kulturnih prireditev, je pred dvema leti vzniknilo tudi tesno povezovanje in sodelovanje med likovniki obeh prijateljskih občin. Lani so se jim pridružili tudi člani jeseniške likovne skupine Dolik. Rezultati teh prijateljskih vezi se vse bolj kažejo v rednih medsebojnih dogovorih in v izmenjavi razstav, ki so jih z velikim uspehom prirejali hrvaški likovniki v Radovljici in na Jesenicah ter naši v Varaždinu.

Letošnja razstava v mestni galeriji v Varaždinu od 15. do 25. novembra, je praktično potrdila zamljanih pobudnikov z obeh strani, da je prav kulturno sodelovanje tisto, ki utira pot k zblizovanju in prijateljstvu obeh bratskih narodov. Obisk razstave je bil tudi tokrat zelo dober in dokaz več, da so likovniki ubrali pravo pot. Varaždinski publik, ki je tudi tokrat pokazala izjemno zanimanje za likovne stvaritve radovljiških in jeseniških amaterjev, so se s 17 slikami predstavili člani radovljiške skupine Likor: Marina Bačar, Gabrijel Jenstrle, Marija Korošec, Ciril Kraigher, Jože Male, Anica Por, Vinko Preželj, Tomo Skalič, Jože Smolej, Rok Solar, Milka Treven in Franci Vandot. S 15 likovnimi deli pa so bili zastopani Dolikovci z Jesenic: Janez Ambrožič, Franc Dolinšek, Jurij Herman, Janez Kozamernik, Janko

Korošec, France Kreuzer, Rudi Reichman, Branko Šifer, Tone Tomazin in Cveto Zupan.

Organizacijo in postavitev razstave je v sodelovanju z ZKPO Radovljica prevzelo Združenje ljubiteljev likovnih umetnosti iz Varaždina. JR

NA DAN REPUBLIKE OTVORITEV NOVIH PROSTOROV DRAMSKEGA ODSEKA NA JAVORNIKU

Jutri, zvečer bodo pod odrom delavskega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku izročili v uporabo nove prostore dramskega odseka javniške Svobode. Z izgradnjo prostorov so začeli pred nekaj meseci, s prostovoljnim delom pa so pomagali vsi člani igalske družine. Za ureditev prostorov so opravili skoraj 1000 ur prostovoljnega dela, pri izgradnji prostorov pa so z razumevanjem pomagali tudi: železarne Jesenice, temeljna kulturna skupnost, krajevna skupnost Javornik-Koroška Bela in DPD Svoboda, ki je prispevala največ finančnih sredstev.

V urejenih prostorih bo delo dramskega odseka lažje in tudi bolj urejeno. Dosedanje delo dramskega odseka je zaradi utesenjenosti bilo zelo oteženo.

Na jutrišnji slovesnosti, združeni s kratkim kulturnim programom v počastitev dneva republike, bodo novim članom dramskega odseka razdelili tudi članske izkaznice.

SVEČANA AKADEMIJA OB DNEVU REPUBLIKE

Danes, 28. novembra, bo ob 19. uri v gledališki dvorani na Jesenicah, v počastitev 29. novembra — dneva republike, svečana akademija.

V kulturnem programu sodelujejo člani osnovne organizacije ZSMS krajevnih skupnosti Plavž, pevski zbor osnovnih šol Jesenice, mladinski pevski zbor Blaž Arnič in harmonikarski orkester glasbene šole Jesenice.

SEDMA RAZSTAVA LIKOVNIKOV IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V počastitev dneva republike bodo nocoj ob 19.30 v graščinski dvorani v Radovljici odprli sedmo kolektivno razstavo likovnih del članov likovne skupine radovljiške občine.

Razstava, ki jo bodo odprli z umetniškim večerom, ki ga bodo izvajali člani Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja, bo odprta do 10. decembra, vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 19. ure.

LIKOVNA RAZSTAVA TUDI V KRANJSKI GORI

Danes popoldan ob 16. uri bodo v prostorih hotela Prisank v Kranjski gori odprli v počastitev praznika republike razstavo likovnih del udeležencev prve Gorenjske slikarske kolonije. Razstavljena bodo slikarska dela, ki so nastala v prvi slikarski koloniji, ki jo je od 1. do 8. oktobra v Kranjski gori organiziralo hotelsko podjetje Gorenjka Jesenice. Na razstavi bo osem slikarjev predstavilo 35 svojih del.

POLITIČNA ŠOLA USPEŠNO KONČALA DELO

Prejšnji teden je bila na Jesenicah od 18. do 22. 11. v prostorih Kazine politična šola po B programu za člane ZK. V okviru programa idejnopolitičnega izobraževanja sta jo organizirali občinski konferenci ZKS Jesenice in Radovljica. Udeležilo se jo je 30 članov ZKS, ki so spomladaj uspešno končali enak seminar po A programu.

V tem petdnevem seminarju so obravnavali uresničevanje stališč VII. kongresa ZKS in X. kongresa ZKJ, uveljavljanje nove ustave, protislovja družbene lastnine v samoupravi socialistični družbi, blagovno proizvodnjo, trg in samoupravno načrtovanje, dohodek, vlogo SZDL, ZKS, ZSMS, ZB NOV, idejnopolitične osnove delovanja informbirojske emigracije, novosti v statutu ZKS in ZKJ ter idejno politično, ekonomsko in vrednostno bistvo teokratizma.

Snov o teh temah so predavali: Jože Bohinc, Ludvik Kejžar, Miha Baloh, Vinko Marolt, Angelca Murko-Pleš, Drago Šternjavič, Dušan Pleš in Srečko Krč.

Udeleženci šole so zadnji dan iz omenjenih tem pisali test, na osnovi katerega bo ocenjeno njihovo znanje, oziroma uspešnost šole. B.

LETOŠNJI KOROŠKI VEČER

Letošnje srečanje z eno kulturnih skupin in besednimi ustvarjalci iz avstrijske Koroške pod naslovom KOROŠKI VEČER, ki potaja že tradicionalen, bo 7. decembra zvečer v gledališki dvorani na Jesenicah. Poleg ženskega seksteta iz Bilčovsa bodo na večeru sodelovali tudi slovenski besedni ustvarjalci s Koroške in predstavniki osrednjih slovenskih organizacij na Koroškem.

Večer bo potekal v znamenju praznovanja mednarodnega dneva ČLOVEKOVIH PRAVIC in bodo pri izvedbi programa sodelovali tudi učenci, člani kluba ONZ osnovne šole Tone Čufar z Jesenic.

JUGOSLAVIJA POJE

Tradicionalna karavana najbolj priljubljenih jugoslovanskih pevcev narodne glasbe in mojstrov smeha z naslovom JUGOSLAVIJA POJE, se bo prve dni decembra ustavila tudi v Sloveniji.

Prireditve, ki med prijatelji narodnih napevov in humorja uživa nedeljene simpatije, je predvsem za delavce iz drugih republik in vojake pripravilo Društvo slovenskih glasbenikov SLOVENIJA KONCERT, v sodelovanju z Zvezo kulturno-prosvetnih organizacij mesta Ljubljane.

S skupino, ki se bo 6. decembra ustavila v Ljubljani, dan za tem 7. XII. v Kopru in 8. XII. na Jesenicah, potujejo: SILVANA ARMENULIČ — ena najuspešnejših pevk narodnih pesmi z bogato zbirko zlatih in srebrnih plošč, nastopila pa je že tudi pred filmskimi kamerami v filmu Lov na jelene.

NINA SPIROVA — popularna pevka popevk in narodnih iz Makedonije, zmagovalka z mnogih festivalov.

USNIJA REDŽEPOVA — vse bolj cenjena pevka narodnih in ciganskih pesmi, nedavno tega smo jo videli kot plesalko trebušnih plesov v filmu Derviš in smrt.

SLOBODAN LALIĆ — bosanski Tom Jones s kolekcijo zlatih plošč in večkratni zmagovalci festivala v Ilidži.

DRAGUTIN DOBRIČANIN — GUTA — priljubljeni S. Tajčić iz televizijske humoristične serije Gledališče v hiši ter Tasa iz serije TV komedij LEVACI.

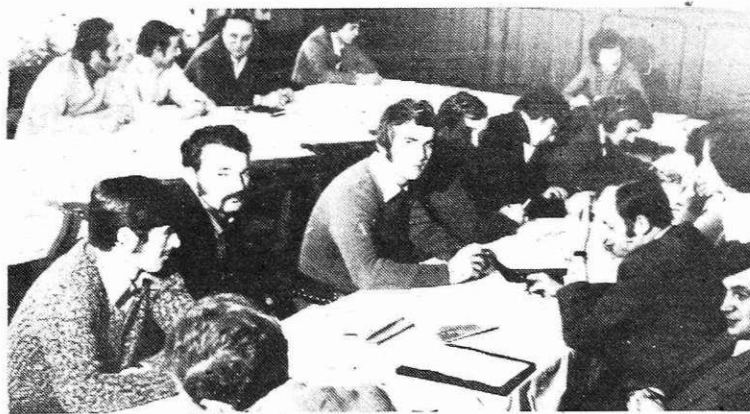
SLAVKO SIMIĆ — Dobričaninov partner v TV seriji LEVACI — Mica.

Ansambel DOBRI ZNANCI iz Ljubljane s pevcema: MARJANO DERŽAJ in BRACOM KORENOM ter humoristom MARJANOM ROBLEKOM.

Narodni orkester Radio-televizije Beograd pod vodstvom SLOBODANA ŠEŠIČA.

V Ljubljani, Kopru in na Jesenicah bodo priljubljeni pevci in humoristi nastopili na dveh predstavah: prva bo ob 17. uri in druga ob 20. uri.

SLOVENIJA KONCERT
LJUBLJANA

Del udeležencev politične šole

FOLKLORNA SKUPINA IZ PODKORENA

Težko bi dobili še tako delavne in vztrajne, kot so plesalci iz Podkorena v Gorenjesavski dolini. Skupino sestavljajo plesalci od Rateč do Gozd-Martuljka. Te prizadavne folkloriste, od najmlajših do najstarejših vodita Pavla in Vinko OMAN iz Podkorena, na harmoniko pa jih spremlja Alojz Mrak — Lavtarjev Lož.

Podkorenčani so že nakaj let stalen gost Kmečke ohceti v Ljubljani in Dneva narodnih noš v Kamniku. Sodelujejo pa tudi na raznih prireditvah, ki jih organizirajo v domačem kraju.

Sam si trudijo, da imajo svoje, lastne narodne noše, ker so že prava

dragocenost in nihče jih rad ne posodi.

Glavno besedo pri skupini ima Pavla Oman, ki za skupino tudi piše pesmi in vodi plesne vaje. Vinko Oman pa je finančni in organizacijsko-tehnični vodja, ki je dejal, da imajo še veliko načrtov.

Skupina pa ima v svojem sestavu tudi podmladek. V skupino mladih so vključeni trije plesni pari osnovnošolcev, ki jih vodi Pavla Oman. Svoj prvi nastop so imeli mladi plesalci na letošnji deseti jubilejni Kmečki ohceti v Ljubljani, ko so pred zadovoljnim občinstvom v dvorani Tivoli zaplesali nekaj svojih najbolj priljubljenih plesov. Manjkali pa niso niti v Kamniku in seveda na vseh prireditvah v domačem kraju. S tem je poskrbljeno, da folklorna dejavnost v Podkorenu ne bo izumrla. A. K.

Folkloristi s Podkorena

KDAJ BOMO OBČANI JESENIC IN OKOLICE DOČAKALI DOGRAJENO HALO?

Že veliko let si ljubitelji hokeja na Jesenicah in v okolici želimo, da bi bila dokončno dograjena športna hala Podmežakljo. Prostovoljno smo člani delovnega kolektiva Železarne že dali del svojih osebnih dohodkov za graditev hale. Vem, da ta sredstva v primeri z vsemi stroški niso zadoščala, vendar mislim, da bi občani Jesenic in okolice bili pripravljeni še prispevati del OD, da bi se nam ta želja le uresničila. Znano je, da je jeseniška občina bila med najbolj uspešnimi pri zbiranju sredstev za pomoč Kozjanskemu.

Zanima me, zakaj na Jesenicah še nimamo primerne centralnega športnega objekta, sama gradnja hale traja že več let, ob tem pa nimamo, niti se ne pripravlja kaj drugega.

MS

VZGOJNO IZOBRAŽEVALNI ZAVOD JESENICE, Tomšičeva 5

ponavlja razpis
delovnega mesta tajnika (ena oseba)

Pogoj: srednja izobrazba — administrativni tehnik — šifra 363-01. Prijave pošljite do 10. decembra 1974. Nastop službe 15. decembra 1974.

Zaželjena praksa v samostojnem vodenju tajništva.

IZLET NA SNEŽNIK

V soboto, 19. oktobra smo imeli izlet na Snežnik. Izlet je organiziralo Planinsko društvo Jesenice za mlade planince. Vodila nas je tovarišica Ščavničarjeva in tovariša s planinskega društva Jaka Čop in Valodij Stojan.

Ob šestih zjutraj smo se zbrali pred železniško postajo, kjer nas je čakal avtobus. Odpeljali smo se proti Ljubljani in proti Ilirski Bistrici. Med potjo nam je Jaka Čop pripovedoval o zgodovini planinstva. Potem pa smo se zabavali s tem, da smo pripovedovali smešnice in peli pesmi. Za nas otroke je bilo pri tem najmenitnejše, da smo imeli v rokah mikrofona in se je naš glas slišal do konca avtobusa.

Bilo je mnogo smeha. Ko nas je avtobus pripeljal pod Snežnik, smo šli od tam naprej peš. Nekateri smo imeli nahrbtnike, kjer smo imeli malico in rezervno obleko. Bili so kar precej težki, tako, da so močnejši fantje pomagali nesti tudi dekletom. Navzgor smo se vzpenjali po zasneženi poti. Obdajala nas je gosta megla. Pihal je močan veter in dvigal sneg, tako, da smo se znašli v pravem metežu. Iz nahrbtnika smo

potegnili bunde, da nas ni zeblo. Po eni uri hoje smo prispeli do vrha. V planinski koči smo popili topel čaj in si napolnili prazne želodce. V koči smo malo posedeli in se odpočili. Nekateri malopridneži so si ogledali vrh, kljub temu, da jim tovariš ni dovolil, kajti pod vrhom je bil globok prepad. Žal okolice nismo videli zaradi goste megle. Okrog enih popoldne smo se spustili po strmini navzdol in se vrnili k avtobusu. Med potjo nazaj smo se še ustavili v koči na Sviščakih, kjer so nam žigosali planinske izkaznice.

Domov smo se vračali po isti poti. V avtobusu smo se zopet zabavali. Da je bil pri tem tudi red, so skrbeli naši vodiči. Vrnili smo se ob pol sedmih zvečer. Komaj smo že čakali tople postelje, ker smo bili utrujeni. Čeprav nismo imeli sreče z vremenom, smo bili veseli in zadovoljni. Po izletu na Snežnik smo postali bogatejši za več spoznanj in izkušenj. Veliko pa nam je pomenilo tudi to, da smo videli nov kraj in se razgibali na svežem zraku.

Jure Robič, 3. razred
osnovne šole Tone Čufar
Jesenice

POSTANITE ČLAN HOKEJSKEGA DRUŠTVA JESENICE

Vabimo vse ljubitelje hokeja, posebno pa vse navijače HK Jesenice in HK Kranjska gora, da postanete stalni člani Hokejskega društva Jesenice. S tem boste lahko mnogo pripomogli pri nadaljnjem razvoju hokejskega športa v jeseniški občini.

Vsakemu posamezniku z vpisom v članstvo pripadajo pravice, ki jih ima član Hokejskega društva Jesenice.

Vpišete se lahko vsak torek od 16. do 18. ure v sejni sobi HD Jesenice na igrišču Podmežakljo.

Pri vpisu je treba takoj plačati članarino za tekoče leto, ki znaša:

20.— din za odrasle,

10.— din za dijake in študente od 15. leta do 19. leta starosti,

5.— din za učence do 15. let starosti, plus

5.— din za člansko izkaznico.

REKORDNA UDELEŽBA NA STRELSKEM TEKMOVANJU V MOJSTRANI

V nedeljo, 24. novembra, je bilo na Ledinah v Mojstrani strelsko tekmovaljevo s malokalibrsko puško, ki ga je v počastitev dneva republike, krajevnega praznika Dovje-Mojstrana in dneva JLA organizirala strelska družina Janez Mrak. Čeprav omenjena družina vsako leto ob tem času organizira takšno tekmovaljevo, pa je udeležba na letošnjem presešla vsa pričakovanja. Tekmovaljevo se je udeležilo okrog šestdeset predstavnikov vseh krajevnih organizacij in društev, ki so sestavljali devetnajst tričlanskih ekip. Omeniti velja še, da je strelska družina Janez Mrak v zadnjem času ponovno zelo poživela svojo dejavnost ter vključila več novih članov tako da danes šteje okrog 110 članov. Na zadnjih dveh sejah so se menili predvsem o konkretnih nalogah za prihodnje, nedeljsko tekmovaljevo pa je že dokaz napredka strelske dejavnosti v tem kraju.

Rezultati:
Ekipno: 1. Strelska družina Janez Mrak I (101 točk); 2. KUD Jaka Rabič I (96); 3. OS Mojstrana (94); 4. Turistično društvo (93); 5. KUD Jaka Rabič II (87); 6. Smučarski klub (85); 7. JLA — Belca (84); 8. Strelska družina Janez Mrak

II (80); 9. SZDL Dovje-Mojstrana (79); 10. Lovska družina Dovje (76); itd.

Najboljši posamezniki:

1. Mirko Rabič (43 krogov); 2. Slavko Rabič (42); 3. Miha Peterneš (42); 4. Slavko Mavc (39); 5. Stanko Potočnik (38); 6. Peter Ličič (36); 7. Drago Gliha (36); 8. Stane Eržen (36); 9. Nande Martinjak (33); 10. Vlado Benet (33).

Prvovrstena ekipa bo na slovesnosti v počastitev krajevnega praznika Dovje-Mojstrana, 16. decembra, prejela pokal krajevnega skupnosti, druge pa priznanja in diplome. J. Rabič

Namizni tenis

SALONIT: JESENICE 5:4

V četrtek, 21. novembra, so jeseniški namiznotenški igralci gostovali v Kanalu, kjer so v 5. kolu II. republiške lige — zahodna skupina, igrali z ekipo Salonita iz Anhova. Kljub temu, da je ekipa Jesenice nastopila v najmočnejši postavi, ji ni uspelo premagati solidnega nasprotnika. Dvoboj je bil zelo izenačen, na koncu pa so precej srečno zmagali domačini z rezultatom 5:4. Jesenice so nastopile v postavi: Buh, Vidmar in Belec.

Prvi del II. republiške lige se tako počasi steka, Jeseničani pa še niso premagali nobenega nasprotnika. Prvo veliko priložnost bodo imeli danes, 28. novembra, ko se bodo doma pomerili z ekipo Idrije, ki je tudi še brez točk.

Kegljanje na ledu

MOŠTVENO REPUBLIŠKO PRVENSTVO

V nedeljo, 24. novembra, je bil v športni dvorani na Jesenicah prvi krog moštvenega republiškega prvenstva v kegljanju na ledu — I. liga. Turnirja se je udeležilo 11 moštev iz Jesenic, Bleda in Kranjske gore.

Pred pričetkom tekmovanja so se spomnili in z enominutnim molkom počastili spomin umrlih članov blejskega in jeseniškega kluba: Plemlja, Ulčar M., Hafner J. in Vister M., ki so kot člani državne reprezentance sodelovali na raznih evropskih prvenstvih.

Rezultati tekmovanja: 1. Jesenice — Univerzal — 17 točk, 2. Jesenice — Vatrostalna — 15 točk, 3. Jesenice — Murka — 13 točk (1840), 4. Bled — Piber — 13 točk (1680), 5. Bled — Lebar — 12 točk, 6. Bled — Jemc — 10 točk (0,985), 7. Bled — Meješek — 10 točk (0,780), 8. Kranjska gora — Markelj — 9 točk, 9. Jesenice — Hafner — 6 točk, 10. Kranjska gora — Robič — 3 točke, 11. Bled — Potočnik — 2 točki.

Drugi krog tekmovanja bo 22. decembra v Kranjski gori, tretji del pa 2. februarja 1975 na Bledu.

D. E.

ZAHVALA

Ob tragični izgubi dragega moža, očeta

STANETA POMPETA

se iskreno zahvaljujemo vsem družbenopolitičnim organizacijam terena Plavž in v Železarni za darovane vence in cvetje. Zahvaljujemo se govornikom za poslovljne besede pred hišo in ob odprtem grobu, sostanovalcem za vso pomoč v dneh težke izgube in še posebej kolektivu kinematografskega podjetja Radio za zbrano pomoč. Zahvaljujemo se voznikom osebnih avtomobilov za dragoceno uslugo, njegovim sodelavcem ter prijateljem in znancem za izrečeno sožalje ter spremstvo na zadnji poti.

Zalujoci: žena Majda, hčerka Urška, sin Roman in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki izgubi drage žene, mame, sestre

KATARINE ŠOBERL Barbarnekove mame

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so počastili njen spomin in jo zasuli s tako lepim cvetjem. Zahvaljujemo se dobrim sosedom ter znancem in prijateljem za vso pomoč ter pevcem za žalostinke.

Vsem lepa hvala.

Zalujoci: mož Virgil, hčerke z družinami, sestre z družinami in Šoberlovi

ZAHVALA

Ob iznenadni in za nas tako nepričakovani smrti brata

STANETA POMPETA

izrekamo najtoplejšo zahvalo vsem, ki so nam izrekli sožalje. Prav posebno se zahvaljujemo govornikom pred domom in ob odprtem grobu za poslovljne besede, godbi in pevcem za žalostinke in spremstvo do njegovega zadnjega počivališča. Še prav posebej se zahvaljujemo sodelavcem iz Železarne za tako številno spremstvo, dalje vsem sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga spremlili na zadnji poti, vsem voznikom avtomobilov in organizatorjem pogreba. Še enkrat vsem najiskrenejša hvala.

Bratje in sestre ter drugo njegovo sorodstvo

ZAHVALA

Ob moji upokojitvi se zahvaljujem obratu profilarne in obratu valjarna profilov za sprejeto dragoceno darilo. Posebna hvala tov. Logarju in tov. Avseniku za obisk na domu. Vsem sodelavcem in sodelavkam še enkrat prisrčna hvala.

Ivan Primožič

ZAHVALA

Sodelavkam in sodelavcem se iskreno zahvaljujem za zbrano denarno pomoč in osnovni organizaciji sindikata elektroodni obrat za denarno pomoč ob smrti moje mame.

Francka Vrbaš,
elektroodni obrat

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

29. novembra jug. barvni film BOMBA OB 10 IN 10, v režiji Časlav Damjanovič, v gl. vlogi Branko Pleša, ob 17. in 19. uri.

30. novembra amer. barvni risani film MACKE IZ VISOKE DRUŽBE, proizvodnja Walt Disney, v režiji Wolfgang Reitherman, ob 15. uri.

30. novembra in 1. decembra ang. barvni film KRALJICA ZA 1000 DNI, v režiji Charles Jarrott, v gl. vlogi Richard Burton, ob 17. in 19.30 uri.

2. decembra amer. barvni risani film MACKE IZ VISOKE DRUŽBE, proizvodnja Walt Disney, v režiji Wolfgang Reitherman, ob 17. in 19. uri.

3. decembra jug. barvni film RAZUMES STARI, v režiji Vanča Kljakovič, v gl. vlogi Ivica Vidović, ob 17. in 19. uri.

4. decembra ital.-nem. barvni film SMRT TRKA DVAKRAT, v režiji Harald Philipp, v gl. vlogi Dean Reed, ob 17. in 19. uri.

5. decembra zaprto.

6. decembra amer. barv. film ROPARJI VOZA, v režiji Burt Kennedy, v gl. vlogi John Wayne, ob 17. in 19. uri.

7. in 8. decembra jug. barvni vojni film PARTIZANI, v režiji Stole Jankovič, v gl. vlogi Rod Taylor, Bata Živojinović, ob 17. in 19. uri. Cena vstopnic je zvišana.

Kino PLAVŽ

29. novembra jug. barvni film RAZUMES STARI, ob 18. in 20. uri.

30. novembra amer. barvni film MACKE IZ VISOKE DRUŽBE, ob 18. in 20. uri.

1. decembra amer. barvni film MACKE IZ VISOKE DRUŽBE, ob 10. uri.

1. decembra jug. barvni film RAZUMES STARI, ob 18. in 20. uri.

2. in 3. decembra ang. barvni film KRALJICA ZA 1000 DNI, ob 17.30 in 20. uri.

4. decembra zaprto.

5. decembra ital. barvni film PUSTOLOVCA V ZRAKU, ob 18. in 20. uri.

6. decembra ital.-nem. barvni film SMRT TRKA DVAKRAT, ob 18. in 20. uri.

7. decembra ital. barvni film PO NALOGU PODZEMELJA ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

29. novembra ital. barvni film PUSTOLOVCA V ZRAKU.

30. novembra ital. barvni film TUKAJ NI BOGA.

1. decembra jug. barvni film BOMBA OB 10 IN 10.

4. decembra amer. barvni risani film MACKE IZ VISOKE DRUŽBE.

4. decembra jug. barvni film RAZUMES STARI.

5. decembra ital.-nem. barvni film SMRT TRKA DVAKRAT.

7. decembra angl. barvni film KRALJICA ZA 1000 DNI.

Kino DOVJE

29. novembra amer. barvni film PETER IN TILKA.

30. novembra jug. barvni film BOMBA OB 10 IN 10.

1. decembra ital. barvni film TUKAJ NI BOGA.

4. decembra ital. barvni film PUSTOLOVCA V ZRAKU.

6. decembra jug. barvni film RAZUMES STARI.

Trgovski podjetji Ročca in Zarja ter Supermarket Union — Specerija Bled

OBVEŠČAJO

kupce o poslovnem času njihovih trgovin ob prazniku Dneva republike:

— v četrtek, dne 28. 11., t. j. dan pred praznikom bodo odprte trgovine kot običajno, tudi klasične, ki prodajajo živila bodo odprte preko popoldan,

— v petek, dne 29. in soboto, dne 30. 11. bodo vse trgovine zaprte,

— v nedeljo, dne 1. 12. pa bodo odprte vse samopostrežne in klasične trgovine z živila (tako na Jesenicah, Javorniku, Koroški Beli, Žirovnici, Blejski Dobravi, Mojstrani in Martuljku) od 7.30 do 10.30.

Tega dne boste lahko kupili svež kruh in mleko.

LJUBLJANSKA BANKA — PODRUŽNICA KRANJ — ENOTA JESENICE

OBJAVLJA

DVE PROSTI DELOVNI MESTI:

1. blagajnika v dinarski blagajni
2. referenta v dinarski likvidaturi

Za obe mesti se zahteva srednja strokovna izobrazba ekonomske ali podobne smeri. Predvideno je delo v dveh izmenah. Kandidati brez prakse bodo sprejeti kot pripravniki. Prošnje z dokazili o strokovni izobrazbi pošljite na naslov Ljubljanska banka Jesenice, C. m. Tita 8 do 6. decembra 1974.

Ostale informacije dobite po telefonu 81647 ali osebno v sekretariatu banke.

VPISOVANJE ŠOLSKIH NOVINCEV

Osnovna šola Koroška Bela bo vpisovala šolske novince v 1. razred osnovne šole za šolsko leto 1975/76 v dneh 2., 3., 4. in 5. decembra od 9. do 12. ure, 3. in 4. decembra pa tudi od 14. do 17. ure popoldan v pisarni socialne delavke na osnovni šoli Koroška Bela.

Vpisovali bomo otroke rojene 1968 ter pogojno otroke rojene od januarja do marca 1969. leta.

Za vsakega vpisanega otroka naj prinesejo starši s seboj izpisek iz rojstne matične knjige in zdravstveno izkaznico.

Vpisovanje v podružnično šolo Blejska Dobrava z naselij Blejska Dobrava, Lipce in Kočna bo prav tako v pisarni socialne delavke na osnovni šoli na Koroški Beli ob istem času.

RAZPIS

Center srednjih šol na Jesenicah razpisuje za šolsko leto 1974/75 prosto delovno mesto: — učitelja zemljepisa pogoji: visoka izobrazba — P. stanovanja ni.

ZAHVALA

Kolektivu adjustaže bluming na Beli se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela ob smrti moje mame.

Anica Filipaj

RAZPIS

Posebna osnovna šola Jesenice — komisija za medsebojna delovna razmerja razpisuje prosto delovno mesto učitelja — ortopedagoga za razredni pouk. Razpis velja do zasedbe delovnega mesta.

Ob vsem tem ne smemo pozabiti tudi dveh stvari. Jeseniški hokejski so premagali Slavijo z visokim rezultatom 12:2, čeprav so v prejšnjem tednu zelo neredno trenirali. Olimpija pa je istega nasprotnika premagala pred nedavnim v Ljubljani s 4:1, kljub temu, da je bila za Olimpijo ta tekma s Slavijo generalna pred srečanjem z Jesenicami. Iz tega lahko zaključimo, da forma jeseniškega moštva izredno niha, način igre pa je prav tako izredno spremenljiv. Naloga strokovnega vodstva je torej v tem, da poišče način, kako bi zmanjšalo nihanje forme, kot tudi to, da bi se igralci tudi v srečanjih z Olimpijo zavedali, da je uspeh možno dosegati le, če bodo igrali kolektivno.

**KRANJSKA GORA :
TIVOLI 10:2**

Gole za Kranjsko goro so dosegli: Razinger 3, Kunšič 2, Pavlič, Horvat, Medved, Klinar in Fartek po 1.

**OLIMPIJA :
JESENICE (ml.)
3:1**

To, kar se je dogajalo na mladinski tekmi med Olimpijo in Jesenicami, ni v čast sodnikoma E. Petelinu in Repini iz Ljubljane, niti sod-

Gol za Jesenice je dosegel Zvone Šuvak.

SLAVIJA :
KR. GORA (ml.)
0:5 b. b.

Hokejisti Kranjske gore, ki vodijo v prvenstvu mladincev, so doživeli v nedeljo neprijetno presenečenje. V hali Tivoli, kjer bi morali odigrati tekmo z mladinci Slavije, so jih dočakali le štirje igralci, ostalih pa sploh ni bilo na spregled. Sodnika sta po predpisanim času naznanila konec srečanja, ki ga bodo verjetno registrirali s 5:0 za Kranjsko goro.

HOKEJSKI SPORED

Ob koncu tega tedna bodo v dvorani Podmežakljko na sporedu štirih hokejske prireditve. V petek, 29. novembra, se bosta ob 8.30. pomerili mladinski ekipi Jesenic in Kranjske gore. V soboto, 30. novembra, bo že drugi v letošnji sezoni gostovala na Jesenicah reprezentanca Jugoslavije, ki bo odigrala prijateljsko tekmo z reprezentanco DR Nemčije, ki je pred nekaj leti nastopila v A skupini svetovnega prvenstva. Tekma se bo pričela ob 18.30.

V nedeljo, 1. decembra, pa bo dvojni hokejski spored. Ob 8.30 se bosta najprej pomerili mladinski moštvi Kranjske gore in Olimpije, ob 11.30 pa mladinski moštvi Jesenic in Triglava. D.

Košarka

USPEH V LJUBLJANI

V okviru proslave dneva republike je košarkarski klub Ježica (Ljubljana) organiziral enodnevni turnir na katerem so sodelovale ekipe: Ježica A, Ježica B, Ljubljana in Jesenice.

V temki za tretje mesto je Ježica B premagala Ljubljano; tekma med Ježico A in Jeseničani pa je odločala o tem, kdo bo osvojil pokal, namenjen zmagovalcu turnirja v trajno last. Igralci Ježice so si v začetku ustvarili nekaj prednosti, vendar so Jeseničani kmalu umirili igro, izenačili in nato ves polčas vodili z majhno prednostjo in z rezultatom 47:43 tudi zaključili prvi polčas.

Uspeh Jesenic je toliko pomembnejši, če se spomnimo, da se je moštvo Ježice uspelo preteklo sezono uvrstiti v prvo SKL-A ligo, moštvo Ljubljane pa je bilo v prvi SKL-B ligi izvršeno pred Jesenicami. S tem so igralci tudi dokazali, da v popolni postavi in regularnem tekmovanju lahko dosežejo rezultate, ki so veliko boljši kot pa kaže njihova uvrstitev v prvi SKL-B ligi. N. I.

IZ ŠOLSKIH ŠPORTNIH DRUŠTEV

Med fanti sta dosegla največ golov Pivač in Berginc, med dekleti pa Mulalič in Vrdoljak. W

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitvam ne prilagajte nobenih drugih dopisov.

	VRSTA TLAKA	CHAPLINOVA ŽENA	PRI TRDILNICA	REKA, KI TEČE SKOZI FIRENCE	VULKAN NA HAVAJIH	DREVO	OKRAS	KEM. ZNAK ZA RADIJ		1	NIKALNICA	12. ČRKA, ABECEDE	KEM. ZNAK ZA IRIDIJ	KRATEK MOŠKI SUVNJIČ	LJAK	GRŠKI KLIPAR	RIMSKI FILOZOF	SLOV. PLOVALKA (ŽLATA)
VRSTA FOTO-APARATOV						SOGLASNIK	MEDALJA					ACIDNOST						
ZABAVA S PLESOM						MEMŠKA JUDDOVŠČINA	POLUTNIK					VRSTA ZDRUŽENJA	MARIA RILKE...					
VEZNIK			LAHKOVE-REN				EGON KORICAR				AVTONOM-NA POKRAJINA		ŽIVAL S HIŠICO	IZRAZ IZ FIZIKE				
LESKOVAR					VRSTA PSA						RIŽEVO ŽGANJE			AVT. OZN. KARLOVCA		POLT		
					SHRAMBA ZA ŽITO			KEM. ZNAK ZA JOD			OSEBA IZ NAŠE MALO MISTO*					MESTECE V BOKI KOTOR		
KEM. ZNAK ZA VLSIK		SOGLASNIK		MLEČNI IZDELEK			DEL NOGE				POD					TAKŠNI		
		URADNA LISTINA					NADA ROZMAN				SOGLASNIK					NOŽNA PTICA		
INDUSTRIJSKA RASTLINA				IVAN ŠORLI										MESTO OB SAVI				
				POVRŠIN. MERA		RAZPOSAJENEC								KOVAČ ANTON				
IVAN LOGOJ			PIJAČA STARIH SLOVANOV			LJUBKA GOZDNA ŽIVAL					AVTOM. OZNAKA LUKSEM-BURGA		KOVANJE					ALARMNA NAPRAVA
						IGRALKA ČUKIČ							RUDAR					
PREDHODNIK ČASOPISA ITD			ROYTE								ŽENSKO IME	OKREPČIL-NA PIAČKA				SREDIŠČE VRTENJA		
			VRSTA GROBNICE				UKANA					PIJAČA PRED JEDJO				NARVOTIK		
	KNJIŽEVNI JUNAK GONČAROVA	KDOR MASIRA												KORALNI OTOKI				
	MESO Z VRATU				KVARTAŠKI IZRAZ									VRSTA DETELJE				
					NE MRZLO											ZUPANČIČ	RAJANJE	
																TRAVNATA STEPA		
MOSTIČEK				POJAV NA VODI				VERA TORČAR	LIVADA	OTILJA								
											TOVARNA V CERKNICI							
KRČEVINA				AVT. OZN. ROMUNIJE									PREBIVALEC					
				GL. MESTO PERUJA		VRATAR OLIMPIJE							CELJA					
													GRŠKA ČRKA					
SPECIALIST ZA BOLEZNI UŠES							HROŠČ NA VINSKI TRTI										TRČENJE	SAMOGLASNIK SKANDINAV. DROBIŽ
MILČNIK							REKA NA ŠKOTSKEM											LADO-TROJAR
							AVT. OZN. SLOPIJA											
NEMOST									ESTONCI					KEM. ZNAK ZA DUŠIK		VELIKA PTICA		
														SOGLASNIK		POLMER		
VEŽBA					ENICA				ARHITEVT								ŽIVAL, KI RIJE POD ZEMLJO	

E
N
naj
val
kih